

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI

SAFTİRİK GREG'İN GÜNLÜĞÜ SERİSİNDE ERKEN ÇOCUKLUK
DÖNEMİ TÜKETİM ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EDA ÖZSAR

İSTANBUL 2024

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI

SAFTİRİK GREG'İN GÜNLÜĞÜ SERİSİNDE ERKEN ÇOCUKLUK
DÖNEMİ TÜKETİM ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EDA ÖZSAR

Doç. Dr. Tuğba ÇELİK KORAT

İSTANBUL 2024

BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

06/06/2024

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Program Adı:	ECE5188-2(601)-TEZ23/24
Öğrencinin Adı Soyadı:	Eda ÖZSAR
Tezin Adı:	Saftirik Greg'in Günlüğü Serisinde Erken Çocukluk Dönemi Tüketim Alışkanlıklarının İncelenmesi
Tez Savunma Tarihi:	06.06.2024

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

Doç. Dr. Yücel Batu SALMAN

Enstitü Müdürü

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans
tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

	Ünvanı, Adı Soyadı	Kurumu	İmza
Tez Danışmanı:	Doç. Dr. Tuğba ÇELİK KORAT	BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	
2. Üye (Kurum İçi):	Dr. Öğretim Üyesi Seda Gökçe TURAN	BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	
3. Üye (Kurum Dışı):	Prof. Dr. Sercan DEMİRGÜNEŞ	NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	

Bu tezdeki tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğunu; ayrıca bu kuralların ve ilkelerin gerektirdiği şekilde, bu çalışmadan kaynaklanmayan bütün atıfları yaptığımı beyan ederim.

Ad, Soyad: Eda Özsar

İmza:

ÖZET

SAFTİRİK GREG'İN GÜNLÜĞÜ SERİSİNDE ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ TÜKETİM ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ

Özsar, Eda

Okul Öncesi Eğitimi Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Tuğba ÇELİK KORAT

Temmuz 2024, 136 sayfa

Bu çalışmanın temel amacı, Saftirik Greg'in Günlüğü serisinde erken çocukluk dönemi tüketim alışkanlıklarını incelemektir. Bu çalışmanın veri tabanı ülkemizde 2013-2023 yılları arasında basılmış, yazarı Jeff Kinney olan Saftirik Greg'in Günlüğü isimli dizinin 18 kitabı oluşturmaktadır. Bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden alan yazını tarama ve içerik çözümlemesi yöntemi ile oluşturulmuştur. Çalışma sonunda Saftirik Greg'in Günlüğü dizisinde olumsuz nitelikte tüketim alışkanlıkları iletileri gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erken Çocukluk Edebiyatı, Tüketim Alışkanlıkları, Tüketim Türleri, Bilinçli Tüketim

ABSTRACT

EXAMINING EARLY CHILDHOOD CONSUPTION HABIT IN THE DIARY OF A WIMPY KID SERIES

Özsar, Eda

Early Childhood Education Master's Program

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Tuğba ÇELİK KORAT

July 2024, 136 Pages

The main purpose of this study is to examine early childhood consumption habits in the Diary of a Wimpy Kid series. The scope of the study concentrates on all 18 books in the Diary of Wimpy Kid series by Jeff Kinney, published in Türkiye between 2013 and 2023. This study has been conducted using qualitative research methods, specifically literature review and content examination.

The study concludes with observations of negative consumption messages in the Diary of a Wimpy Kid series.

Keywords: Early Childhood Literature, Consumption Habits, Types of Consumption, Conscious Consumption

TEŞEKKÜR

Bu çalışmasının planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren sayın hocam Doç. Dr. Tuğba ÇELİK KORAT'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışmamda; yaşamı boyunca tüm zorlukları birlikte göğüslediğimiz sevgili annem Emine YAŞA'ya, desteğini ve bana olan güvenini benden hiçbir zaman esirgemeyen sevgili babam Selman YAŞA'ya, her zaman yanımda olan kız kardeşim Sema YAŞA'ya, her konuda sabırla yardımcı olan ve varlığıyla hayatıma renk katan değerli eşim Orsal Özgür ÖZSAR'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
Bölüm 1	1
Giriş.....	1
1.1 Problem Durumu.....	4
1.2 Çalışmanın Amacı.....	4
1.3 Çalışmanın Önemi	5
1.4 Tanımlar.....	5
Bölüm 2	7
Alan Yazını Taraması	7
2.1 Tüketim ve Çocuk.....	7
2.1.1 Tüketimin tarihi ve tanımı.....	7
2.1.2 Tüketim ihtiyacını ortaya çıkaran etmenler..	8
2.1.3 Tüketici kavramı.	9
2.1.4 Bir sorun olarak tüketim.....	9

2.1.5 Zaman tüketimi.	10
2.1.6 Değer tüketimi.....	10
2.1.7 Çocuk ve çocukluk kavramı.....	11
2.1.8 Tüketici bireyler olarak çocuklar ve sosyalleşme..	12
2.1.9 Tüketim türleri.....	14
2.1.10 Çevreci tüketim ve çocuk.....	15
2.1.11 Materyalist tüketim ve çocuk.	16
2.1.12 Çocuklara yönelik pazarlama teknikleri.....	17
2.1.13 Çocuk ve harçlık.....	18
2.2 Çocuk Edebiyatı ve Bilinçli Tüketici Eğitimi.....	19
2.2.1 Çocuk edebiyatının erken çocuklukta işlevi..	20
2.2.2 Erken çocukluk edebiyatı ve tüketim.....	22
2.3 Çocuk Edebiyatında Tüketim ile İlgili Çalışmalar	22
2.4 Saftirik Dizisi ile İlgili Alan Yazını.....	23
2.5 Saftirik Greg'in Günlüğü (Kitap İçeriği ve Karakterler)	27
2.5.1 Kronolojik genel bakış.	27
2.5.2 Karakterler.....	29
2.5.3 Veri tabanı olarak kullanılan metinlerin yazarı.....	30
Bölüm 3	32
Yöntem.....	32
3.1 Çalışmanın Veri Tabanı	32

3.2 Veri Analiz İşlemleri	33
3.3 Sınırlılıklar	34
Bölüm 4	36
Bulgular	36
4.1 Saftirik Greg'in Günlüğü 1'e Yönelik Bulgular	36
4.1.1 Saftirik Greg'in Günlüğü 1" kitabında satın alma davranışlarına yönelik iletiler.	36
4.1.1.1 İhtiyaç fazlası tüketim.	36
4.1.1.2 Gösterişçi ve Popüler Tüketim.	37
4.1.2 "Saftirik Greg'in Günlüğü 1" kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler.	38
4.1.2.1 Ünlü olma arzusu.	38
4.1.3 "Saftirik Greg'in Günlüğü 1" kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler.	39
4.1.3.1 Geri dönüştürme.	39
4.1.3.2 Kiralama.	39
4.1.4 "Saftirik Greg'in Günlüğü 1" kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler.	40
4.1.4.1 İnsanları kandırarak para kazanma.	40
4.1.4.2 Çıkarıcı ilişkiler.	40
4.2 Saftirik Greg'in Günlüğü 2 Rodrick Kuralları'na Yönelik Bulgular.....	41
4.2.1 "Saftirik Greg'in Günlüğü 2 Rodrick Kuralları"nda satın alma davranışına yönelik iletiler.	41

4.2.1.1 Satın alma.	41
4.2.1.2 İhtiyaç fazlası tüketim.	41
4.2.1.3 Gösterişçi ve popüler tüketim.....	42
4.2.1.4 Harçlık.	42
4.2.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 2 Rodrick Kuralları”nda zaman tüketimine yönelik iletiler..	43
4.2.2.1 Baba-çocuk zamanı.....	43
4.2.2.2 Ünlü olma arzusu.....	44
4.2.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 2 Rodrick Kuralları”nda çevreci tüketime yönelik iletiler.	44
4.2.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 2 Rodrick Kuralları” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler..	44
4.2.4.1 Arkadaşlığa verilen değer.....	45
4.2.4.2 İnsanları kandırarak para kazanma.	45
4.2.4.3 Çıkarıcı ilişkiler.	45
4.3 Saftirik Greg’in Günlüğü 3 Türünün Son Örneği’ne Yönelik Bulgular. 46	
4.3.1 “Saftirik Greg’in Günlüğü 3 Türünün Son Örneği” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler..	46
4.3.1.1 Hediye verilen değer.....	46
4.3.1.2 İhtiyaç fazlası tüketim.	47
4.3.1.3 Gösterişçi ve popüler tüketim.....	47
4.3.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 3 Türünün Son Örneği” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler.	48

4.3.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 3 Türünün Son Örneği” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler.	48
4.3.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 3 Türünün Son Örneği” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler.	48
4.3.4.1 Çıkarıcı ilişkiler.	49
4.4 Saftirik Greg’in Günlüğü 4 İşte Şimdi Yandık’a Yönelik Bulgular	50
4.4.1 “Saftirik Greg’in Günlüğü 4 İşte Şimdi Yandık” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler.	50
4.4.1.1 Hediye satın alma.	50
4.4.1.2 İhtiyaç fazlası tüketim.	50
4.4.1.3 Gösterişçi ve popüler tüketim.	51
4.4.1.4 Tutumlu olma.	52
4.4.1.5 Harçlık.	53
4.4.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 4 İşte Şimdi Yandık” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler.	54
4.4.2.1 Boş zaman değerlendirme.	54
4.4.2.2 Kısa yoldan para kazanma isteği.	56
4.4.2.3 Sorumlulukları yerine getirme.	56
4.4.2.4 Ünlü olma arzusu.	57
4.4.2.5 Greg’in tatil anlayışı.	57
4.4.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 4 İşte Şimdi Yandık” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler.	58

4.4.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 4 İşte Şimdi Yandık” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler..	59
4.4.4.1 Çıkarıcı ilişkiler.	59
4.4.4.2 İnsanları kandırarak para kazanma.	60
4.4.4.3 Baba-çocuk ilişkisi.	60
4.5 Saftirik Greg’in Günlüğü 5 Ama Bu Haksızlık’a Yönelik Bulgular	61
4.5.1 “Saftirik Greg’in Günlüğü 5 Ama Bu Haksızlık” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler.	61
4.5.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim.	61
4.5.1.2 Harçlık.	61
4.5.1.3 Tutumlu olma.	61
4.5.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 5 Ama Bu Haksızlık” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler.	62
4.5.2.1 Ünlü olma arzusu.	62
4.5.2.2 Okuldan kaçma isteği.	62
4.5.2.3 Tembellik.	63
4.5.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 5 Ama Bu Haksızlık” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler.	63
4.5.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 5 Ama Bu Haksızlık” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler.	64
4.5.4.1 Çıkarıcı ilişkiler.	64
4.5.4.2 Arkadaş ilişkileri.	65
4.5.4.3 Popülerlik.	65

4.6 Saftirik Greg'in Günlüğü 6 Panik Yok'a Yönelik Bulgular	66
4.6.1 "Saftirik Greg'in Günlüğü 6 Panik Yok" kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler.....	66
4.6.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim.....	66
4.6.1.2 Satın almada ebeveyne bağlılık.....	67
4.6.1.3 Para kazanma.....	68
4.6.1.4 Harçlık.....	69
4.6.2 "Saftirik Greg'in Günlüğü 6 Panik Yok" kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler.....	69
4.6.2.1 Zamanını bilgisayar oyunları ile tüketme.....	69
4.6.2.2 Zamanını ekran ile tüketme.....	70
4.6.2.3 Zamanını kitap okuyarak tüketmeyi istememe.....	70
4.6.2.4 Tembellik.....	70
4.6.3 "Saftirik Greg'in Günlüğü 6 Panik Yok" kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler.....	71
4.6.3.1 Sürdürülebilirlik.....	71
4.6.3.2 Tutumlu olma.....	71
4.6.3.3 Geri dönüşüm.....	71
4.6.4 "Saftirik Greg'in Günlüğü 6 Panik Yok" kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler.....	72
4.6.4.1 Çıkarıcı ilişkiler.....	72
4.6.4.2 İnsanları kandırarak para kazanma.....	73

4.7 Saftirik Greg'in Günlüğü 7 Ah Kalbim'e Yönelik Bulgular	73
4.7.1 "Saftirik Greg'in Günlüğü 7 Ah Kalbim" kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler.....	73
4.7.1.1 İhtiyaç dışı tüketim.	73
4.7.1.2 Parayı farklı amaç için kullanma.	74
4.7.1.3 Gösterişçi ve popüler tüketim.....	74
4.7.1.4 Harçlık.	76
4.7.2 "Saftirik Greg'in Günlüğü 7 Ah Kalbim" kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler.	76
4.7.2.1 Zamanını ekran ile tüketme.	76
4.7.2.2 Zamanını uyku ile tüketme.	76
4.7.2.3 Zamanını bilgisayar oyunları ile tüketme.....	77
4.7.2.4 Aile ile zaman.....	77
4.7.2.5 Tembellik.....	78
4.7.3 "Saftirik Greg'in Günlüğü 7 Ah Kalbim" kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler.	78
4.7.3.1 İhtiyaç fazlası tüketim.	78
4.7.3.2 Tutumlu olma.	78
4.7.4 "Saftirik Greg'in Günlüğü 7 Ah Kalbim" kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler.	79
4.7.4.1 Karşılık bekleyerek alınan hediye.	79
4.7.4.2 Çıkarıcı ilişkiler.	79

4.8 Saftirik Greg'in Günlüğü 8 Batsın Bu Dünya'ya Yönelik Bulgular	80
4.8.1 "Saftirik Greg'in Günlüğü 8 Batsın Bu Dünya" kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler.	80
4.8.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim.	80
4.8.1.2 Parayı boşa harcama.	82
4.8.1.3 Harçlık.	82
4.8.2 "Saftirik Greg'in Günlüğü 8 Batsın Bu Dünya" kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler.	82
4.8.2.1 Tembellik.	82
4.8.2.2 Zamanını ekran ile tüketme.	83
4.8.2.3 Boş zaman değerlendirme.	83
4.8.2.4 Sorumluluklarını yerine getirme.	84
4.8.2.5 Kısa yoldan para kazanma isteği.	84
4.8.3 "Saftirik Greg'in Günlüğü 8 Batsın Bu Dünya" kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler.	84
4.8.4 "Saftirik Greg'in Günlüğü 8 Batsın Bu Dünya" kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler.	84
4.8.4.1 Çıkarıcı ilişkiler.	85
4.8.4.2 Arkadaşlığa verilen değer.	86
4.9 Saftirik Greg'in Günlüğü 9 Bende Bu Şans Varken'e Yönelik Bulgular	87
4.9.1 "Saftirik Greg'in Günlüğü 9 Bende Bu Şans Varken" kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler.	87
4.9.1.1 İhtiyaç fazlası tüketim.	87

4.9.1.2 Gösterişçi ve popüler tüketim.....	87
4.9.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 9 Bende Bu Şans Varken” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler.	88
4.9.2.1 Greg’in tatil anlayışı.	88
4.9.2.2 Aile ile zaman.	88
4.9.2.3 Zamanını ekran ile tüketme.	89
4.9.2.4 Boş zaman değerlendirme.	89
4.9.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 9 Bende Bu Şans Varken” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler.	89
4.9.3.1 Tutumlu olma.	90
4.9.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 9 Bende Bu Şans Varken” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler.	90
4.10 Saftirik Greg’in Günlüğü 10 Hey Gidi Günler’e Yönelik Bulgular	90
4.10.1 “Saftirik Greg’in Günlüğü 10 Hey Gidi Günler” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler.	90
4.10.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim.....	91
4.10.1.2 Harçlık.	91
4.10.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 10 Hey Gidi Günler” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler.	92
4.10.2.1 Zamanını ekran ile tüketme.	92
4.10.2.2 Zamanını bilgisayar oyunu ile tüketme.	93
4.10.2.3 Tembellik.....	93
4.10.2.4 Yaz tatili.	94

4.10.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 10 Hey Gidi Günler” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler.	94
4.10.3.1 Çevreci tüketim.	94
4.10.3.2 Tutumlu olma.	95
4.10.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 10 Hey Gidi Günler” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler.	95
4.10.4.1 Arkadaşlığa verilen değer.	95
4.11 Saftirik Greg’in Günlüğü 11 Karışık İşler Bunlar’a Yönelik Bulgular	95
4.11.1 “Saftirik Greg’in Günlüğü 11 Karışık İşler Bunlar” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler.	96
4.11.1.1 Satın alma.	96
4.11.1.2 Gösterişçi ve popüler tüketim.	96
4.11.1.3 İhtiyaç fazlası tüketim.	97
4.11.1.4 Harçlık.	97
4.11.1.5 Kısa yoldan para kazanma isteği.	98
4.11.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 11 Karışık İşler Bunlar” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler.	98
4.11.2.1 Boş zaman değerlendirme.	98
4.11.2.2 Zamanını ekran ile tüketme.	99
4.11.2.3 Zamanını bilgisayar oyunları ile tüketme.	99
4.11.2.4 Okulu zaman kaybı olarak görme.	100
4.11.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 11 Karışık İşler Bunlar” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler.	100

4.11.3.1 Tutumlu olma.	100
4.11.3.2 İsrar.	100
4.11.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 11 Karışık İşler Bunlar” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler.	101
4.11.4.1 Hediye verilen değer.	101
4.11.4.2 Kardeş ilişkileri.	101
4.12 Saftirik Greg’in Günlüğü 12 Tam Bir Felaket’e Yönelik Bulgular....	102
4.12.1 “Saftirik Greg’in Günlüğü 12 Tam Bir Felaket” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler.	102
4.12.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim.	102
4.12.1.2 İhtiyaç doğrultusunda tüketim.	103
4.12.1.3 Harçlık.	103
4.12.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 12 Tam Bir Felaket” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler.	104
4.12.2.1 Boş zaman değerlendirme.	104
4.12.2.2 Tembellik.	104
4.12.2.3 Zamanını eğitim ile tüketme.	104
4.12.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 12 Tam Bir Felaket” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler.	105
4.12.3.1 Tutumlu olma.	105
4.12.3.2 Çevreci tüketim.	105
4.12.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 12 Tam Bir Felaket” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler.	106

4.13 Saftirik Greg'in Günlüğü 13 Eridik Bittik'e Yönelik Bulgular.....	106
4.13.1 “Saftirik Greg'in Günlüğü 13 Eridik Bittik” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler.	106
4.13.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim.....	106
4.13.1.2 İhtiyaç fazlası tüketim.	107
4.13.1.3 Zengin olma isteği.	107
4.13.1.4 Para kazanma.....	107
4.13.1.5 Para biriktirme.	107
4.13.2 “Saftirik Greg'in Günlüğü 13 Eridik Bittik” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler.	108
4.13.2.1 Zamanını ekran ile tüketme.	108
4.13.2.2 Zamanını bilgisayar oyunu ile tüketme.	109
4.13.2.3 Tembellik.....	109
4.13.2.4 Okuldan kaçma isteği.	109
4.13.3 “Saftirik Greg'in Günlüğü 13 Eridik Bittik” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler.	110
4.13.3.1 Geri dönüşüm. B.....	110
4.13.4 “Saftirik Greg'in Günlüğü 13 Eridik Bittik” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler.	110
4.13.4.1 Arkadaşlık ilişkileri.	110
4.13.4.2 Çıkarcı ilişkiler.	110
4.14 Saftirik Greg'in Günlüğü 14 Yıktı Geçti'ye Yönelik Bulgular	111

4.14.1 “Saftirik Greg’in Günlüğü 14 Yıktı Geçti” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler.	111
4.14.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim.	111
4.14.1.2 İhtiyaç doğrultusunda tüketim.	111
4.14.1.3 Para kazanma.	112
4.14.1.4 İhtiyaç fazlası tüketim.	113
4.14.1.5 Satın alma kararında aile görüşü.	113
4.14.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 14 Yıktı Geçti” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler..	113
4.14.2.1 Okuldan kaçma isteği.	113
4.14.2.2 Eğitici aktiviteler.	114
4.14.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 14 Yıktı Geçti” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler.	114
4.14.3.1 Tutumlu olma.	114
4.14.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 14 Yıktı Geçti” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler..	115
4.14.4.1 Arkadaşlık ilişkileri.	115
4.15 Saftirik Greg’in Günlüğü 15 Çıkmaza Girdik’e Yönelik Bulgular	116
4.15.1 “Saftirik Greg’in Günlüğü 15 Çıkmaza Girdik” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler..	116
4.15.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim.	116
4.15.1.2 İhtiyaç doğrultusunda tüketim.	116
4.15.1.3 Bütçe.	117

4.15.1.4 Tasarruf.....	117
4.15.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 15 Çıkmaza Girdik” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler.	118
4.15.2.1 Aile ile zaman.	118
4.15.2.2 Eğitici aktiviteler.	119
4.15.2.3 Zamanını ekran ile tüketme.	119
4.15.2.4 Zamanını sosyal medya ile tüketme.	120
4.15.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 15 Çıkmaza Girdik” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler.	120
4.15.3.1 Çevreci tüketim.	120
4.15.3.2 Tutumlu olma.	120
4.15.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 15 Çıkmaza Girdik” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler.	121
4.16 Saftirik Greg’in Günlüğü 16 Tam İsabet’e Yönelik Bulgular	121
4.16.1 “Saftirik Greg’in Günlüğü 16 Tam İsabet” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler.	121
4.16.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim.....	121
4.16.1.2 İhtiyaç fazlası tüketim.	121
4.16.1.3 Zengin olma isteği.	122
4.16.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 16 Tam İsabet” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler.	123
4.16.2.1 Okuldan kaçma isteği.	123
4.16.2.2 Tembellik.....	123

4.16.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 16 Tam İsabet” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler.	123
4.16.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 16 Tam İsabet” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler.	123
4.16.4.1 Çıkarıcı ilişkiler.	123
4.16.4.2 Baba-çocuk ilişkisi.	124
4.17 Saftirik Greg’in Günlüğü 17 Pis Kokulu Şarkılar’a Yönelik Bulgular	124
4.17.1 “Saftirik Greg’in Günlüğü 17 Pis Kokulu Şarkılar” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler.	124
4.17.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim.	124
4.17.1.2 İhtiyaç fazlası tüketim.	125
4.17.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 17 Pis Kokulu Şarkılar” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler..	125
4.17.2.1 Zamanını eğitim ile tüketme.	125
4.17.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 17 Pis Kokulu Şarkılar” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler.	125
4.17.3.1 Tutumlu olma.	126
4.17.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 17 Pis Kokulu Şarkılar” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler.	126
4.17.4.1 Çıkarıcı ilişkiler.	126
4.18 Saftirik Greg’in Günlüğü 18 Beyin Bedava’ya Yönelik Bulgular	127
4.18.1 “Saftirik Greg’in Günlüğü 18 Beyin Bedava” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler.	127

4.18.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim.....	127
4.18.1.2 İhtiyaç fazlası tüketim.	127
4.18.1.3 Bütçe.....	128
4.18.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 18 Beyin Bedava” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler.	128
4.18.2.1 Zaman tüketimi.....	128
4.18.2.2 Zamanını bilgisayar oyunu ile tüketme.	128
4.18.2.3 Okuldan kaçma isteği.	129
4.18.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 18 Beyin Bedava” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler.	129
4.18.3.1 Tasarruf.....	129
4.18.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 18 Beyin Bedava” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler.	130
4.18.4.1 Popülerlik.	130
Bölüm 5	132
Tartışma, Sonuç ve Öneriler	132
KAYNAKÇA.....	137
TABLolar	

Şekil tablosu ögesi bulunamadı.

Bölüm 1

Giriş

Tüketim; tüketmek işi, üretilen veya yapılan şeylerin kullanılıp harcanması anlamına gelmektedir (TDK, 2023). Temel anlamı ile tüketim; yaşamak için gerekli ihtiyaçların karşılanmasıdır. Ayrıca “bir şeyleri bitirmek ve yok etmek” anlamına gelen tüketim, günümüzde tüm toplumlarda hayatın her alanını etkilemektedir. Tüketim kültürünün yaygınlaşması ile insanlık, tüketmeyi bir amaç haline getirmiştir ve günlük hayatın büyük bir bölümünü oluşturmaktadır (Taş, 2022).

İnsanlığın doğuşundan günümüze dek değişmeyen tek şey tüketimdir. Var oluşun ilk yıllarında tüketim yalnızca insanların yaşam için gerekli ihtiyaçları doğrultusunda gerçekleşmiştir. Ancak bazı değişkenlerin etkisiyle tüketim olgusu zamanla değişime uğramıştır. Örneğin; sanayileşme seri üretimi artırmış ve bunun bir sonucu olarak insanlardaki tüketim isteğinde de artış görülmüştür. (Özkahveci ve Civek, 2021).

Demirel ve Yegen (2015), çağımızda tüketim eyleminin artık bir sorun haline geldiğinden bahsetmiştir. Tüketimi bir sorun olarak görmelerinin sebebi ise bu eylemi gerçekleştiren insanların, toplumsal sınıf durumlarına göre tüketim becerilerini yönlendirmeleridir. Toplum yapısı değişmiş ve zamanla tüketim, üretimden daha ön planda olmaya başlamıştır. Tüketme eylemi yüzyıllar içinde büyük değişime uğramış ve kapitalist toplumlarda bir yaşam tarzı haline gelmiştir.

Karaca (2019), tüketicinin yalnızca parasal olarak değil yaşadığı çevreye karşı da sorumluluk sahibi olması gerektiğinden bahsetmektedir. Ona göre birey, tüketim için karar verirken bu kararın etkilerini çok boyutlu düşünme sorumluluğu almalıdır. Sosyal sorumluluk bilinci ile hareket eden tüketici davranışlarına; yalnızca ihtiyacı olan bir şeyi satın almak, zamanını planlı ve yarar sağlar şekilde harcamak veya yaşadığı çevreye en az zarar verecek şekilde tüketim yapmak örnek olarak verilebilmektedir. Bilinçli tüketici, sorumluluk alabilen tüketici demektir. Kişisel sorumluluğunu yerine getirebilen birey, çevresine zarar vermeden kendisine yetebilmektedir. Birey bilinçli tükettiğinde ise az ürün ile çok ve faydalı işler yapabilmektedir. Kendi kişisel sorumluluğunu alabilen bilinçli tüketiciler, günümüzün de önemli sorunlarına duyarlı ve yaşam döngümüzü kötü etkilemeyecek şekilde satın alma eylemi gerçekleştirmeye çabalamaktadır.

Altuntuğ (2012), Z kuşağının tüketici profili özelliklerinden bahsetmektedir. Z kuşağı tüketicileri, geçmiş kuşaklardan farklı olarak Dünyaya daha hâkim, aceleci, teknoloji bilgisine sahip, dikkat ve yaratıcılık sahibi olduğundan ve gelecekteki yaşam döngüsünü de önemli derecede etkileyebilecektir.

Ersoy ve Sarıabdullahoğlu (2010), son yıllardaki tüketici profilinin özelliklerine yer vermekte ve bilinçli tüketici olmanın şartının erken çocukluk döneminde verilmeye başlanan eğitim olduğundan bahsetmektedirler. Tüketim yaşam boyudur ve bunu sürdürülebilir hale getirmek için çabalamamak gerekir, düşüncesini savunmaktadırlar. Günümüzde insanlar psikolojik tatmin yaşamak için de tüketmektedirler. Reklamlar, medya gibi etkenlerden çok çabuk etkilenip fikir değiştirebilir ve plansız tüketim gerçekleştirebilmektedirler. Bu gibi kaçınılmaz sorunların önüne geçmek için küçük yaştan itibaren tüketim bilinci ile ilgili eğitimler verilmesi gerekmektedir.

Alıcı (2014) yüksek lisans tezinde, erken çocukluk dönemi tüketicilerinin günümüzde önemli bir yere sahip olduğundan bahsetmektedir. Bu tüketici grubunun tercihleri üzerinde etkili olan değişkenleri; aile, kitle iletişim araçları, kitaplar, dergiler, filmler, reklamlar şeklinde kategorilere ayırmaktadır.

Bozyiğit ve Madran (2018), günümüz insanların kendi çıkarları için doğal yaşamı tehlikeye atacak tüketim eylemlerinden çekinmediklerinden bahsetmektedirler. Ersoy ve Sarıabdullahoğlu (2010) gibi, çevreci ve bilinçli tüketen çocuklar yetiştirmenin önemini vurgulamaktadırlar. Çocuk yetiştirme tutumları da bu aşamada büyük rol oynamaktadır. Gelecekteki tüketim eylemlerinin bilinçli ve çevreye duyarlı olabilmesi için ailelerin, anne-babaların küçük çocuklarına, onları tutum ve davranışlarıyla etkilediklerinin farkındalığı ile iyi birer rol model olmaları beklenmektedir.

Tüketim alışkanlıklarımızı etkileyen en büyük değişken, değişimin kendisi olmaktadır. Farklı başlıklar altında adlandırılacak bu değişimler (ekonomik, sosyal veya kültürel) davranışlarımıza olduğu gibi, bu sektör çalışanlarına da etki etmektedir. Satıcılar bu sürece uyum sağlamak için kendilerini geliştirmektedirler. Günümüzde yetişkin bireyler kadar çocuklar da artık bu konuda söz sahibi olmaktadır (Alagöz, 2009).

Şahin ve Hatungil'e göre (2008) çocukların günümüzde, tüketim pazarında yetişkinlerden daha fazla söz hakkına sahip olmaları veya onların tüketim davranışlarına yön vermeleri nedeniyle pazarlamacılar çocuk tüketicilere daha yoğun eğilmektedir. Onlara göre çocuklar iyi birer gözlemcidirler; çevresini, arkadaşlarını,

ailesini veya filmleri inceleyen ve araştıran çocuğun tüketim algısı da buna göre şekillenmektedir. Buna göre, çocuklar bazen özendiği bir şeye sahip olma arzusu ile bazen onaylanma ihtiyacı ile tüketim davranışı gerçekleştirmekte ve birçok faktörden olumlu veya olumsuz şekilde etkilenmektedirler. Örneğin; reklamlarda gördüğü ama aslında ihtiyacı olmayan bir nesneyi satın alma konusunda ısrar edebilmekte veya ebeveynlerinin market alışverişine bez çantalar ile gittiğini gözlemlediğinde ve bu davranışı benimseyerek kendisi bilinçli bir tüketici gibi davranabilmektedirler. Bu bağlamda çocuğun çevresindeki aile, akran gibi faktörlerin yanı sıra küçük yaşta tüketime yönelik eğitimin önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Aktaş, Özüpek ve Altunbaş (2013), çocukların marka tercihlerinin değişmesinde rol oynayan en büyük etkenin televizyon olduğunu; ayrıca kitap, dergi, internet vb. olmak üzere diğer etmenlerin de çeşitlendiğini belirtmektedirler. Çocuklar küçük yaştan itibaren televizyon reklamlarına büyük ilgi duymakta ve bazı aileler çocuklarının bu tercih ve ısrarlarından satın alma davranışları açısından etkilenebilmektedirler. Çocukların küçük yaşta bu denli savurgan tüketim istekleri ihtiyaçtan çok; sahip olma arzusu, beğenilme, kabul görme gibi sebeplere dayanmaktadır ve bu durumun sağlıklı olmadığı düşünülmektedir.

Bulut, Tekinbaş ve Babacan (2014), çocukların günümüzde erken yaşlarda tüketici durumunda deneyim kazanmaları ve ailelerin de buna etkisinden bahsetmektedirler. Aile bireyleri kadar çocukların da satın almada söz hakkı vardır ve deneyim elde ettikleri tüketim davranışları aslında çocukların sosyalleşmesine de katkı sağlamaktadır. Bu tür sosyalleşmeden, her çocuk aynı oranda etkilenmemektedir. Her ailenin gelir durumu, kültürel imkanları gibi etmenler de bu sosyalleşmeyi etkilemektedir. Örneğin; ekonomik durumu üst seviyede olan bir ailenin çocuğunda daha fazla satın alma davranışı gözlemlenebilmektedir.

Tüketim üzerine gerçekleştirilen akademik çalışmalar; tüketim eyleminin dünden bugüne değişimi, bunu etkileyen değişkenler, tüketim ve çocuk ilişkisi, günümüz tüketim algıları gibi birçok alt başlık altında oluşturulmuştur.

Çalışmanın birinci bölümünde tüketimin tarihi ve tanımı, tüketim ihtiyacını ortaya çıkaran etmenler, tüketici kavramı, çocuk ve çocukluk kavramı, çocukların tüketici bireyler olarak sosyalleşmeleri, çocuk tüketiciler ve önemi, çevreci tüketim ve çocuklara yönelik pazarlama teknikleri incelenmektedir.

İkinci bölümde; erken çocuklukta tüketim alışkanlıklarının kazandırılması gerektiği ve bunun sağlıklı gelişmesi için gerekli olan ilkeler, çocuk edebiyatı ve

tüketim olgusu arasındaki ilişki, çocuk edebiyatında bu konuda yapılan çalışmalar, incelenen eserin yazarı, dizinin içeriği, karakterleri ve ilgili araştırmalara yer verilmektedir.

Üçüncü bölümde çalışmanın yöntemi, verilerin tabanı, veri analiz işlemleri ve sınırlılıklara; dördüncü bölümde bulgular ve çözümlemelere, son bölümde ise tartışma ve sonuç başlıklarına yer verilmektedir.

1.1 Problem Durumu

Çocuk kitaplarında satın alma veya tüketim davranışları olumlu ya da olumsuz biçimde sunulabilmektedir. Bu durum, çocukların tüketime yönelik tutumlarını doğrudan etkileyebilmektedir. Bu araştırmanın temel sorunsalı, seçilen popüler çocuk edebiyatı dizisindeki karakterlerin sahip olduğu tüketim bilincinin okuyucuya nasıl iletildiğidir. Çocuk edebiyatı eserlerinde yazarlar, okuyucuya vermek istedikleri iletileri kahramanlar aracılığı ile iletmektedirler. Çocuklar özellikle erken dönemde aile, çizgi film veya kitap kahramanları ile özdeşim kurmaktadır ve bu karakterler çocukların davranışlarını etkileyebilmektedir. Bundan dolayı, kitap kahramanlarının sağlıklı/olumsuz özelliklere sahip olmaları çocukların kendilerini yanlış bir rol ile özdeşirmesine yol açmaktadır (Karataş, 2014). Örneğin, bilinçsiz tüketimin normalleştirildiği iletilerin okuyucuya sunulduğu çocuk kitaplarının, çocukların davranışlarında yaratacağı etkiler, üzerine araştırmaların yapılmasını gerektirmektedir. Bu çalışmada çocuklar tarafından çok okunan kitap dizilerinden biri olan Saftirik Greg'in Günlüğü'nün çocukların tüketim becerilerini nasıl ve ne yönde etkileyebileceği incelenecektir.

1.2 Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı Jeff Kinney Saftirik Greg'in Günlüğü dizisindeki kitaplarda erken çocukluk dönemi tüketim alışkanlıklarının nasıl görüldüğünü incelemektir.

Buna göre çalışmanın alt soruları aşağıdaki biçimde sıralanmıştır:

- 1- Saftirik Greg'in Günlüğü serisine ait kitaplarda erken çocukluk dönemi satın alma alışkanlıklarına yönelik ne tür iletiler okura sunulmaktadır?
- 2- Saftirik Greg'in Günlüğü serisine ait kitaplarda erken çocukluk dönemi zaman tüketimine yönelik ne tür iletiler okura sunulmaktadır?

- 3- Saftirik Greg'in Günlüğü serisine ait kitaplarda erken çocukluk dönemi ilişki tüketimine yönelik ne tür iletiler okura sunulmaktadır?
- 4- Saftirik Greg'in Günlüğü serisine ait kitaplarda erken çocukluk dönemi çevreci tüketime yönelik ne tür iletiler okura sunulmaktadır?

1.3 Çalışmanın Önemi

Bu çalışmada çağımızın önemli bir sorunu olan tüketim konusu, popüler çocuk edebiyatı dizilerinden biri olan Saftirik Greg'in Günlüğü kapsamında değerlendirilmektedir. Dizi, ülkemiz ortaokul kademesinde öğrenim gören öğrenciler tarafından en çok okunan kitaplar arasında bulunmaktadır. Dizi aynı zamanda çocuk ve gençlik edebiyatı alanındaki kurmaca günlüklerin en önemli örneklerinden biri olarak gösterilmektedir (İskender, 2017). Bu çalışmaya kadar, incelenen dizi ile ilgili farklı çalışmalar yapılsa da sözü edilen dizi "tüketim" teması yönünden ele alınmamıştır. Dizi içinde yer alan olumlu ve olumsuz tüketim iletilerinin, tüketim türlerine göre çözümlenmesi çalışmanın önemini artırmaktadır. Çalışmanın bulgu ve sonuçlarının çocuk edebiyatında tüketim alışkanlıkları konusuna ilgi duyan araştırmacıları yeni araştırmalara ulaştıracakı düşünülmektedir.

1.4 Tanımlar

Çocuk Edebiyatı: Çocukların yaşamı anlamlandırmaları, düş kurma becerilerini geliştirmeleri amacı ile üretilen ve okumaya ilgilerini artıran yazın türüdür (Sever, 2013).

Tüketim Alışkanlıkları: Bireylerin tüketim alışkanlıkları, günümüz dünyasında hakim olan küresel boyutlu tüketim sebebiyle değişen yaşam tarzlarından etkilenmektedir (Biol, 2014).

Tüketim Türleri: Bireylerin, yaşamını sürdürebilmeleri için gerekli tüketim davranışına faydacı tüketim denmektedir. Bireylerin, kendisini tükettikleri ile başkalarıyla kıyasladığı tüketim türüne gösterişçi tüketim; haz almak için ürün kullandığı tüketim türüne ise hazcı tüketim denmektedir. Sembolik tüketim ise, tüketilecek olanın sembolik özelliklerine göre tercih edilmesi demektir (Altunışık ve Azizağaoğlu, 2012).

Bilinçli Tüketim: Bireylerin; aldıkları tüm kararlarda akılcı hareket edip, toplum ve çevre adına en üst düzeyde fayda ve en düşük düzeyde zarar dengesine önem verme halinde olmalarıdır (Söylemez, 2023).

Tüketim Araçları: Tüketim araçları, ürünlerin satın alınmasında rol oynayan kitle iletişim araçları, reklamlar, moda, alışveriş merkezleri gibi çeşitli etmenlerdir (Çetin, 2016).

Bölüm 2

Alan Yazını Taraması

Tüketim birçok bilim dalı ile sürekli etkileşim halinde olan; bireyleri yaşam boyu ekonomik, sosyal, psikolojik açıdan etkileyen önemli bir ögedir (Özkahveci ve Civek, 2021). Modern yaşamın koşullarından çocuklar da yetişkinler gibi olumlu ve olumsuz açıdan etkilenmektedir. Modern toplumun bireyleri olan çocuklar, “tüketim kültürü” ile süregelen biçimde temas halindedir.

2.1 Tüketim ve Çocuk

Tüketim, bireysel bir kavram gibi görünse de aslında toplumsal olarak gerçekleşmektedir. Tüketim toplumlarında yer alan her birey bu tüketim sürecine dahil edilmektedir. Kapitalizm sonrası tüketim pazarında özellikle 20. yüzyıldan itibaren çocuklar da birer tüketici olarak tanınmaktadır. Günümüzde çocuklar, tüketim toplumlarının temeli olarak görülmektedir (Taş, 2022).

2.1.1 Tüketicinin tarihi ve tanımı. Tüketim kavramının tek bir tanımı olmamasına rağmen, kabul edilen tanımlar benzer özellikler taşımaktadır. En temel anlamı ile tüketim, insanların yaşamak için gereksinimlerini karşılamalarıdır (Coşkun, 2011).

Tüketim, insan için yaşamın her anında kesintisiz ve kaçınılmaz bir işlemdir. Doğum ile başlar, zaman içerisinde değişim ve gelişim gösterir. Bu yenilenmenin sebebi, insanoğlunun yaşamın getirdiği zorluklarla baş etme mecburiyetidir. Örneğin, yeryüzünün ilk çağlarında en temel ihtiyaç beslenmektir ve bu insanoğlunu avlanmaya yöneltmiştir. Sonraları ise avcılık için birtakım aletler üretmek durumunda kalmışlardır. Kısacası insanoğlu tüketmek için üretmek gerektiği öğrenimini kazanmıştır. Tüketim olgusunun tarihine inmek istendiğinde antropoloji ve arkeoloji bilim dalları yardımcı olacaktır. Antropoloji, insan doğasını inceleyen bilim dalıdır. Arkeoloji ise kazı bilimidir. Bu iki bilimin ortak amacı ise; insanoğlunun varoluşundan itibaren değişimi ışığında tüketim izlerini incelemektir. Ancak günümüzde ilgili bilim dallarının tüketim konusu ile ilgili çalışmaları az sayıdadır (Özüşen ve Yıldız, 2012). Küreselleşme de tüketim davranışlarının değişimine etki eden başka bir etmen olmuştur (Özbey, 2018).

Kapitalist yaşam düzeni ardından, üretimin hız kazandığı için insanların tüketim davranışlarında da aynı oranda artış gözlemlenmiştir. Tüketen insan, tükettiği oranda statü kazanma eğilimindedir (Acar, 2018). Günümüzde sosyal ve psikolojik tüketim de hayatlarımızın büyük bölümünde yer almaya başlamıştır (Hatipler, 2017).

Sosyal bilimler, sanayileşme sonrası Batı toplumlarında yaşanan büyük dönüşüm ve değişimin, bireyin tüketim tutum ve davranışlarının yenilenmesine yol açtığını belirtmektedir. Yenilenen tüketim tarzına ayak uyduran bireyler “modern insanlar” olarak adlandırılmaktadır. Bu modern insanlar, kendi benliklerini tüketim yolu ile şekillendirmektedirler; haz ve ihtiyaçlarını belirli bir insan tipine ve belirli statüye sahip olmak için aracı olarak görmektedirler (Akbülbül, 2012).

Günümüzde tüketilen ürünler veya bu ürünlerin oranından çok, üzerinde durulması gereken bir başka konu ise pazarlama teknikleridir. İnsanların çok çabuk ve kolay şekilde etkilenecek tüketmeye yöneldikleri bu teknikler de ayrıca bir araştırma konusudur (Acar, 2018). Çocuklara yönelik pazarlama teknikleri, adlı başlık altında daha fazla bilgiye yer verilmektedir.

2.1.2 Tüketim ihtiyacını ortaya çıkaran etmenler. Günümüzde insanların tüketime bakış açısı sosyalleşme ile doğru orantılı olarak değişmiş durumdadır. İhtiyacından fazlasını tüketmeyen insan, çevresinde neredeyse farklı gözle bakılacak duruma gelmiştir (Özbey, 2018). Tüketim yemek yemek, su içmek, uyumak gibi basit bir ihtiyaç iken, çağımızda tüm dünya işlevini yöneten bir olgu haline gelmiş durumdadır (Hatipler, 2017). Bireylerin tüketme davranışları sonucunda ortaya “tüketici” kavramı çıkmıştır (Papatğa ve Ersoy, 2015).

Tüketim olgusunun ortaya çıktığı ilk zamanlarda “ihtiyacı olanı almak ve tüketmek” anlayışının yerini günümüzde “daha fazla tüketmek için çalışmak ve tükettiğin kadar var olmak” anlayışı almaktadır (Halis, 2012). Tüketim, yaşamın ilk yıllarında ortaya çıkmış ve yetişkinlik dönemine dek kesintisiz bir şekilde devam eden bir süreç olmaktadır (Özabacı ve Özmen, 2005).

Küreselleşme ile daha fazla tüketen ve var oluşunu tüketime dayandıran bir insan profilinin ortaya çıktığı görülmektedir. Tüketim farklı biçimlerde karşımıza çıkmaktadır. Tüketim yalnızca “satın almak” değil; bunun yanında statü sahibi olma veya soyut ihtiyaçlar, arzular da demektir. Günümüzde insanlar tüketim sisteminden kaçış yeri bulamamakta ve tüketim odaklı yaşamaya zorlanmaktadırlar (Özel ve Mumyalmaz, 2018).

2.1.3 Tüketici kavramı. Tüketici kelimesinin en yalın anlamı, Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nde “tüketen kimse, üretici karşıtı” olarak tanımlanmıştır (<https://sozluk.gov.tr>). Tüketici bireyler hem içinde bulundukları çevreden etkilenmekte hem de o çevreyi etkilemektedirler. Çevre veya kültürün etkileri kültürel, statü, aile ve grup etkileri olarak sıralanabilmektedir (Akbülbül, 2012).

Tüketicilerin, bilinçli davranışlar sergileyerek doğal yaşam döngüsünü zarara uğratmamaları gerekmektedir. Böylelikle sonraki nesiller, ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri kaynakları rahatça karşılayabileceklerdir (Bulut, Özkaya, Karabulut ve Atağan, 2019). 2000’den sonra doğanlar, önceki yıllarda doğan ve yaşayan insanlara nazaran daha fevri, daha sabırsız, “istediği her şey hemen olsun” düşüncesinde, çok çabuk tüketen bir imaj çizmektedirler (Altuntuğ, 2012).

2.1.4 Bir sorun olarak tüketim. Çağımızın bir sorunu olan, kaynakların hızla yok edilmesinin temelinde aşırı tüketim vardır. Bunun bir sebebi olarak nüfus artışı, doğal kaynakların tükenmesinde büyük rol oynamaktadır. Üretim ve tüketim birbirinden ayrı düşünülmemeyecek iki önemli kavramdır. Üretim az olursa, ihtiyaç olan tüketim karşılanamaz; üretim gerektiğinden fazla olduğunda ise insanlarda doyumsuzluk gözlemlenir. Böylece sağlıklı tüketim davranışları, sorunları beraberinde getirir (Özüşen ve Yıldız, 2012).

Geleneksel toplumlar, üretmenin değerinin farkında olup tüketimlerini bu kaygı ile planlar iken günümüz toplumlarında tüketim bir üstünlük, statü göstergesi durumuna gelmiştir (Özbey, 2018). Alan yazınında tüketim kavramı ile ilgili araştırmaların içeriği de zamanla güncellik kazanmıştır. Güncel araştırmalarda üretimden çok tüketime yönelim olduğu gözlenmektedir (Özbey, 2018).

Günümüzde üretim değersizleşmekte ve yok sayılmakta, insanlar tükettikleri ile statü kazanma ve bir üst gruba dahil olabilme adına tüketimi bir yaşam ideolojisi haline getirmeyi içselleştirmektedirler (Özel ve Mumyakmaz, 2018). İçinde bulunduğumuz tüketim dünyasında insanlar, çoğunlukla satın aldıkları ürünleri kullanıp atmakta ve en yeni versiyonları ile değiştirmektedirler. Günümüzde yeni ürünler dahi çok kısa sürede çekiciliğini yitirebilmekte ve insanlar geri döndürmek yerine benimsedikleri “kullan-at kültürü” ile yenisine harcama yapmaktadırlar (Kaimal ve Paul, 2021).

İnsanlar pazarlama tekniklerinden öyle etkilenir duruma gelmişlerdir ki popülerlik kazanan bir ürüne kavuşmak onlar için bir amaç olmuştur. Bu amaca ulaşmak ise bir zevk kaynağıdır (Coşkun, 2011).

Teknolojinin geçmişten günümüze olan gelişiminin tüketime yansımaları da göz ardı edilememektedir. Tüketiciler havalı, ihtişamlı, daha mükemmel olma veya öyle gözükmeye yarışı içine girmektedir. Teknolojideki tüm yenilikler ekonomiyi de etkilemiş, “gözü dönmüş bir tüketim” biçimi ortaya çıkmıştır (Duman, 2016).

Ghosh ve Gaur (2020) çalışmalarında; tüketim alanında araştırmacı olan Juliet Schor (2004) ve ele aldığı “tüketimin çocuğun zihinsel ve fiziksel sağlığına olumsuz etkisi”nden söz etmektedir. Schor (2004) tüketim kültürünün, zihinsel açıdan sağlıklı olan bir çocuğu duygusal ve sosyal açıdan dengesiz bir hale getirmekte ve onları perişan etmekte olduğunu kabul etmektedir. Ghosh ve Gaur (2020) çalışmalarında, aşırı tüketici çocukların ailesi ile çatıştıklarını ve sosyal ilişkilerinin zayıf olduğunu eklemektedir.

2.1.5 Zaman tüketimi. Doğa ve doğal kaynakları, inanç ve değerleri tüketen toplum kültürünün en çok tükettiği kavram ise zamandır. Zaman üretilemez, geri alınamaz, saklanamaz ve tasarruf edilemez gibi özelliklere sahiptir. Zaman, bilinçsizce tüketilmektedir (Özbey, 2018).

Boş zamanın anlamı; günün 24 saatinden uyku, yemek, çalışmak gibi zorunlu katılım gerektiren ihtiyaçların sürelerinin çıkarılmasıdır. Birey, boş zaman içerisinde dinlenebilir, eğlenebilir, kişisel gelişim amaçları doğrultusunda değerlendirebilir. Boş zamanda tüketim için ayrılan sürenin de artmış olduğu görülmektedir. Günümüz tüketicileri, tüketimi boş zaman aktiviteleri içine yerleştirmektedirler (Özcan, 2007). Günümüz tüketim kültüründe artan boş zaman, kapitalizm için önemli bir pazar değeri taşımaktadır. Kapitalizmin amacı, boş zamanı ele geçirme haline gelmektedir (Dal, 2017).

Günümüzde boş zaman etkinliklerinin yerini teknoloji ve medyanın aldığı gerçeği görülmektedir. İnsanlar, düşünme ve sorgulama etkinliklerinden yoksun; ekran platformlarına bağlı bir şekilde hayat yaşamaktadırlar. İnsanların boş zaman dilimini etkili bir şekilde değerlendirmeleri, sosyal ilişkilerinin sağlığı açısından da önemli olmaktadır (Gilanlıoğlu ve Öze, 2020).

2.1.6 Değer tüketimi. Tüketim ile ilgili sosyolojik çalışmalar genellikle maddi faktörler göz önünde bulundurularak yapılmakta ve maddi olmayan faktörler çoğunlukla değerlendirilmemektedir. Tüketim olgusu, tüm kıtaları ve insanlığı en uç noktaya taşıyan bir “sosyal kötülük” olarak görülmektedir (Ghosh ve Gaur, 2020). Tüketim kültürü, insanların hayatını olumsuz etkilemektedir. Küreselleşme sonrası

insanlar birbirleri ile tüketim için rekabete girdikleri gözlemlenmektedir. İnsan ilişkilerindeki sevgi, saygı, yardımlaşma vb. değerler bu kültürün içinde kaybolmaktadır. İnsanların narsist kişiliklere bürünerek, ilişkilerinde çıkarıcı konuma geldikleri gözlemlenmektedir (Özel ve Mumyalmaz, 2018).

Günümüz tüketim toplumunda, insani değer sisteminin yerini onaylanmaya, sahip olmaya, başarı ve saygınlık gibi ilgilere bıraktığı görülmektedir. Tüketim biçimlerindeki değişimin önemli bir parçasını bireylerin değer sistemlerindeki değişim oluşturmaktadır. İnsanların tercih ve önceliklerinde, değerden maddiyata doğru bir değişim görülmektedir. Tüketme eyleminin, bireyler arasındaki ilişki değerlerini zayıflatmış düşünülmemektedir. Arkadaşlık, merhamet, saygı, hoşgörü gibi insani değerlerin öneminin giderek zayıfladığı gözlemlenmekte; bireysel değerlerin ön plana çıktığı gözlemlenmektedir (Akkoç, 2019).

2.1.7 Çocuk ve çocukluk kavramı. Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde "çocuk" kelimesi, yeni doğan ve yetişkinlik arasındaki dönemde olan kız veya erkek olarak tanımlanırken; "çocukluk" kelimesi ise çocuk olma hali olarak tanımlanmıştır (TDK, 2023). En basit tanımı ile çocuk, fiziksel olarak henüz gerekli olgunluğa ulaşmamış kimsedir. Çocuklar bazı kesimlerce "küçük insan" olarak tanımlansa da aslında bu doğru bir tanımlama olmayıp, her çocuğun "biricik" olduğu asıl gerçektir. Çocuk ve çocukluk kavramları toplumdan topluma değişiklik gösterebilir. Çocukluk kavramı bir kez ortaya çıkıp tanımlanmamış, insanlığın doğuşundan bugüne dek süreç içerisinde değişime uğramıştır. Örneğin; eski çağlarda çocuklar çok fazla önemsenmez iken günümüzde çocukluk kavramı modern bir anlayış ile karşılanıp, özellikle de son zamanlarda üzerine titrediğimiz bir kavram haline gelmiştir (Karadoğan, 2019).

"Çocuk nedir?" sorusuna cevap ararken geçmişten günümüze tüm topluluklardaki kültürel özelliklere bakmamız gerekmektedir (Güçlü, 2016). Çocuk ve çocukluk kavramları ilk ortaya çıkışından itibaren toplumların değişen yapısına paralel olarak değişmiş fakat hiçbir zaman hiçbir toplumda salt bir tanım olmamıştır (Tan, 1989).

Rönesans ile çocukluk tanımı da değişmiş ve olgunluktan farklı bir dönem olarak kabul edilmeye başlanmıştır (Uğur, 2018). J.J. Rousseau meşhur kitabı Emile'de çocuk kavramının olgun bir insandan farklı ve apayrı bir varlık olduğundan bahseder (Güçlü, 2016). Günümüz çocukluk sosyolojisi de "çocukluk" kavramının genelgeçer bir kavram olmadığını savunmaktadır (Güçlü, 2016).

Philippe Ariès, 16. yüzyıla kadar keskin bir şekilde “çocuk” ve “çocukluk” kavramlarından bahsetmek pek de mümkün olmadığını savunmuştur. Bu kavramlara yönelik görüşlerin değişmesi 18. yüzyıla dayanmaktadır. Ülkemizde ise “çocukluk” kavramı 19. yüzyılın ortalarında diğer yeniliklerle eş zamanlı değişime uğramıştır. İlgili kavramlardaki yenilenmenin etkisi kendini sanat, giyim, edebiyat gibi çerçevelerde de belli etmiştir (Çiçek, 2012).

Çocukluk kavramı için günümüzde en geçerli ve birçok dünya ülkesi tarafından kabul görülen tanım Birleşmiş Milletler’e (BM) aittir. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’deki 1. Madde’de “Bu sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır.” der (Toran, 2012).

2.1.8 Tüketici bireyler olarak çocuklar ve sosyalleşme. Sosyalleşme, insanın varlığını sürdürebilmesi için olmazsa olmaz diyebileceğimiz bir süreçtir. Sosyalleşme yaşam boyu sürer. Çocuklar, yaşamlarının ilk yıllarında deneyimledikleri yaşantılar ile gelecekteki tüketim davranışlarına yön vermektedirler (Bozyiğit ve Madran, 2013).

Tüketici sosyalleşmesi; çocukların birer tüketici olarak ihtiyacı olan bilgi, beceri ve tutumları öğrendikleri bir süreç olarak kabul edilmektedir (Valkenburg ve Cantor, 2002). Tüketim, kesintisiz ve durmaksızın var olan bir süreçtir. Çocuklar doğar doğmaz tüketim bilincinde değildirler; bazı faktörlerin (kitle iletişim araçları, aile, akranlar gibi) desteği ile bu bilince sahip olmaktadır (Bozyiğit ve Madran, 2013).

Cook (2009) çalışmasında, çocukların satın alma hakkında bilgilerinin oluşmasına herhangi bir çaba gösterilmeden çok önce onlara birer tüketici gibi kabul edildiği ve öyle davranıldığından söz eder. 20. yüzyılın ilk yıllarında çocuklar için olan kitaplar, oyuncaklar, mobilya vb. ürünlerden oluşan pazar, günümüzde büyüyen bir endüstri olmaktadır.

Yapılan araştırmalar, çocukların yetişkin birer tüketici olmaları için gelişimsel bir süreçten geçtiklerini ortaya koymaktadır. İsviçreli gelişimci psikolog Jean Piaget, bu gelişimsel süreci birbirini izleyen dört farklı basamakta incelemektedir. Bunlar; bebeklik dönemi (0-2 yaş), okul öncesi dönem (2-5 yaş), erken ilköğretim dönemi (5-8 yaş) ve ileri çocukluk dönemi (8-12 yaş) şeklinde isimlendirilmektedir (Kılıçer ve Boyraz, 2019).

- Bebeklik dönemi (0-2 yaş): Bu yaş grubundaki bebekler direkt satın alma eyleminde bulunmamakta fakat sahip oldukları özellikler sonucunda

bizlere tüketmek istedikleri konusunda mesajlar iletip, ebeveynlerin satın alma davranışlarını etkilemektedirler (Kılıçer ve Boyraz, 2019). Bu çocuklara istek ve tercihlerini deneyimlemekte ancak bir amaç doğrultusunda tüketmeyen, gelişimini tamamlamamış tüketiciler denebilmektedir (Valkenburg ve Cantor, 2001).

- Okul öncesi dönem (2-5 yaş): Bu yaş grubu çocuklar hakkında, kitle iletişim araçlarında gördükleri her şeyin onlar için gerçek olduğu kabul edilmektedir. Ürünün kalitesi ve özellikleri bu yaş grubu için önem taşımamaktadır. Bu sebepten dolayı, pazarlama ve reklam sektöründe en kolay etkilenebilen yaş grubunu oluşturdukları bilinmektedir (Valkenburg ve Cantor, 2001).
- Erken ilkokul dönemi (5-8 yaş): Bu dönemde çocuklar artık reklamları diğer televizyon programlarından ayırt edebilmekte tüketimin mantığını kavramaya başlamaktadırlar. Yaklaşık beş yaşlarında çocuklar, bağımsız alışverişlerini genellikle ailesi ile yapabilmektedirler (Valkenburg ve Cantor, 2001).
- İleri çocukluk dönemi (8-12 yaş): Çocuklar bu dönemde reklam, marka, fiyat gibi unsurlar hakkındaki bilgileri işlemeye başlamaktadırlar. Akranlarından etkilenebilmekte, değerlendirme ve karşılaştırmalar yapabilmektedirler. Çocuklar bu dönemde, ilgi duydukları ve sevdikleri kahramanlarla ilgili satın alma eyleminde bulunabilmektedirler (Valkenburg ve Cantor, 2001). Bu dönemde ayrıca çocuklar tüketimin statü ile ilişkili anlamını fark etmeye başlamaktadırlar (Kılıçer ve Boyraz, 2019).

Aileler, çocuklarına küçük yaştan itibaren tüketici olarak sosyalleşmelerinde birçok farklı yöntem ile onlara deneyimler sunabilmektedirler. Örneğin; anne-babanın veya varsa diğer kardeşlerin çocuklar ile bu tür konularda sohbet etmeleri, belli bir yaştan sonra ufak da olsa harçlıklar verilerek çocuklara bu alanda ilk özgürlüklerini sağlamaları, ev için gerekli olan tüketim konularında çocukların da fikirlerini almaları ve bu sürece onları da dahil etmeleri gibi (Bozyiğit ve Madran, 2013). Çocuklar, tüketim becerilerini deneyimlerinden veya rol modellerini taklit ederek öğrenmektedirler (Sarıkaya ve Barutçu, 2016).

Aileler çocukların tüketici olarak sosyalleşmelerine direkt veya dolaylı olarak etki etmektedirler. Çocuklar bu noktada hem ailelerinin tutum ve davranışlarından

etkilenmekte hem de onların alacakları kararları küçük yaşlardan itibaren etkilemektedirler. Çocukların tüketim konusundaki fikirleri yalnızca kendi ilgi alanları olan oyuncak, giyim, eğlence vb. değil; otomobil, teknolojik alet veya ev eşyaları gibi tercihler hakkında da etkili olmakta ve aileler tarafından geçmiş zamana göre daha çok dikkate alınmaktadır (Dal ve Dal, 2015).

Çoğunlukla sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan ailelerde, artan tüketim tutumları ve lükse yönelim gözlemlenmektedir. Böylelikle çocuklar ihtiyaç olmayan, gereksiz tüketme konusunda etkilenmektedirler. Artan bu tüketim tutumlarına şehir yaşamı, sahip olunan statü gibi değişkenler de etki etmektedir. Çocuklar yaş aldıkça analitik düşünce becerileri geliştiğinden, tüketim ile ilgili kavramlar hakkında (fiyat, marka, reklam vb.) daha çok bilgi sahibi olmakta ve ailelerinin tüketim kararlarına daha çok dahil olmaktadır (Ateşoğlu ve Türkkahraman, 2009).

2000'lerden önce çocuklar için zorunlu ihtiyaç görülmeyen birçok ürün, günümüzde çocukların öncelikli gereksinimleri olarak görülmektedir. Bu ürünler arasında; mobilya, eğitim, oyuncak, giyim, boş zaman aktiviteleri gibi kategoriler yer alabilmektedir (Kılıçer ve Boyraz, 2019).

Çocuklar oyuncaklar, hikâye kitapları, filmler, reklamlar vb. ile medyanın ilettikleri içinde kaybolmakta ve kendi fikir ve düşüncelerini geliştirmek için çok az zamanları kalmaktadır (Ghosh ve Gaur, 2020). Çocuklar, geleceğin tüketicileridir ve erken çocukluk döneminden itibaren bilinçli tüketici olma konusunda eğitilmeleri gerekmektedir (Papatğa ve Ersoy, 2015).

Tüketim kavramı zaman içinde güncellik kazanmıştır ve bu güncel özelliklerinden biri de bireylerin sınıf farklılığı veya statü durumlarının ifade etme aracı olmasıdır. Çocuklar da önemli bir tüketici topluluğu olarak, ailelerine bu konuda etki etmektedirler (Uğur, 2018).

2.1.9 Tüketim türleri. Tüketim ihtiyacı mecbur kılındığı için, çocuklar da doğal olarak birer tüketici konumundadırlar. Her yaşta farklı tüketici özelliklere sahip olan çocuklar, günümüzde tüketim pazarında önemli bir yeri işgal etmektedirler (Ercan ve Harmankaya, 2019). Günümüzde insanlar zorunlu tüketimin ötesinde, mutlu olabileceklerini düşündükleri için veya statü kazanma gibi kaygılarla tüketme davranışını sergilemektedirler. Alan yazınında kabul görülen tüketim türleri; gösterişçi tüketim, sembolik tüketim, faydacı tüketim ve hazcı tüketim olarak sayılabilir (Bozkurt ve Gürbüz, 2022).

Gösterişçi tüketim, bireylerin statü sahibi olma amacı ile tüketme davranışı sergilemesi iken; sembolik tüketim, asıl amacının bireyin kimlik kazanması olan tüketim türüdür. Faydacı tüketim, yaşam için gerekli olan temel tüketim davranışı olup; hazcı tüketim ise haz almak amacı ile yapılan tüketim davranışı türüdür (Bozkurt ve Gürbüz, 2022).

2.1.10 Çevreci tüketim ve çocuk. Değişen dünyada üretimin ve tüketimin hızla artması sonucu “sürdürülebilirlik” kavramı gündeme gelmektedir. Bu kavram, “bilinçli tüketim” davranışları ile ilişkilendirilmektedir. Bilinçli tüketim davranışları bu noktada önem taşımaktadır ve toplumdaki her bireyin bilinçli bir tüketici olabilmesi için evrensel bir konu olarak “tüketici eğitimi” ortaya çıkmaktadır. Sürdürülebilirlik; Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nde “sürdürülebilir olma durumu” şeklinde açıklanmaktadır. Diğer bir tanımı ile sürdürülebilirlik; doğal kaynakları etkin kullanma ve kaliteyi önemseyen, insanların gelecekteki ihtiyaçlarını dikkate alarak şu anki ihtiyaçlarını karşılamalarına olanak sağlayan bir anlayış olarak açıklanmaktadır (Hayta, 2009).

Güncel kavramlardan biri olan sürdürülebilirlik kavramını Dünya Çevre Komisyonu “bireylerin ihtiyaçlarını, gelecekteki neslin ihtiyaçlarını tehlikeye atmadan karşılayabilmesi” olarak tanımlamaktadır (Hekimci, 2018).

Devletlerin, işletmelerin, eğitim programlarının çevreci tüketime katkıları yanında, bireysel sürdürülebilir davranışların göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Sürdürülebilir tüketim davranışları olarak; yerel ürünler satın almak, kompost yapmak, yeniden kullanmak, geri dönüştürmek, daha az ambalajlı ürün satın almak, alışverişte bez çanta kullanmak, su ve enerji tasarrufu yapmak sayılabilmektedir. Her tür amaçla yapılan sürdürülebilir tüketim, yaşadığımız gezegene fayda sağlamaktadır. Çevreci tüketim ve sürdürülebilirliğin eğitim sistemine dahil edilmesi, özellikle gençlere yönelik çeşitli etkinliklerin hazırlanması, bu yaklaşımı destekleyebilecek öneriler arasında yer almaktadır (Ergen, 2018).

Yaşadığımız dünyada insanlar geleceği pek de düşünmeden hareket ederek tüketmektedirler. Sahip olunan doğal kaynakları fütursuzca kullanmaktadırlar. Bu süreçte ailelerini rol model alan, onlardan öğrenen çocukların çevreci bir bilinç ile yetiştirilmeleri çok önemlidir. Çocukları doğumlarından itibaren etkisi altına alan aile tutumları bu noktada değer kazanmaktadır. Aile fertlerinin çocuk ile “çevreci tüketim”

hakkındaki tüm söylem ve davranışları tartışmasız çocuğun ileriki yaşamında da etkisini gösterecektir (Bozyiğit ve Madran, 2018).

Ailelerin ve eğitim sisteminin çocukları ev, ev yönetimi, iş ve eğlence ortamları, yiyecek seçimleri gibi istisnasız her türlü konuda yeşil tüketime yönlendirme çabası içinde olmaları gerekmektedir.

Bazerman (2001), çevreci tüketimi önemseyen bir profil için; daha mantıklı tüketmeye yardımcı olma amacı ile geliştirici ve tüketici odaklı bir yaklaşıma ihtiyaç olduğunu düşünmektedir.

2.1.11 Materyalist tüketim ve çocuk. Ebeveynler günümüz çalışma hayatı şartlarında zaman zaman çocuklarına yeterince ayıramadıklarını düşündükleri zamanın bir telafisi olarak onların isteklerine karşı koyamama davranışı sergilemektedirler.

Aileler, çocuklarına aldıkları oyuncak sayısı ile onlara gösterdikleri ilginin doğru orantılı olduğunu düşünmektedirler ancak bu bir yanılgıdır. Çok fazla sayıda oyuncak demek, onları çok sevmek demek değildir. Bunun bir sonu da yoktur ve çocuklarda bir süre sonra doyumsuzluk gözlemlenebilmektedir (Karadoğan, 2019).

Materyalizm, Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde “maddecilik” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2023). Endüstrileşme sonucunda daha materyalist bir yaşam tarzı meydana gelmiştir ve yaşam tarzının özellikleri; maddeye önem verme, statüyü para ve mal ile ölçme olarak söylenebilmektedir. Materyalist bir kişide; kıskançlık, rekabetçilik, yetersizlik hissi, gösterişçi tüketim, statü düşkünlüğü gibi özellikler gözlemlenebilmektedir (Kılıçer ve Boyraz, 2019).

Çocukların, reklamlarda gördükleri her şeyin satın alınmasını istemesi; materyalist değerleri geliştirmekte ve bunun bir sonucu olarak çocuklarda memnuniyetsizlik, doyumsuzluk gibi duyguların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Çocuklar izledikleri animasyon filmlerdeki hayali karakterlere veya kitaplarda yer alan kahramanlara gösterdikleri sevgiden dolayı, üretilen her yeni ürüne ucuz veya pahalı fark etmeksizin sahip olmak istemektedirler (Südaş, 2015).

Dergiler, çocuklara yönelik fikir iletkeni görevi gören araçlardan biridir. Ancak günümüzdeki olağanüstü tüketim algısı, dergilere de işlemiş durumdadır. Çoğu popüler çocuk dergisi, televizyonda olduğu gibi çok fazla reklam içermektedir. Birçok dergi yanında ek materyaller/oyuncaklar ile satışa sunulmaktadır. Bu gibi bileşenlerden çabucak etkilenen çocuklar, ailelerine popüler karakterlerin ürün veya

oyuncaklarını aldirmakta ısrarcı olabilmektedirler. Geçmişten günümüze çocuklar materyalist tüketime olan ilgileri ile evrilmektedir (Koçer, 2020).

Materyalist bir kültür içinde büyüyen çocukların, doğal olarak her zaman daha fazlasına sahip olma, düşünmeden ve durmaksızın tüketme eğiliminde oldukları ve kitle iletişim araçlarının da etkisi ile materyal tüketime yöneldikleri gözlemlenmektedir. Böyle bir kültürde çocuklar mutlu olmak için daha fazla tüketme anlayışını benimsemektedirler. evresindeki bireylerin veya kendi değerlerini materyal tüketim oranları ile ölçmektedirler.

Ailelerin sahip oldukları iletişim özellikleri, çocukların maddi mallara önem vererek ve onlara sahip olma konusunda ısrarcı olarak yetişmelerine neden olabilmektedir (Bozyiğit ve Karaca, 2014). Örneğin Chakroff (2007) doktora tezinde, ailelerin çocukları ile tüketim hakkında tartışıp konuştukça onların materyalist davranışlara daha az yöneldiklerinden söz etmektedir.

Çocuklar sosyal çevrelerinde kabul görmek istedikleri için materyalist tüketime yönelebilmektedirler. Materyalist ocuklar daha az mutlu fakat daha çok endişeli olabilmektedirler. Bu ocuklar; fazla alışveriş yapma, okula karşı fazla sevgi duymama, okul başarısının düşük olması, çok fazla televizyon izleme ve bundan etkilenme, israf etme gibi özellikler taşıyabilmektedirler (Kılıçer ve Boyraz, 2019).

Akbülbül (2012) yüksek lisans tezinde, psikolog Allen D. Kanner'ın bir yaşam deneyiminden bahsetmektedir: Psikolog Allen D. Kanner, geç işterilerine her zaman büyüdüklerinde ne yapmak istediklerini sormakta ve eskiden “astronot” veya “doktor” gibi cevaplar alırken, günümüzde daha çok “para kazanmak” cevabını duymaktadır. Kanner, ocukların sonsuz miktarda yeni ürüne sahip olmadıklarında kendilerini sıradan biri olarak kabul ettiklerini söylemektedir.

2.1.12 Çocuklara yönelik pazarlama teknikleri. Tüketim pazarında çocukların ayrı bir yeri olması özellikle Amerika'da 1960'lı yıllara denk gelmektedir. Bu tarihin öncesinde, satın alma konusunda sadece aileler söz sahibi olmaktadır. Geçmişte tüketim adına verilen kararlarda yetkinliği olmayan çocukların, günümüzdeki tüketim toplumunun aktif bireyleri haline geldikleri görülmektedir. Çocuklar, geçmişe kıyasla daha çok paraya sahipler ve küçük de olsa bir şey satın alma, yeme-içme gibi konularda kendi kararlarını vermektedirler. Kitle iletişim araçları ile yakından ilgilenen bu çocuklar, satın alacakları ürünler ile ilgili çok fazla reklama maruz kalmakta ve bilgi sahibi olmaktadır (Kılıçer ve Boyraz, 2019).

Çoğunlukla “Z Kuşağı” olarak adlandırdığımız günümüz çocukları dijital çağa doğduklarından da ötürü televizyon gibi medya araçlarının büyük etkisi altındadırlar. Örneğin; en sevdikleri çizgi film karakterinin satın alınan bir ürünü, arkadaş veya ailelerinden aldıkları el yapımı, manevi değeri olan herhangi bir hediyeden çok daha üstün ve kabul edilebilirdir (Karadoğan, 2019).

Çocukların ilgi ve zevklerine yönelik mobil uygulama ve oyunlar, kişisel bakım ürünleri, kitaplar, aktivite merkezleri, ambalajlar, yiyecek menüleri, tekstil ürünleri gibi ürünler ve hizmetler; büyük bir pazar segmenti oluşturmaktadır (Südaş, 2015). İşletmelerin, odağındaki bu neslin tüketicisi olan çocuklar ile ortak bir dil konuşmaları gerekmektedir (Sarıkaya ve Barutçu, 2016).

Özellikle gıda endüstrisi global olarak çocuğa göre ürünlerde ilk sıralarda yer almaktadır. Örnek olarak; global bir gıda zincirinin çocuk menüleri yanında verdiği oyuncaklar gösterilebilmektedir. Marka alışkanlıkları küçük yaşlarda ortaya çıktığı ve yetişkinlikte de devam ettiği için, pazarlamacılar çocuklara yönelik üretime çok daha fazla önem vermektedirler. Pazarlamacılar marka devamlılığını sağlamak adına yalnızca çocukları etkilemek amacıyla hareket etmemekte, aileleri de etkilemenin önemli olduğunu düşünmektedirler. Örneğin; çocukların sevdiği bir karakterin oyuncasını sağlıklı bir malzeme (ahşap gibi) ile üretip satışa sunmaktadırlar (Ercan ve Harmankaya, 2019).

Pazarlamacıların çocuk tüketicilere büyük ilgi göstermelerinin üç sebebi olarak; çocukların istedikleri her şeyi onların ihtiyacı gibi algılayarak elde etmeleri, gelecekteki tüketici bireyler olarak görülmeleri ve çocukların yetişkinlerin satın alma davranışlarını etkiler davranışlarda bulunmaları düşünülmektedir (Özabacı ve Özmen, 2005).

Pazarlama ile ilgili yapılan çalışmalarda en çok Jean Piaget’nin “bilişsel gelişim teorisi” kullanılmaktadır. Çocukların, kendilerine yönelik tüketim iletilerinin farkında olabilmesi ve onları çözebilmesi için bu teorideki dört aşamayı sağlıklı bir şekilde tamamlamış olması gerekmektedir (Šramová, 2014).

2.1.13 Çocuk ve harçlık. Ebeveynlerin çocuklarına, para yönetimi konusunda bilinç kazandırmaları gerekmektedir. Çocukların para yönetimini tecrübe ederek öğrenmelerinin en faydalı yolu harçlık almalarıdır. Ebeveynler; çocuklarını alışverişte kendi paralarını harcamalarına yönlendirmeli, planlı bir şekilde para harcamalarına

örnek olmalı, tasarrufa özendirmeli, çocukların yaşları ile orantılı şekilde para kazanma konusunda fırsatlar vermelidirler (Ersoy, 2008).

Ailelerin harçlık yönetiminde yaptıkları hatalı uygulamalar çocukları hayatları süresince etkilemektedir. Harçlık yönetimi çocuk için çok önemli ve yararlı bir sistem olduğundan, özenle uygulanmalıdır. Bu sistem doğru şekilde uygulandığında, çocukların para ile ilişkisinin sağlıklı olacağı düşünülmektedir (Ersoy, 2008).

Ailelerin ekonomik düzeyleri ile çocuklara verilen harçlık miktarı arasında doğru orantılı ilişki olduğu; ailenin ekonomik düzeyi yükseldikçe, harçlık miktarının da arttığı görülmektedir (Yalçın, 2001).

Çocuklar para ile küçük yaşlarda tanışmakta; harcama ve bunu nasıl yapması gerektiği, mevcut kaynakların bilinçli tüketimi, bütçe yapma, birikim ve tasarruf konuları ile ilgili ilk bilgi ve deneyimleri aileden öğrenmektedir. Eğitimde finansal okuryazarlık önemli bir yere sahiptir. Toplumdaki bireylerin finans, bütçe, tüketim gibi konularda bilinçli olması; gelişmiş toplum göstergesi olarak görülmektedir (Kızıloğlu, 2023).

Ersoy ve Nazik (2006) araştırmalarında; ergenlerde tüketicilik bilinç düzeyini incelemektedir. Değişen değer yargılarının bir sonucu olarak, ergenlerin daha çok mal ve paraya sahip olmanın diğerlerinden üstün olmak düşüncesini kabul eden bir tüketim bilincine sahip olmalarını görmektedir. Ailenin ekonomik düzeyinin bilincinde olmak, aile bütçesi ayarlamasında fikir alışverişinde bulunmak; ergenlerin paranın değerini öğrenmesinde destek olmaktadır.

Harçlık yönetimi sistemi, aynı zamanda çocukların sorumluluk bilincinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Ebeveynler çocuklarına harçlık vererek, yetişkinlik dönemindeki para ile olan ilişkilerini de etkilemektedirler. Düzensiz zamanlarda verilen harçlıklar; çocukların parayı istediği ve ihtiyaç duyduğu her zaman alabileceklerini düşünmelerine neden olmaktadır. Bu nedenle, zaman ve miktar olarak düzenli bir şekilde (günlük, haftalık veya aylık) harçlık verilen bir sistem doğru olacaktır. Ebeveynler çocuklarına harçlık verirken, bununla ne tür ihtiyaçlarını karşılamasını beklediklerini açıkça ifade etmeli ve bu konuda yönlendirici olmalıdır. Ebeveynler tarafından çocuklara, paranın hayatı sürdürmek için bir araç olduğunu öğretilmeli; harçlık cezalandırma ya da ödüllendirme aracı şeklinde kullanılmamalıdır (Çakır, 2020).

2.2 Çocuk Edebiyatı ve Bilinçli Tüketici Eğitimi

Eğitim hem sağladığı faydalar açısından bir tüketim alanı, hem de bireylerin gelecekteki üretim kapasitelerine desteği açısından da yatırım olarak görülmektedir. Küçük yaşlardan itibaren eğitimden yararlanmak, bireylere ve topluma hem maddi hem maddi olmayan birçok yarar sağlamaktadır (Gölpek, 2012).

Çocukları bilinçli birer tüketici olma yolunda, doğru tutum ve becerileri edinmelerinde eğitmek çok önemlidir. Pazarlama dünyasında şirketler, çocuklar için “doğumdan ölüme kadar” ideolojisi ile onlara olabildiği kadar erken ulaşmak ve bu ilişkiyi uzun süre yürütebilmeyi istemektedirler (Šramová, 2014).

Çocuklar kitaplar ile hem kendilerine hem yaşadıkları dünyaya ait birçok bilgi edinmenin yanı sıra günlük yaşam becerilerini deneyimler ve yaşadığı topluma uygun olarak sosyalleşmektedirler (Ungan ve Demir, 2016). Kitaplar geçmişten günümüze en çok kullanılan eğitim yöntemlerinden biri olmuştur ve çocukların sadece dil gelişimlerini değil, sosyalleşmelerini de desteklemektedirler (Papatğa ve Ersoy, 2015).

Günümüzde ne yazık ki teknoloji kitap kültürünün önüne geçmiştir. Özellikle çocuklarda gözlemlenen bu durum, çocukların daha az zahmetsiz fakat kalitesiz şekilde bir şeyler öğrenmeleri sonucunu doğurmuştur (Karadoğan, 2019). Çocukların hayatında önemli bir yeri olan tüketim, sadece bir şeyler satın almak olarak açıklanamamaktadır. Örneğin, hazzı tüketimde bir “eğlenceye dönük” tüketimden bahsedilmektedir. Okullarda yer alan tüketici eğitimi etkinliklerinde, tüketimin her boyutu ele alınmalı ve çocuğun bilinçli bir tüketici olma yolunda sahip olduğu farklı gelişim özelliklerine dikkat edilmesi gerekmektedir (Kılıçer ve Boyraz, 2019).

Bireyin bilinçli bir tüketici olabilmesi yolunda en etkili faaliyet olarak tüketici eğitimi görülmektedir. Tüketici eğitiminin temel amaçları; tüketicinin karar verme becerisinin geliştirilmesi, tasarruf stratejilerinin kazanılması, gereksiz tüketim hakkında bilgilendirilmesi, tüketici haklarının öğrenilmesi, alternatif üretim biçimleri geliştirilmesi (geri dönüşüm vb.), kaynakların en doğru biçimde kullanılması, tüketimde ana amacın birincil ihtiyaçları karşılamak olduğu ve bir statü göstergesi olarak kabul edilmesinin yanlış olduğunu benimsetmek olarak sayılabilmektedir (Hayta, 2009).

2.2.1 Çocuk edebiyatının erken çocukluktaki işlevi. Çocuk edebiyatının tanımı Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük’te “Çocuğun hayatı anlamlandırmasına yardım eden, hayal gücünü besleyen, eğitici bir edebiyat türü” olarak belirtilmiştir (TDK, 2023). “Çocuk edebiyatı” kavramı ilk önce Batı’da ortaya çıkmıştır ancak

Türkiye’de daha yenidir. Kavram ile ilgili çalışmalar günümüzde devam etmektedir (Yavuz, 2019).

Çocuk edebiyatı, okul öncesi dönemden ergenlik dönemine kadar olan zaman diliminde çocukların düzeylerine, ilgi, beğeni ve ihtiyaçlarına uygun nitelikte; onların dünyasını yansıtan, içerdiği temayı gelişim özelliklerine uygun olarak işleyebilen ve çocukların kendilerini ve yaşamı anlamalarına yardımcı olan ürünlerdir (Aslan, 2023).

Kitaplar, çocuklara edebiyat dünyasının kapılarını araladığı ve okuma isteği uyandırdığı temel işlevlerinden ötürü, çocuk gelişiminde etkisi tartışılmaz bir eğitim aracıdır (Sever, 2013). Çocuk edebiyatını diğer edebiyat türlerinden ayıran en temel özelliği, çocuğu anlayan bir edebiyat olmasıdır. Bir çocuk edebiyatı eserinin yalnızca çocuklar ile ilgili yazılmış olması veya okuyucu profilinin “çocuklar” olması yeterli değildir. Aynı zamanda çocuk dili, çocuk mantığı, çocuk gözü ile yazılmış olması gerekmektedir (Taşdelen, 2005).

Çocuk edebiyatının işlevi, çocukları olumlu yönde besleyip onları gelecek hayatlarında sağlıklı yetişkinler olarak bir yaşam sürmelerini desteklemektir. Bu aşamada çocuk edebiyatının temalarında sevgi, değerler, aile, arkadaşlık, vatan gibi kavramlar yer almalıdır. Kaliteli bir toplum yaratma amacıyla yola çıkıldığında, çocuk edebiyatının çocuk eğitiminde önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir (Şengül, 2018).

“Çocuk edebiyatı” terimi 20. yüzyılın ilk yarısında ortaya çıkmış olup, her yaştan çocuğu hedef almaktadır. Çocuk edebiyatı yaşamı, insanı ve doğayı tanıma imkânı sağlamakta; eğitici tarafı ile öne çıkmaktadır. Çocuklar, çocuk edebiyatı eserlerinde yazılanlar ile kendi yaşamı arasında ilişkiler kurmakta ve kıyaslamalar yapmaktadırlar (Şimşek, 2014).

Çocukların dil gelişiminde, öğrenmelerinde, kişisel gelişim ve kendi benliklerini oluşturmalarında, içinde bulundukları toplumun değerlerini aktarmada, okuma sevgisi aşılama da çocuk edebiyatının yeri ve önemi tartışılmazdır ve bu yüzden de bu eserlerin yazılmasında büyük hassasiyet gerekmektedir (Gönen, 2017).

Çocuk edebiyatının önemli temel öğelerinden biri de kahramanlar ve kahramanların sahip oldukları fiziksel ve kişisel özellikleri, davranışları, düşünceleridir (Sever, 2013). Çocuklar, kitaplardaki karakterleri kendilerine rol model olarak, onlar ile özdeşlik kurarak da çocuk edebiyatından etkilenmektedirler. Bu noktada karakterin kişiliği, davranışları büyük önem taşımaktadır.

Çocuk edebiyatının önemli faydalarından bir diğeri; okurlarını duyarlık eğitiminden geçirmeleridir. Çocuğun dünyasına hâkim yazarlarca üretilen çocuk edebiyatı kitapları, onların toplumsal yaşama duyarlı bireyler olmalarına katkı sağlamaktadır (Aslan, 2023).

Erken çocukluk edebiyatı ürünleri çocuğa uygun olmalı; çocuğun kişisel ve kültürel gelişimine katkıda bulunacak nitelikler taşınmalıdır. İnsanlık var olduğu sürece çocukların ihtiyaçlarını dikkate alan kitapların üretimi için çabalamak, çağdaş yaklaşıma olumlu bir bakış açısidir. Çocukların gerçekleri yetişkinlerden farklı olduğundan, kendilerine uygun oluşturulmuş kitaplara ihtiyaç duymaktadırlar (Dilidüzgün, 2018).

Kitle iletişim araçlarının çocukların eğitimindeki etkileri göz ardı edilemeyecek kadar önem taşımaktadır. Kitap, dergi vb. kitle iletişim araçlarının en önemli ve etkisi uzun süren araçlar oldukları düşünülmektedir. Çocukluk döneminin, insanoğlunun şekillenmeye en yatkın olduğu dönem olduğu ve bu nedenle kötü veya yetersiz çocuk edebiyatı yayınları ile geçirtilmesinin yanlış olduğu düşünülmektedir (Özdemirci, 2000).

2.2.2 Erken çocukluk edebiyatı ve tüketim. Erken çocukluk evresinde her türlü uyaran çocuğu etkilemektedir. Çocukların izledikleri, dinledikleri, okudukları tüm araçlar, gelişim alanlarına uygun biçimde olmalıdır. Çocuk kitapları da bu noktada fazlasıyla önemlidir. Çünkü çocuk kitapları, çocukların düşünceleri ve davranışlarını etkileyebilme özelliğine sahiptir (Karagöz, 2018).

Karagöz (2018) çalışmasında “*Anne Tavuk Anlatıyor*” serisinde yer alan çocuk kitaplarını olumsuz iletiler çerçevesinde değerlendirmiştir. Seride yer alan “*Karnı Aç Boa Yılanı*” kitabında tüketim ile ilgili olumsuz iletiler olduğuna işaret etmektedir. Kitabın, çocuğa verdiği iletinin “yaşamak için değil, tüketmek için yaşayan bir anlayış” olduğunu belirtmiştir. Bu iletiler, çocukların gelecekteki yaşamlarında olumsuz sonuçlar meydana getirebilmektedir.

Çocuk edebiyatı ile çevre kirliliği veya bilinçsiz tüketim sonucunda ortaya çıkabilecek sorunlar çocuklara iletilebilir ve bilinç kazandırılabilir. Çocuklarda farkındalık sağlamanın en değerli yollarından biri çocuk edebiyatıdır. Sürdürülebilirliği anlayan çocuklar, davranışlarını bu yönde şekillendirebilirler (Güzelyurt ve Özkan, 2019).

2.3 Çocuk Edebiyatında Tüketim ile İlgili Çalışmalar

Balcı (2012), 1981-2010 yılları arasında çocuk edebiyatı konusunda hazırlanan lisansüstü tezleri sınıflandırarak değerlendirmeyi amaçladığı araştırmasında; çocuk edebiyatı alanında çalışılan konular incelendiğinde “tüketim” konusuna rastlanmamaktadır.

Balta (2019), 2011-2018 yılları arasında yapılan ve YÖK’e kayıtlı “çocuk edebiyatı” odaklı 278 tezi dahil ettiği araştırmasında içerik analizi yapmıştır. İncelenen tezlerde 32 farklı tema tespit edilmiştir ancak içlerinde “tüketim” teması olmadığı görülmektedir. Çocuk edebiyatı üzerine yapılacak akademik çalışmalarda, günümüzün önemli bir sorunu olan “tüketim” temasının incelenmesinin, çocuk edebiyatının gelişimine olumlu etki edeceği düşünülmektedir.

Güzelyurt ve Özkan (2019) ise araştırmalarında, çevre eğitimi amacıyla hazırlanmış ve okul öncesi döneme uygun olması kriteri ile 50 resimli çocuk kitabını incelemişler; araştırma sonucunda incelenen çoğu kitabın çevre eğitimi çocuklara iletme bakımından ve çocukların “çevreci birey” olma adına özdeşim kurabileceği konuların yeterli olmadığı sonucuna varılmıştır.

Karagöz (2018) çalışmasında Christine Beigel’in “Anne Tavuk Anlatıyor” dizisindeki hikayeleri olumsuz iletiler bakımından incelemeyi amaçlamıştır. Doküman incelemesi yöntemi ile toplanan verilerin çözümlenmesi içerik analizi ile yapılmış ve elde edilen sonuçlara göre kitapların hazcı bir yaşam stiline ilişkin iletiler içerdiği ve sınırsız tüketimin de bu olumsuz iletiler içerisinde yer aldığını ifade etmektedir.

2.4 Saftirik Dizisi ile İlgili Alan Yazını

1. Çocuk Edebiyatı Kitaplarında Mizah: Saftirik Örneği (Safiye KARABABA & Suphi Güneş ALAMDAR)

Saftirik dizisindeki mizah unsurlarının belirlenmesi, dizinin mizahi türler açısından incelenmesi amacı ile yapılan bu çalışmada veri toplama aracı olarak Johnson’ın (2010) geliştirdiği ve Akıncı’nın (2015) Türkçeye uyarladığı “Resimli Çocuk Kitaplarında Yer Alan Mizahi Unsurları İnceleme Formu” kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, dizide en fazla yer alan mizah türünün “karikatürleşme esprileri” olduğu belirlenmiştir. Alan yazında “çocuklarda mizah gelişimi” ile ilgili çalışmaların artması, yazarların bu çalışmalar doğrultusunda daha bilinçli “çocuk mizahı” kitaplarını oluşturmaları araştırma doğrultusunda yapılan öneriler arasında yer almaktadır.

2. *The Message Problem in The Children's Book: Diary of a Wimpy Kid*
(Semra AKTAŞ KUBAL & Seher ÇETİNKAYA)

Bu çalışmada, dizinin tüm kitapları ile en çok okunanlar listesinde yer alan Wimpy Kid'in içinde yer alan olumsuz mesajların belirlenmesi amaçlanmıştır. Dizinin ilkokuldan itibaren okunduğu göz önüne alınarak, kitapta işlenen içeriklerin olumsuz mesajlar verdiği araştırma sonuçlarında yer almaktadır. Analiz sonucunda karakter özellikleri, dil ve üslup, değer yükleme ve önemsizleştirme olarak 4 tema ortaya çıkmıştır. Yazarlar, bu çalışmadan yola çıkılarak; kitabı okuyan çocukların algı, görüş ve tutumlarının incelenmesi, çok satanlar listesinde yer alan çocuklara yönelik diğer ürünlerin (kitap, dergi, oyun, vb.) içerdiği iletilerin incelenmesi gibi önerilerde bulunmaktadır.

3. *The Relationship Between The Heffleys and Their Teenage Sons As Reflected in Diary of a Wimpy Kid: Rodric Rules Movie* (Puji Nastiti Rochania)

Saftirik dizisindeki Heffley ailesi ile genç oğulları arasındaki ilişkinin “Rodrick Kuralları” filminde yansımalarının incelendiği bu çalışmada; Amerikalı iyi ebeveynlerin çocuklarının iyi olmaları için ellerinden geleni yapacakları, baba karakterinin çocuklarının akademik ve sosyal yaşamlarını kontrol ettiği, anne karakterinin ise oğullarının duygusal hislerini fark ettiği ve onlara birbirlerini sevmeyi, dürüst olmayı öğrettiği öte yandan Greg ve Rodrick'in alışkanlıklarını etkileyecek arkadaşları ve okul hayatlarının olduğu, ebeveynlerinin çocuklarının iyi alışkanlıklara sahip daha iyi insanlar olmalarını istediği sonuçlarına varılmıştır.

4. *Kültürlerarası İletişim Bağlamında Çizgi Roman: Diary of a Wimpy Kid*
(Saftirik Greg'in Günlüğü) (Zuhal DEMİR)

Çocuklara yönelik hazırlanan kitle iletişim araçları içeriklerinin “kültür taşıyıcılığında” oynadığı rolün incelemeye değer bulunması düşüncesinden hareketle yapılan bu çalışmada; Saftirik Greg'in Günlüğü dizisinin içerdiği kültürel kodların incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada; dizinin 14 cildi Geert Hofstede'nin “kültür soğanı” modeli ile analiz edilmiştir. Dört başlık altında (semboller, ritüeller, kahramanlar ve değerler) incelenen verilerden yola çıkılarak; dizinin Amerikan kültürünü farklı kültürden bireylere tanıtmaya bağlamında kültürel kodlar (aile yapısı, yeme-içme alışkanlıkları, dini motifler gibi) içerdiği sonucuna varılmıştır.

5. *Saftirik Greg'in Günlüğü Serisinde Okul Yaşamı* (Kelime ERDAL & Hatice YURTSEVEN YILMAZ)

Bu araştırmada “Ülkemizde çocuklar tarafından sevilen ve okunan Saftirik, çocuklara uygun bir kitap mıdır?”, “Kitapta yer alan çocuk modeli nasıldır?”, “Çocuklara ulaştırılan iletiler nelerdir?”, “Çocuklara hangi davranışları kazandırmaktadır?”, “Bu dizide okul yaşamına, öğretmenlere nasıl bakılmaktadır?” sorularından yola çıkılarak, dizide yer alan on kitap incelenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda; çocuk kitaplarında okulun cazip bir yer olarak anlatılması gerektiğİ, çocuğın kendini özdeş göreceğİ ana kahramanın okul ile ilgili olumsuz fikirlerinin çocuğı etkileyebileceğİ, kitaplarda önemli bir eksiklik olarak kahramanın sevdiğİ hiç öğretmenin olmaması, Saftirik dizisinin içerdİğİ olumsuz davranışlar sebebiyle yine olumsuz etkileyebileceğİ sonuçlarına varılmıştır.

6. *Saftirik ve Soyut Düşünce Becerileri (Bal, Murat, Özer ve İşören)*

Bu çalışmada, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik farklılıklar dikkate alınmadan herkes tarafından tercih edilmekte olan Saftirik dizisinin soyut düşünme becerilerine katkısı incelenmiştir. Bu diziyi okuyan yeni neslin bireylerine soyut düşünme becerisi kazandırması noktasında etkisi araştırılmıştır. Araştırmada soyut düşünme becerilerinin yetersiz görüldüğü sonucuna varılmış; eğitimci ve ebeveynlerin bu diziyi eleştirel bakışla doğruya yönlenmesini sağlayabilecekleri önerisinde bulunulmuştur.

7. *Gender Themes in Jeff Kinney’s Diaries of a Wimpy Kid (Corene De Wet)*

“Kinney’nin karikatür günlüklerindeki toplumsal cinsiyet temaları nelerdir?” ve “Öğretmenler bu günlükleri cinsiyet eşişsizliğı konusunda farkındalık yaratmak için kullanabilir mi?” sorularına yanıt arayan bu çalışmada dizinin on dört kitabının niteliksel içerik analizinin verileri kullanılmıştır. Kinney’nin dizisinin popülerliğı ve kolay ulaşılabilirliğinin, dünya çapındaki öğretmenlerin toplumsal cinsiyet konularında duyarlılık yaratma amacı ile kullanabilecekleri bir araç olduğı sonucuna varılmıştır.

8. *Anti-heroism in Children’s Literature: A Psychoanalytic Study of Jeff Kinney’s Diary of a Wimpy Kid (Dr. Zainab Abdullah Hussein Al-Jubouri)*

Bu araştırma, ana karakter Greg’in anti-kahramanlığın Sigmund Freud’un psikanaliz teorisini kullanarak incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada Kinney’nin Wimpy Kid’in Günlüğü (2007) eseri ele alınmıştır. Eserde pek çok durum ve davranış Sigmund Freud’un psikanaliz teorisi ile örneklendirilmiş ve Greg Heffley’in

kişiliğinin ve mücadelesinin pek çok sorunla karşılaşan kahramandan ziyade zayıf bir çocuk olarak gösterildiği sonucuna varılmıştır.

9. Educational Issues in Diaries of a Wimpy Kid (Mgr. Tereza Langová)

Bu çalışma, genç okuyucular için zorbalık belirtileri içeren olumsuz bir arkadaşlık örneği olarak Greg ve en yakın arkadaşı Rowley ile olan ilişkisini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın sonucunda; iki karakterin arkadaşlıklarının genç okuyucular arasında zorbalık için motivasyon olabileceği sonucuna varılmıştır.

10. The Diary of a Wimpy Kid-An analysis of the English-Czech Translation (Kateřina Pastyříková)

Bu diploma tezi, Wimpy Kid'in Günlüğü ve eserin Çekçe çevirisi Deník malého poseroutky arasında karşılaştırmalı analizi içermektedir. Yapılan nitel araştırmada, bir çevirmen olarak Veronika Volhejnová'nın İngilizce metni hedef dil metni olan Çekçe'ye çevirmek adına çeşitli yöntemler kullandığı (birçok çevirmenin çeviri çalışmalarında önerdiği teorileri uyguladığı) sonucuna varılmıştır.

11. Saftirik Greg'in Günlüğü Serisinin Değerler Bağlamında İncelenmesi (Fatih Özer)

Bu çalışmada, Saftirik Greg'in Günlüğü dizisindeki 13 kitabın 2018 Türkçe Öğretim Programında belirlenen 10 kök değer bağlamında incelenmesi yer almaktadır. Bulgular ışığında; eserlerde en çok yer alan değer dürüstlük olduğu fakat vatanseverlik değeriyle ilgili hiçbir ifadeye rastlanmadığı, bu sebeple eserlerin değer iletimi konusunda yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

12. İlkokul İkinci Sınıf Öğrencilerinin Okuma Tercihleri ve Kütüphanelerden Beklentileri Üzerine Nitel Bir İnceleme (Kartal, Güner, Çelik, Soyuçok ve Beşer)

2017-2018 eğitim-öğretim yılında kütüphane üyeliği olan 12 ilkokul ikinci sınıf öğrencisinin kütüphanelerden beklentileri ve okuma alışkanlıklarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada; yarıya yakınının Mustafa Orakçı ve Jeff Kinney'nin kitaplarını tercih ettikleri sonucuna varılmıştır.

13. Translating Idioms in Children's Literature: A Case Study on Jeff Kinney's Diary of a Wimpy Kid Series (Can Şener)

Jeff Kinney'nin Saftirik Greg'in Günlüğü dizisinin ilk dört kitabındaki deyimlerin Türkçe çevirisi için kullanılan teknik ve stratejilerinin incelenmesi

amaçlanan bu çalışmada betimsel analiz yöntemi kullanılmış olup; İlker Akın tarafından yapılan çevirilerin başarılı olduğu sonucuna varılmıştır.

Tüm bu çalışmalara bakıldığında; Saftirik Greg'in Günlüğü dizisinin içerdiği olumsuz davranışlar, soyut düşünme becerilerinin yetersizliği, değer iletimi konusunda yetersizliği, iki karakterin arkadaşlıklarının (Greg ve Rowley) zorbalık belirtileri içermesi, Greg'in kişiliğinin zayıf gösterilmesi sonucunda eğitmen ve ebeveynlerin bu diziye eleştirel bakışla yaklaşmaları önerilmektedir.

2.5 Saftirik Greg'in Günlüğü (Kitap İçeriği ve Karakterler)

Saftirik Greg'in Günlüğü dizisinin 18 kitabı ülkemizde 2008-2023 yılları arasında yayımlanmıştır ve çok satanlar arasında yer almaktadır.

2.5.1 Kronolojik genel bakış.

Tablo 1

Saftirik Greg'in Günlüğü Dizisinde Yer Alan 18 Kitabın Künyeleri

Dizi Numarası	Kitap İsmi	İlk Basım Yılı	Kitap Konusu
1	Saftirik Greg'in Günlüğü	2008	Greg, Rowley'nin yıldızı yükselmeye başladığında kendi çıkarına kullanmaya çalışır ve komik bir olaylar zinciri başlar.
2	Rodrick Kuralları	2009	Greg'in ortaokuldaki tehlikelerle başa çıkma, kızları etkileme, okulun yetenek gösterisinden uzak durma ve en önemlisi sırrını güvende tutma çabalarını anlatır.
3	Türünün Son Örneği	2010	Greg'in kendini kanıtlama ve babasını onu askeri akademiye göndermek istemediğine ikna etme çabasını anlatır.
4	İşte Şimdi Yandık!	2010	Aile birlikteliği ile dolu bir yaz tatili ve Heffley ailesine katılan yeni bir üyeyi anlatır.
5	Ama Bu Haksızlık!	2011	Greg'in büyümesi ve birçok zorlukla yüzleşmesini anlatır.

Tablo 1 (devam)

6	Panik Yok!	2011	Heffley ailesinin, sürpriz bir kar fırtınası ile evde mahsur kalmasını anlatır.
7	Ah Kalbim!	2012	Okulun Sevgililer Günü dansında Greg ve Rowley'in Abigail'i etkileme çabalarını anlatır.
8	Batsın Bu Dünya!	2013	Abigail ve Rowley çift olduktan sonra Greg'in yeni arkadaşlar edinme çabasını anlatır.
9	Bende Bu Şans Varken!	2014	Heffley ailesinin maceralarla dolu yaz tatili seyahatlerini anlatır.
10	Hey Gidi Günler!	2015	Greg'in elektronikten arınmış bir dünya ve eski moda fikirlerle yüzleşmesini anlatır.
11	Karışık İşler Bunlar!	2016	Greg'in Rowley ile bir film çekmesini ve Cadılar Bayramı'nı anlatır.
12	Tam Bir Felaket!	2017	Heffley ailesinin Noel tatili için tropik bir adaya gitmelerini anlatır.
13	Eridik Bittik!	2018	Greg ve Rowley'in büyük bir kartopu savaşına katılmalarını anlatır.
14	Yıktı Geçti!	2019	Heffley ailesinin miras sayesinde evlerinde yaptıkları büyük değişiklikleri anlatır.
15	Çıkmaza Girdik!	2021	Heffley ailesinin uzun karavan yolculuğunu anlatır.
16	Tam İsabet!	2022	Okulda yapılan spor seçmelerini ve Greg'in spor kariyerini anlatır.
17	Pis Kokulu Şarkılar	2022	Rodrick'in kurduğu müzik grubunun maceralarını anlatır.
18	Beyin Bedava!	2023	Greg'in okulunun kapatılma tehdidiyle karşı karşıya kalmasını anlatır.

2.5.2 Karakterler. Greg Heffley: Greg, 6. sınıfa giden 13 yaşındaki genç bir çocuktur. Kendi günlüğünü yazıp bize hayatındaki sıkıntıları anlatmaktadır. Greg, yetişkinlerin okul, arkadaşlık ilişkileri, okul vb. ile ilgili sorunlarını anlamadığına inanmakta ve hiçbir otoriteden hoşlanmamaktadır. Greg karakteri tembel ve hiçbir spor, egzersiz veya ev işini sevmemektedir. Gerçekten sevdiği tek etkinlik video oyunu oynamaktır. Ona verilen en büyük ceza da video oyunu yasağıdır. Bir diğer hobisi de çizgi romandır. Greg'in hayali çok zengin ve ünlü olmaktır ancak bu hayalin gerçekleşmesi adına hiçbir şey yapmamaktadır. Karakter, oldukça bencildir ve sorun açtığı durumlarda bir günah keçisi bulmaya çalışmaktadır. Nadiren hatasını kabul etmekte ve popüler olmak istemektedir.

Rowley Jefferson: Rowley, Greg Heffley'in en iyi arkadaşıdır. Rowley iyi bir aileden gelmektedir ve çok korumacı ebeveynlere sahiptir. Rowley'nin babası Bay Jefferson, Greg'ten pek hoşlanmamakta ve Greg'in Rowley için iyi bir idol olmadığını savunmaktadır. Rowley, Greg ile olan arkadaşlığına inancından ve Greg gibi olma arzusundan ötürü asla Greg'e karşı çıkmamaktadır ve bu nedenle de saf görünmektedir. Rowley, Greg gibi çok popüler olmak istememekte ve insanların onun hakkında ne düşündükleri ile pek ilgilenmemektedir.

Frank Heffley: Frank; Greg, Rodrick ve Manny'nin babası ve Susan Heffley'nin kocasıdır. Frank, ailesi ile ilgilenen, aşırı tepkisel ve asabi bir adamdır. Oğulları ile ilişkileri karmaşıktır. Greg'in ne yapması gerektiği hakkında kesin fikirleri vardır. Greg'in spor gibi aktif hobilere ilgisizliği nedeniyle hayal kırıklığı yaşamaktadır. Frank, Greg'in video oyunu oynamak yerine dışarı çıkmasına daha mutlu olmaktadır. Greg günlüğünde sıkça babasının kısa süren abartılı tepkilerinden bahsetmektedir. Frank, sevgi dolu ve iyi kalpli bir babadır. Oğulları için doğru bir otorite olmak istemekte fakat bazı hatalar yapabilmektedir. Örneğin, dizinin 3. kitabında (Türünün Son Örneği) "sağlıksız yiyecek yememe" sözünü tutmamaktadır.

Susan Heffley: Susan; Greg, Rodrick ve Manny'nin annesi ve destekleyici, sevgi dolu bir ebeveynidir. Bazen oldukça katı olabilmekte ve oğullarının kendi ilkelerine göre davranmalarını istemektedir. Susan okul öncesi öğretmeni olduğu için çoğunlukla mesleğine uygun cezalar kullanmaktadır. Aile ortamını daha samimi ve düşünceli bir hale getirme çabasıdadır ve eşi Frank'in de oğullarına yaklaşımını iyileştirmek istemektedir. Sık sık aile etkinlikleri planlamaktadır. Susan çoğu zaman dikkatini en küçük çocuğu Manny'ye yöneltmektedir.

Rodrick Heffley: Rodrick, Greg'in ağabeyidir ve ikilinin ilişkileri çoğunlukla şaka ve rekabetle doludur. Rodrick'in en büyük tutkusu müziktir. Bir heavy metal grubunun davulcusudur. Susan Heffley Rodrick'in bu hobisini desteklemekte iken babaları Frank Heffley ise bu tür müzikten nefret etmektedir. Rodrick'in müzik dışında en sevdiği etkinlik ise uyumaktır. Ödev yazmaktan ve öğrenmekten nefret etmektedir. İnsanları manipüle etmekte iyi olan Rodrick, çoğu zaman yalan söylemekte ve kardeşi Greg ile uğraşmaktadır. İkilinin kardeş ilişkilerinin iyi olduğu nadir anlara da günlükte yer verilmektedir.

Manny Heffley: Heffley ailesinin en küçük çocuğu olan Manny, ebeveynlerinin tercihlerini bilip bundan yararlanmaktadır. Greg, Manny'nin şımarık olduğunu düşünmekte ve onu çok kıskanmaktadır. Çoğunlukla Manny'nin istediği her şey alınmaktadır. Manny hayali arkadaşları ile oynamakta ve genellikle ailenin komik durumlarının kaynağı olmaktadır.

Fregley: Fregley, Greg'in okul arkadaşıdır ve dizinin birçok kitabında yer almaktadır. Şakaları ve tuhaf davranışları ile pek sevilmemektedir. Greg Rowley'i kıskandırmak için bazen Fregley'in arkadaşı olmasını istemekte ve bu durum genellikle felakete dönüşmektedir (Langova, 2020).

2.5.3 Veri tabanı olarak kullanılan metinlerin yazarı. Saftirik Greg'in Günlüğü dizisi yazarı, 1971 yılında Maryland'de doğan ve gazete karikatüristi olma hayali ile büyüyen Jeff Kinney, Maryland Üniversitesi'nde okumuştur. Kampüs gazetesinde "Igdoof" isminde bir çizgi roman yayınlamıştır. Fakat çizgi romanını dağıtmayı başaramayan Kinney, altı yıl boyunca Saftirik Greg'in Günlüğü dizisi üzerinde çalışmış ve funbrain.com sitesinde günlük şeklinde yayınlamıştır.

Jeff Kinney 2006 yılında Saftirik Greg'in Günlüğünü basılı bir diziye dönüştürmek için yayıncı ile çok kitaplı bir anlaşma yapmıştır. Saftirik Greg'in Günlüğü dizisinin birincisi 2007'de yayınlanmış ve çok çabuk bir şekilde en çok satanlar listesine girmiştir. 1 yılın ardından sadece Amerika Birleşik Devletleri'nde 100.000'den fazla basılmıştır. Şu an tüm dünyada dizinin 275 milyondan fazla kopyası basılmaktadır.

Saftirik Greg'in Günlüğü dizisi, Publishers Weekly, USA Today ve Wall Street Journal en çok satanlar listelerinde bir demirbaş haline gelmiştir. Dizi şu an 69 dilde ve 84 baskı şeklinde mevcuttur.

Saftirik Greg'in Günlüğü dizisi birinci baskıdan bu yana 2 “Çocukların Seçimi Kitap Ödülü” ve altı “Nickelodeon Çocukların Seçimi Favori Kitap Ödülü” ile dünya çapında birçok ödül kazanmıştır. Jeff Kinney de Time dergisinin “dünyadaki en etkili kişilerinden” seçilmiştir. Jeff Kinney aynı zamanda En İyi 50 Web Sitesinden biri olan “Poptropica” web sitesinin yaratıcısıdır.

Kinney, eşi ve iki oğlu ile Massachusetts'te yaşamaktadır ve burada “An Unlikely Story” isminde bir kitap dükkânı vardır (wimpykid.com).

Bölüm 3

Yöntem

Bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden alan yazını tarama ve içerik çözümlemesi yöntemi ile oluşturulmuştur. Alan yazın tarama, ilgili alan ile ilgili yazılmış bilimsel çalışmaların taranıp araştırma için gerekli bilgilerin derlenmesi ve düzenlenmesidir (Karasar, 1999: 183).

İçerik çözümlemesi, seçilen metnin/belgenin/derlemin özelliklerini belirlenen terim ya da kavramlar yoluyla çözümlemektir. Metinlerdeki bakış açısı, düşünce dil ve anlatım vb. özellikleri vb. ancak önceden seçilen ölçütlerle yapılacak çözümlemeler aracılığıyla anlaşılır hale gelmektedir (Karasar, 1999: 184).

3.1 Çalışmanın Veri Tabanı

Bu çalışmanın veri tabanı ülkemizde 2013-2023 yılları arasında basılmış, yazarı Jeff Kinney olan Saftirik Greg'in Günlüğü isimli serinin 18 kitabı oluşturmaktadır. Buna göre çalışmanın veri tabanını oluşturan kitapların künyeleri aşağıda sırasıyla verilmektedir:

- Kinney, J., Saftirik Greg'in Günlüğü, Bu Benim! 1, 2008.
- Kinney, J., Saftirik Greg'in Günlüğü, Rodrick Kuralları 2, 2009.
- Kinney, J., Saftirik Greg'in Günlüğü, Türünün Son Örneği 3, 2010.
- Kinney, J., Saftirik Greg'in Günlüğü, İşte Şimdi Yandık 4, 2010.
- Kinney, J., Saftirik Greg'in Günlüğü, Ama Bu Haksızlık! 5, 2011.
- Kinney, J., Saftirik Greg'in Günlüğü, Panik Yok! 6, 2011.
- Kinney, J., Saftirik Greg'in Günlüğü, Ah Kalbim! 7, 2012.
- Kinney, J., Saftirik Greg'in Günlüğü, Batsın Bu Dünya! 8, 2013.
- Kinney, J., Saftirik Greg'in Günlüğü, Bende Bu Şans Varken! 9, 2014.
- Kinney, J., Saftirik Greg'in Günlüğü, Hey Gidi Günler! 10, 2015.
- Kinney, J., Saftirik Greg'in Günlüğü, Karışık İşler Bunlar! 11, 2016.
- Kinney, J., Saftirik Greg'in Günlüğü, Tam Bir Felaket! 12, 2017.
- Kinney, J., Saftirik Greg'in Günlüğü, Eridik Bittik! 13, 2018.
- Kinney, J., Saftirik Greg'in Günlüğü, Yıktı Geçti! 14, 2019.
- Kinney, J., Saftirik Greg'in Günlüğü, Çıkmaza Girdik! 15, 2021.
- Kinney, J., Saftirik Greg'in Günlüğü, Tam İsabet! 16, 2022.
- Kinney, J., Saftirik Greg'in Günlüğü, Pis Kokulu Şarkılar 17, 2022.

3.2 Veri Analiz İşlemleri

Alan yazını terim ve kavramlarından yararlanılarak Saftirik Greg'in Günlüğü dizisindeki kitaplarda bulunan tüketim alışkanlıkları çözümlenmiştir. Tüketim alışkanlıkları dört başlık altında çözümlenmiştir: Satın alma davranışı, zaman tüketimi, ilişki tüketimi ve çevreci tüketim. Bu başlıklara yönelik iletiler, çeşitli alt başlıklar ile sınıflandırılmıştır. Örneğin dizinin birinci kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: *İhtiyaç Fazlası Tüketim, Gösterişçi ve Popüler Tüketim*. Çalışmada yer alan alt başlıklar araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Çözümlemeler alan yazınından elde edilen terim ve kavramlar aracılığıyla eğitsel açıdan değerlendirilmiştir.

Satın Alma Davranışına Yönelik Örnek Çözümleme:

“Bu gece annemle kilisedeki Noel ağacının altına bırakmak için hediye almaya gittik. Bu bir Noel geleneği. İhtiyacı olan yoksul kişiler gelip ağacın altındaki hediyeleri paylaşıyorlar. Annem, ağacın altına koymak için kırmızı, yünlü bir kazak aldı. Ona şöyle daha havalı bir şey alması için ikna etmeye çalıştım; TV ya da mısır patlatma makinesi filan...”

Satın alma davranışı Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde; bir şeyi belirlenen fiyatını ödeyerek kişinin kendisine mal etmesi olarak tanımlanmaktadır. Satın alırken bilinçli davranmak, tüketicinin benimsemesi gereken bir davranış biçimidir. Eğitsel açıdan; tüketicinin ihtiyaçlarını karşılamak amacını benimseyip, israf ve savurganlık adı altında tüm davranışlardan kaçınması gerekmektedir. Bu ifadede satın alma davranışı sorunludur. Ana karakter burada asıl ihtiyaca yönelik bir alışveriş yerine popülerlik içeren bir tüketim algısına sahiptir; annesinin seçtiği kırmızı kazak yerine karakter *“TV ya da mısır patlatma makinesi filan”* tercih etmektedir. Bu durum bir ihtiyaçtan öte reklam etkisinde kalan bir tüketicinin davranışdır. Bu nedenle kitaptaki bu ileti çocuk okuru satın alma davranışı açısından olumsuz etkileyebilecek niteliktedir.

Çevreci Tüketime Yönelik Örnek Çözümleme:

Örnek2: *“Buzdolabına gittim, sütü ve portakal suyunu döküp karton kutularını kumla doldurdum. Sonra bu kavanozları bir süpürge sopasının iki ucuna bağladım. Şahane bir halterim oldu. Ardından, ütü tahtasını ve bazı kutuları kullanarak bir ağırlık aleti daha yaptım.”*

Çevreci tüketimi benimseyen bireylerde, aldıkları tüm kararlarda çevre adına kaygılanma ve doğru hamle yapma davranışı gözlemlenmektedir. Eğitsel çerçevede çevreci tüketiciler yetiştirmek adına çocuk edebiyatında yer alan iletileri incelemek doğru olacaktır. Bu ifadelerde ana karakter yeni bir ağırlık seti satın almak yerine; evde bulunan karton kutular, süpürge sopası, ütü tahtası gibi araçları kullanarak geri dönüşümle ağırlıklar oluşturmuştur. Ancak burada karton kutuları kullanmak için yaptığı sütü ve portakal suyunu dökme davranışı, çevreci tüketim başlığı altında olumsuz olarak değerlendirilebilmektedir. Bu örnekte karakterin satın alma davranışının olumlu bir davranış sergilemeye çalışırken bir çevre sorununa yol açtığı gözlemlenmektedir. Karakterin, geri dönüşüm malzemesi elde etmek için yiyecek ürünlerini boşa harcadığı anlaşılmaktadır.

Zaman Tüketimine Yönelik Örnek Çözümleme:

Örnek3: *“Doldurduğumuz her torba için bize 100 dolar Anne Parası vereceğini söyledi. Ayrıca işimiz bittiğinde büyükannem de sıcak çikolata yapacaktı. Canım cumartesi günü hiç çalışmayı istemiyordu ama paraya da ihtiyacım vardı.”*

Boş zaman, hazzı tüketim ile ilişkisinden ötürü tüketim pazarı için önemli bir yerdedir. Eğitsel çerçeveden bakıldığında, tüketicinin sahip olduğu boş zamanı verimli kullanıp kullanmadığı ve boş zamanında tüketime ayırdığı zaman diliminin incelenmesi gerekmektedir. Ana karakterin burada yer alan ifade, ihtiyacı olan para için büyükannesinin evinde, zamanını ayırarak ona yardım ettiği görülmektedir. Zamanını verimli bir iş yaparak ve karşılığında hedefine ulaşarak tüketmesi, çocuk okurları olumlu biçimde etkileyebilecek niteliktedir.

İlişki Tüketimine Yönelik Örnek Çözümleme:

Örnek4: *“Rodrick ıvır zıvır çekmecesini karıştırdı ve ödevini buldu. Sonra bunu bana beş papele satabileceğini söyledi. Bu parayı ASLA vermeyeceğimi söyledim.”*

Bu ifade Rodrick karakteri, kardeşinin ödevine yardım etmek yerine, iyi bir not aldığı ödevini ona para karşılığında satmak istemektedir. Burada karşılıklı çıkarlara dayalı bir kardeşlik ilişkisi olduğunu göstermektedir. Bu ileti, okuyucuya ilişkiler açısından olumsuz örnek olabilecek niteliktedir.

3.3 Sınırlılıklar

Saftirik Greg’in Günlüğü serisi toplam 20 kitaptan oluşmaktadır. Ancak yapılan bu çalışmada serinin iki kitabı, içerik yetersizliği nedeniyle inceleme dışı bırakılmıştır. Bunlardan biri “Saftirik Greg’in Günlüğü – Kendin Yap Kitabı”. Çünkü bu kitap;

okuyucunun kendi hikâye ve karikatürlerine yer vermesi için boş sayfalar sunarak kendi günlüğünü tutması amacı ile yayımlanmıştır. Bir diğer kitap ise “Saftirik Greg – Film Günlüğü”. Çünkü bu kitap; Saftirik Greg’in Günlüğü filminin çekimlerine ait fotoğraflara, senaryo sayfalarına, kostüm tasarımlarına yer vermektedir.

Bölüm 4

Bulgular

Bu bölümde, tezin araştırma sorularına yanıt verilecek biçimde metin çözümlemeleri yapılmıştır. Buna göre Saftirik Greg'in Günlüğü dizisinde yer alan 18 kitap için ayrı başlıklar oluşturulmuş ve bu başlıklar altında sunulan bulgular, tematik olarak sınıflandırılmıştır.

4.1 Saftirik Greg'in Günlüğü 1'e Yönelik Bulgular

Dizinin birinci kitabında; Greg'in, Rowley'nin yıldızı yükselmeye başladığında, kendi avantajına kullanmaya çalışması ve komik olaylar zincirinden bahsedilmektedir.

4.1.1 Saftirik Greg'in Günlüğü 1" kitabında satın alma davranışlarına yönelik iletiler. "Saftirik Greg'in Günlüğü 1" kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: İhtiyaç Fazlası Tüketim, Gösterişçi ve Popüler Tüketim.

4.1.1.1 İhtiyaç fazlası tüketim. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg'in annesinin bir sürü eğitici CD alması, ihtiyacı olandan fazlasını satın alma davranışına olumsuz örnek olacak nitelikte bir iletidir. Greg, bu durum için aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

"Annem gidip bir sürü eğitici CD almış." (s.49)

Aynı kitapta Greg, babası ile kırtasiye alışverişi yaptığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

"Babamdan gerekli malzemeleri almam için beni kırtasiyeye götürmesini istedim. Bir sürü karton ve fosforlu kalemler aldım." (s.52)

Bu iletide yer alan "bir sürü" ifadesinden, Greg'in ihtiyacından fazla malzeme aldığı anlaşılmaktadır.

Bir diğer iletide Greg, beden eğitimi öğretmenleri Bay Underwood'un oğlanların altı hafta boyunca güreş çalışacaklarını söylemesi üzerine, kilo alması gerektiğine karar vermektedir. Greg planını, anne ve babasına anlatırken aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ciddi egzersiz aletlerine ve kilo almayı sağlayan vitaminlere ihtiyacım olduğunu söyledim. Onlara satın aldığım vücut geliştirme dergilerini de gösterdim; böylece nasıl bir vücuda sahip olacağım konusunda fikir sahibi olabilirlerdi. Vücudumu şekle sokmak için tıpkı spor salonlarındaki gibi ileri teknoloji ürünü spor aletlerine sahip olmamın şart olduğunu açıklamak zorunda kaldım ama annem dinlemek bile istemedi.” (s.94)

Bu ileti, satın alma davranışı bakımından olumsuz niteliktedir. Okur, sağlıklı beslenme yerine kilo almayı sağlayan vitaminleri tüketme veya ileti teknoloji ürünü spor aletlerine sahip olmanın şart olduğu iletilerinden olumsuz etkilenecektir.

4.1.1.2 Gösterişçi ve Popüler Tüketim. Bu başlık altında toplam altı iletiye rastlanmıştır:

Greg, ilkokulda her şeyin basit olduğundan; örneğin sınıfın en hızlı koşanı isen bütün kızları tavladığından bahsetmekte ve ardından aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Oysa şimdi her şey çok karmaşık! Kızlar artık giysilerine, ne kadar zengin olduğuna ve güzel bir popon olup olmadığına filan bakıyorlar.” (s.12)

Bu ileti okura; günümüzde akranlar tarafından tercih edilirliliğin ölçütünün sahip olunan para ve dış görünüş olduğu mesajını vermekte olduğundan olumsuz niteliktedir.

Bir diğer iletide Greg, Rowley’nin Cadılar Bayramı kostümünü görmek için onların evine gittiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Rowley’nin annesi ona şövalye kostümü almış. Bu kostüm geçen yılıne oranla süper havalı! Başlığı, pelerini, gerçek bir kılıcı, her şeyi var!” (s.67)

Bu söyleminden sonra Greg, kendisinin daha önce hiç satın alınmış bir kostümünün olmadığını eklemekte ve birazcık kıskandığını itiraf etmektedir. Bu ileti, okuru popüler tüketim bakımından olumsuz etkileyebilecek niteliktedir. Okura, Cadılar Bayramı için her yıl yeni kostüm alınmasının kişiyi “havalı” olarak nitelendirilmesi mesajını iletmektedir.

Greg, bir diğer iletide Noel hediyelerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ben her yıl uzun bir liste yaparım aslında, ama bu Noel sadece şu son çıkan bilgisayar oyunundan istiyorum.” (s.121)

Bu iletide, Greg'in ihtiyacı olan bir şey yerine son çıkan bilgisayar oyununu istemesinin popüler tüketime örnek verilebilecek nitelikte olduğu görülmektedir.

Greg bir başka iletide, Noel geleneğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bu gece annemle kilisedeki Noel ağacının altına bırakmak için hediye almaya gittik. Bu bir Noel geleneği. İhtiyacı olan yoksul kişiler gelip ağacın altındaki hediyeleri paylaşıyorlar. Annem, ağacın altına koymak için kırmızı, yünlü bir kazak aldı. Ona şöyle daha havalı bir şey alması için ikna etmeye çalıştım; TV ya da mısır patlatma makinesi filan...” (s.125)

Bu iletide, ihtiyaca yönelik bir amacı olan gelenekten bahseden Greg; okura insanların bir kazaktansa televizyon veya mısır patlatma makinesi gibi lüks ürünlerin birer ihtiyaç olduğu mesajını iletmektedir.

Bir başka iletide Greg, “zenginlik=güzel armağanlar” düşüncesinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Rowley'nin ailesi çok zengin, bu yüzden hep güzel armağanlar alacaklarını bilirim.” (s.136)

Bu iletiden, Greg için bir armağanın güzel olmasının, onun için harcanılan para demek olduğu anlaşılmaktadır. Okura, uygun fiyatlı bir hediyein “güzel” olamayacağı mesajını verdiği için olumsuz nitelikte bir iletidir.

Greg bir başka iletide ise babasının ona aldığı armağandan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bana aldığı armağanın garajda olduğunu söyledi. Aldığı şey çok büyük olduğu için paketleyemedim! Garaja girdiğimde, yepyeni bir ağırlık setiyle karşılaştım! Buna bir servet ödemiş olmalıydı. Ona, ağırlık kaldırma konusundaki hevesimi kaybettiğimi söylemeye yüreğim elvermedi.” (s.132)

Bu iletide, Greg'in kısa süreli bir heves ile ağırlık seti istemesi ve babasının bunun için çok para harcadığı görülmektedir.

4.1.2 “Saftirik Greg'in Günlüğü 1” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg'in Günlüğü 1” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler toplam 1 başlık altında sınıflandırılmıştır: Ünlü Olma Arzusu.

4.1.2.1 Ünlü olma arzusu. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, kitabın ilk sayfalarında okul yaşamından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Daha önce de söylediğim gibi, bir gün çok ünlü olacağım, ama şimdilik bir geri zekalılar ordusuyla okula tıklamak zorundayım!” (s.8)

Bu iletide, Greg’in okulda geçirdiği zamanın bir mecburiyet olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Ünlü olacağı güne kadar okula tıklıp kalacağını söylemesi ve okuldaki arkadaşlarından “geri zekalılar ordusu” olarak bahsetmesi okura olumsuz mesaj verecek niteliktedir.

4.1.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 1” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 1” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: Geri Dönüştürme, Kiralama.

4.1.3.1 Geri dönüştürme. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, kitabın Cadılar Bayramı ile ilgili bölümünde aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Benim daha önce hiç satın alınmış bir kostümüm olmadı. Yarın gece ne giyeceğimi de bilmiyorum. Son anda bir şeyler uydururum herhalde. Belki yine Tuvalet Kağıdından Mumya olurum.” (s.68)

Bu iletide, her zaman kostüm satın almanın gerekmediği; evde bulunan malzemeler ile ürün tasarlanabileceği okura iletilmektedir.

Bir diğer iletide Greg, ihtiyacı olduğunu düşündüğü spor aletlerini evde nasıl yaptığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Buzdolabına gittim, sütü ve portakal suyunu döküp karton kutuları kumla doldurdum. Sonra bu kavanozları bir süpürge sopasının iki ucuna bağladım. Şahane bir halterim oldu. Ardından, ütü tahtasını ve bazı kutuları kullanarak bir ağırlık aleti daha yaptım.” (s.96)

Greg’in, bu iletide karton kutuları kullanarak geri dönüştürülmüş bir spor aleti oluşturması, ancak karton kutuları kullanmak için sütü ve portakal suyunu dökmesi israf mesajı içermekte olduğundan olumsuz niteliktedir.

4.1.3.2 Kiralama. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, kilo alması gerektiğine karar verdiği süreçte aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Birkaç hareket öğrenebilmek için iki CD kiraladım.” (s.84)

Bu iletide Greg'in kısa bir süre için ihtiyacı olan CD'leri kiralayıp, işi bittiğinde tekrar geri vermesi; daha sonra başkalarının kullanabileceği anlamına gelmekte ve okura olumlu bir mesaj vermektedir.

4.1.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 1” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 1” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: İnsanları Kandırarak Para Kazanma, Çıkarıcı İlişkiler.

4.1.4.1 İnsanları kandırarak para kazanma. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg ve Rowley, Cadılar Bayramı'nda kendi perili evlerini yapmaya karar vermekte ve el ilanları hazırlamaktadırlar. Kimsenin gelip gelmediğini görmek için dışarı baktıklarında, mahalleden yirmi kadar çocuğun kuyruk olmuş beklediğini görmektedirler. Bunun üzerine Greg, aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Evet, el ilanlarımızda giriş ücreti olarak elli sent yazdığını biliyordum ama şimdi bir vurgun şansımızın olduğunu da görebiliyordum. Çocuklara giriş ücreti olarak iki kâğıt alınacağını, elli sentin baskı hatası olduğunu söyledim.” (s.136)

Greg, çocukların iki kâğıdını feda edip parasını ödediklerini eklemektedir. Bu ileti okura olumsuz mesaj vermektedir. Okur, karakterin insanları kandırarak haksız kazanç elde etmesini fark edecektir.

4.1.4.2 Çıkarıcı ilişkiler. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Kitapta, annesi Greg'in canını sıkan bir şeyler olduğunu anlamakta ve onunla konuşmaktadır; Greg'in yalnızca “doğru olanı” yapmaya çalışması gerektiğini çünkü bizi biz yapanın seçimlerimiz olduğunu söylemektedir. Ertesi gün Greg eve döndüğünde, annesi onu kapıda beklemektedir ve “Doğru olanı yaptın mı?” diye sorduğunda Greg “evet” cevabını vermektedir. Ardından Greg aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem ödül olarak beni dondurma yemeye götürdü. Bütün bunlar bana şunu öğretti: İnsanın arada sırada annesini dinlemesi hiç de fena olmuyormuş!” (s.191)

Bu ileti okura, annesinin sözünü dinlemenin sonucunun bir ödül olması mesajını vermektedir. Çocukların annelerini, bir beklentiye girmeden dinlemeleri doğru olmalıdır. Greg'in bu düşüncesi, ilişkiler bakımından olumsuz niteliktedir.

4.2 Saftirik Greg'in Günlüğü 2 Rodrick Kuralları'na Yönelik Bulgular

Dizinin ikinci kitabında; Greg'in ortaokuldaki tehlikelerle başa çıkma, kızları etkileme, okulun yetenek gösterisinden uzak durma ve en önemlisi sırrını güvende tutma çabalarından bahsedilmektedir.

4.2.1 “Saftirik Greg'in Günlüğü 2 Rodrick Kuralları”nda satın alma davranışına yönelik iletiler. “Saftirik Greg'in Günlüğü 2 Rodrick Kuralları” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 4 başlık altında sınıflandırılmıştır: Satın Alma, İhtiyaç Fazlası Tüketim, Gösterişçi ve Popüler Tüketim, Harçlık.

4.2.1.1 Satın alma. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Kitabın ilk sayfasında Greg, annesinin geçen yıl ona günlük tutturduğu için kendisiyle müthiş gurur duyduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Çünkü şimdi de gidip bana yeni bir defter aldı.” (s.7)

Bu iletide annesinin Greg'e, kazandığı günlük tutma alışkanlığının devamı için defter satın alma davranışı olduğu anlaşılmakta ve olumsuz nitelikte bir ileti içermemektedir.

4.2.1.2 İhtiyaç fazlası tüketim. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin Rodrick ve kendisi ile yaptığı ev toplantısından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem daha konuşmasını bitirmeden, Rodrick zulasındaki bütün parayı çıkardı. Sonra da gazeteciye gidip parasını heavy metal dergilerine harcadı.” (s.73)

Ardından kendi “anne paraları” konusunda çok dikkatli olacağını eklemektedir. Rodrick'in bu iletideki parasını plansızca harcaması, okura olumsuz bir mesaj vermektedir.

Bir başka bölümde Greg, her gün okuldan sonra Leland'ın evine canavar oyunu oynamaya gittiğinden ve annesinin onunla gidip oyunu izlemek istediğinden bahsetmektedir. Eve doğru yola koyulduklarında, annesinin oyundan söz ettiğini ve bunun Greg'in matematik becerilerini ne kadar geliştireceğini anlattığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Okuldan sonra annem beni kitapçıya götürdü ve oynadığımız oyunla ilgili ne kadar kitap bulduysa aldı. 100 dolar filan ödemiştir.” (s.129)

Bu iletide geçen “ne kadar kitap bulduysa” ifadesi okura, ihtiyacı olandan fazlası mesajını verebileceğinden olumsuz niteliktedir.

4.2.1.3 Gösterişçi ve popüler tüketim. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, Rowley’nin ailesiyle birlikte geçen yıl on günlüğüne Avustralya’ya gittiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“İşin en can sıkıcı taraflarından biri de Rowley’nin gittiği her yeni ülkede moda olan ne varsa kapıp gelmesi. Mesela iki yıl önce Avrupa’dan döndüğünde kafayı Joshie diye bir pop şarkıcısına takmıştı. Joshie çok ünlü bir yıldız filan sanırım. Çocuğun bavulu Joshie CD’leri, posterleri ve eşyalarıyla doluydu.” (s.23-24)

Bu iletide Rowley’nin popüler bir şarkıcının etkisinde kalarak, bilinçsiz tüketim davranışı gerçekleştirdiğinden bahsedilmekte ve okura olumsuz bir mesaj vermektedir.

Greg, Rowley’nin doğum günü partisinden ve annesinin onu Rowley’ye hediye almak için alışveriş merkezine götürdüğünden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ben de son çıkan harika bilgisayar oyununu aldım ve parasını ödemesi için anneme uzattım.” (s.68)

Bu iletide geçen hediyenin Rowley’nin istediği bir ürün olup olmadığı bilinmemekte; yalnızca ürünün popülerliğinden bahsedilmektedir.

4.2.1.4 Harçlık. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, Fuller adındaki komşularının her yaz tatile gittiklerinden ve köpekleri Prensese’i de bakımevine bıraktıklarından; bu yıl ise her gün köpeği beslemesi ve dışarı çıkarması halinde günde beş papel vereceklerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Şöyle bir hesapladım, bu parayla bir sürü bilgisayar oyunu alabilirdim.” (s.69)

Bu iletide Greg, kendi harçlığını kazanmak için çaba gösterdiğinden bahsetmekte ve okura olumlu bir mesaj vermektedir.

Greg, annesinin Rodrick ve kendisine sürekli parasızlıktan şikâyet ettiklerini, bu yüzden onlara para kazanmaları için bir yol bulduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Sonra mutlaka oyun kartonundan kesip yaptığı yalancı paraları gösterdi. Bunlara Anne Parası adını vermiş. Ev işi ya da faydalı işler yaparak bu Anne Paraları’nı kazanabilir ve sonra gerçek parayla değiştirebilirmişiz. Annem başlangıç olarak her birimize 1000 dolar verdi. Bir an zengin oldum sandım. Ama meğer bu Anne Parası, gerçek parayla bir peniye karşılık geliyormuş. Annem bize Anne Paralarını nasıl biriktireceğimizi anlattı ve sabırlı olursak istediğimiz bir şeyi alabileceğimizi söyledi.” (s.72)

Bu iletide faydalı işler yapma karşılığında harçlık kazanmak, okura olumlu bir mesaj iletirken; ev işlerinin para karşılığında yapılması olumsuz nitelik taşımaktadır. Çünkü ev işlerine yardımcı olmak çocuğun sorumlulukları içerisinde yer almaktadır.

Greg, Rodrick’in son zamanlarda para konusunda annesini sıkıştırdığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ama bu gece annem Rodrick’in biraz daha para kazanması için bir yol buldu. Benim okulum bütçe kısıtlamaları nedeniyle Müzik Eğitimi derslerinin iptal edildiğini bu yüzden velilerin çocuklarına özel müzik dersleri aldirmaları gerektiğini bildiren bir mektup gönderdi. Annem de Rodrick’e, bana özel davul dersleri verebileceğini, bunun karşılığında kendisinin ona para ödeyeceğini söyledi.” (s.137)

Rodrick bu fikre sıcak bakmamakta ama annesi ders başına on dolar vereceğini ve başka arkadaşlarını da ayarlayabileceğini söylemektedir. Bu iletide annelerinin bir çaba sonunda kendi harçlığını kazanması için Rodrick’e fırsat sunması okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.2.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 2 Rodrick Kuralları”nda zaman tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 2 Rodrick Kuralları” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: Baba-Çocuk Zamanı, Ünlü Olma Arzusu.

4.2.2.1 Baba-çocuk zamanı. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, babasının son birkaç haftadır her cumartesi onu alışveriş merkezine götürdüğünden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Babam son birkaç haftadır her cumartesi beni alışveriş merkezine götürüyor. Önceleri bunu benimle daha çok zaman geçirmek için yaptığını sandım. Ama sonra amacının Rodrick’in müzik çalışmalarından kaçmak olduğunu anladım.” (s.40)

Bu iletide babasının Greg ile alışveriş merkezine gitmesinin sebebinin oğlu ile vakit geçirmek yerine evdeki gürültüden kaçmak olduğundan bahsedilmekte ve okura olumsuz bir mesaj vermektedir.

Aynı kitapta Greg aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Her neyse, bugün babamla birkaç saatliğine alışveriş merkezine gittik.” (s.42)

Bu iletide Greg, babası ile alışveriş merkezindeki zaman tüketimi davranışını yinelediğinden bahsetmektedir.

4.2.2.2 Ünlü olma arzusu. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, okulda her yıl Kariyer Günü düzenlediklerinden, sunumlardan sonra anketlere cevap vermeleri istendiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“İlk soru şuydu: Kendini on beş yıl sonra nerede görüyorsun? Ben on beş yıl sonra nerede olacağımı kesin biliyorum: Malikanemde havuz başında para sayıyor olacağım. Ama seçenekler arasında böyle bir şık yok.” (s.90)

Bu iletide Greg’in büyüyünce milyarder olma isteğinden ve para sayarak geçireceği zamandan bahsettiği görülmektedir.

4.2.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 2 Rodrick Kuralları”nda çevreci tüketime yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 2 Rodrick Kuralları” kitabında çevreci tüketime yönelik bir iletiye rastlanmıştır.

Greg, Madam Lefrere’nin mektup arkadaşlarına ilk mektuplarını yazdırdığından; kendisinin Mamadou Montpierre adında bir çocuğa yazacağından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bence Madame Lefrere’nin mektup arkadaşlarımızla e-mail yoluyla yazışmamıza izin vermemesi çok saçma. Albert Murphy şimdiye kadar mektup arkadaşına bir sürü mektup yazmış, arkadaşından da bir sürü mektup gelmiş. Bu onlara dünyanın pul parasına patlıyor.” (s.119)

Bu iletide Greg’in gereksiz para harcanmasına karşı tavrı gözlemlenmekte ve okura çevreci bir mesaj da verilmektedir. Günümüzde e-mail ile haberleşme imkânı olduğundan, bir sürü mektup pulu harcamanın gereksiz olduğu mesajı çıkarılabilmektedir.

4.2.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 2 Rodrick Kuralları” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 2 Rodrick Kuralları” kitabında

ilişki tüketimine yönelik iletiler toplam 3 başlık altında sınıflandırılmıştır: Arkadaşlığa Verilen Değer, İnsanları Kandırarak Para Kazanma, Çıkarıcı İlişkiler.

4.2.4.1 Arkadaşlığa verilen değer. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Rowley'ye son çıkan harika bilgisayar oyununu aldığından ve parasını ödemesi için annesine uzattığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ama annem bunu kendi paramla almam gerektiğini söyledi. Anneme birincisi sıfır param olduğunu söyledim. İkincisi, param olsaydı bile asla Rowley için harcamazdım.” (s.68-69)

Annesinin, söylediklerinden pek hoşlanmadığını belirten Greg bu iletide okura, arkadaşı için asla kendi parasını harcamayacağı mesajını olumsuz bir şekilde vermektedir.

4.2.4.2 İnsanları kandırarak para kazanma. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Rowley'lere oyun oynamaya gittiğinde, başka bir oyun kutusunun kenarından annesinin Anne Paraları ile aynı türden oyun parası göründüğünü fark etmektedir. Saydığında yaklaşık 100.000 dolar olduğunu gören Greg, eve vardığında paraları yatağın altına sokarak bütün geceyi yeni Anne Paraları ile ne yapacağını düşünerek geçirdiğinden bahsetmek ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Anneme Anne Paralarımın bir kısmını nakde çevirip çeviremeyeceğimi sordum. Mektup arkadaşına mektup göndermek için pul almam gerektiğini söyledim. Ona paraları verirken çok heyecanlıydım. Ama annem paraları gözünü kırpmadan aldı. Ne kadar şanslı olduğuma inanamıyorum! 100.000 dolar bana lise hayatım boyunca, hatta daha sonra bile yeter. Gerçek bir iş bulmama bile gerek kalmayabilir.” (s.146)

Bu ifadelerin ardından Greg, annesinin pul alması için verdiği paraları harcamayı düşünmediğini eklemektedir. Bu iletide Greg'in annesine yalan söylediği görülmekte ve okura olumsuz bir mesaj vermektedir. Kendi çabası ile kazanarak değil, arkadaşının oyun kutusundan izinsizce aldığı oyun paralarını annesine götürmesi ise okura iletilen bir diğer olumsuz mesaj olarak gözlemlenmektedir.

4.2.4.3 Çıkarıcı ilişkiler. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, tarih ödevinin son gününün yarın olduğundan ve ödevini son hız yapması gerektiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Rodrick ıvır zıvır çekmecesini karıştırdı ve ödevini buldu. Sonra bunu bana beş papele satabileceğini söyledi.” (s.151)

Bu iletide Rodrick’in, kardeşinin ödevine yardımcı olmak yerine ona para karşılığında ödevini satmak istemesi okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir. Greg, bu parayı asla vermeyeceğinden ve kendi ödevini kendisi yapmaya karar verdiğini eklemektedir.

4.3 Saftirik Greg’in Günlüğü 3 Türünün Son Örneği’ne Yönelik Bulgular

Dizinin üçüncü kitabında; Greg’in kendini kanıtlama ve babasını onu askeri akademiye göndermek istemediğine ikna etme çabasından bahsedilmektedir.

4.3.1 “Saftirik Greg’in Günlüğü 3 Türünün Son Örneği” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 3 Türünün Son Örneği” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 3 başlık altında sınıflandırılmıştır: Hediye Verilen Değer, İhtiyaç Fazlası Tüketim, Gösterişçi ve Popüler Tüketim.

4.3.1.1 Hediye verilen değer. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, Noel sabahı kendisini zor bir günün beklediğinden, bu yıl hediyeler konusunda yine hüsrana uğradığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Çorabımdaki hediyelerin bir deodorant ve bir seyahat sözlüğünden ibaret olduğunu görünce yanılmadığımı anladım. Galiba siz ortaokula başladıktan sonra büyükler, oyuncak ya da başka eğlenceli şeyler hediye edilecek yaşı çoktan geçtiğinizi düşünüyorlar.” (s.14)

Bu iletide, Greg’in kendisi için faydalı olabilecek hediyelere mutlu olmadığı görülmektedir. Bu yılki hediyelerinin çoğunun kitap ya da giysi olduğundan, gelenler arasında oyuncağa en yakın olan şeyin Charlie Amca’nın hediyesi olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Charlie Amca’ya Çamaşır Potasını iade etmesini ve bana nakit vermesini, böylece işime yarayacak bir şey alabileceğimi söyledim.” (s.17)

Charlie Amca'nın bu durumda ne hissettiği ya da ne söylediğine dair bir bulguya rastlanmamaktadır. Okur, Greg'in hediyezi nezaketle kabul etmesini beklerken, okuduğı karakterin hediyezi bir sermaye olarak gördüğünü fark edecektir.

4.3.1.2 İhtiyaç fazlası tüketim. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, anne ve babasının Rodrick'e para verdiklerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Dün annemle babam kitaplar alıp askeri okul sınavlarına çalışması için Rodrick'e para vermişler ama Rodrick bütün parayı dövmeye yatırmış.” (s.22)

Bu iletide Rodrick'in ebeveynleri tarafından bir amaç için verilen harçlığı amaç dışında ve plansızca harcadığı görülmekte ve okura olumsuz bir mesaj iletmektedir.

Greg, vücudunun şekersiz kaldığı için çok gergin olduğundan; markete gittiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Markete gidip kendime büyük bir şişe gazoz, bir paket jelibon ve gofret aldım.” (s.81)

Bu iletide Greg'in, yaşı gereği fazla şeker tüketme eğilimi olduğu görülmekte ve sağlıklı beslenme bakımından okura olumsuz bir mesaj iletmektedir.

4.3.1.3 Gösterişçi ve popüler tüketim. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, şu sıralar beş kuruşunun olmamasından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Çünkü bütün paramı hiç kullanamadığım saçma sapan bir şeye harcadım. Bir ay önce, karikatür dergilerinden birinin arkasında şu ilanları gördüm ve hayatımı tamamen değiştireceğı söylenen iki şeyi sipariş ettim. Nakit Makinesi aptal bir sihir numarasıymış. Çalışması için gizli bölmeye kendi paranızı koymanız gerekiyor. Hiçbir işe yaramadı çünkü ben büyüdüğümde iş bulmak zorunda kalmamak için buna güveniyordum. X-Ray gözlükleri bulanık görmenize ve şaşı bakmanıza neden oluyor. Yani o da fos çıktı!” (s.73)

Bu iletide Greg'in, dergide yer alan reklamlardan etkilenererek satın alma davranışı gerçekleştirdiğı görülmektedir. Karakter, kısa yoldan para kazanmak ve zengin olmak amacı ile satın aldığı ürünün işlevsiz bir kandırmaca olduğunu fark etmekte ve bu farkındalık ile okura olumlu bir mesaj iletmektedir.

4.3.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 3 Türünün Son Örneği” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 3 Türünün Son Örneği” kitabında çevreci tüketime yönelik iki iletiye rastlanmıştır.

Greg, kantinde beslenme çantasını boşalttığında iki meyve ile karşılaştığından ve hiç abur cubur olmadığından bahsetmektedir. Bunu çok büyük bir sorun olarak görmekte; annesinin her zaman beslenme çantasına kurabiyeler, gofretler filan koyduğundan ve bir tek onları yediğini eklemektedir. Eve gittiğinde annesine iki meyve meselesini sormakta ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Her zaman bize bütün hafta yetecek kadar yiyecek ve malzeme aldığını, bu kez oğlanlardan birinin çamaşır odasındaki kutudan abur cuburları aşırması gerektiğini söyledi.” (s.68)

Greg, ertesi gün öğle yemeğinde yine aynı şeyin olduğundan ve eve gittiğinde annesine abur cuburları başkası yerken onun açlık çekmesinin haksızlık olduğunu söylediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ama o da hafta sonuna kadar markete gitmeyeceğini ve o zamana kadar idare etmek zorunda olduğumu söyledi.” (s.69)

Bu iki iletide, Greg’in annesinin yiyecek alışverişini planlı bir şekilde yaptığı gözlemlenmekte ve okura olumlu bir mesaj iletilmektedir.

4.3.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 3 Türünün Son Örneği” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 3 Türünün Son Örneği” kitabında zaman tüketimine yönelik bir iletiye rastlanmıştır.

Greg, fen sınavının çok kötü geçtiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Dün akşam o kadar saatimi tombala oynayarak geçirmek yerine ders çalışsam daha iyi olurmuş.” (s.79)

Bu iletide Greg’in zamanını yanlış tükettiğinin farkında olduğu görülmekte ve farkındalığı okura olumlu bir mesaj iletmektedir.

4.3.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 3 Türünün Son Örneği” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 3 Türünün Son Örneği” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler toplam 1 başlık altında sınıflandırılmıştır: Çıkarıcı İlişkiler.

4.3.4.1 Çıkarıcı ilişkiler. Greg, televizyonda bilim adamlarının “zaman kapsülü” diye bir şey yaptıklarını gördüğünden; bunun için gazetelerle, DVD’lerle filan doldurduklarını sonra da kapsülü yerin altına gömdüklerinden bahsetmektedir. Fikrin; birkaç yüzyıl sonra birinin orayı kazıp insanların nasıl yaşadığını öğrenecekleri olduğunu eklemekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Sonra Rowley’ye sırf benim de fedakârlık yaptığımı göstermek için kutuya kendi paramdan üç dolar koyacağımı söyledim. Aslında Rowley’yi dahil etmediğim gizli bir planım vardı. Zaman kapsülüne nakit para koymanın akıllıca bir hamle olduğunu biliyordum çünkü gelecekte bu 3 dolardan çok daha büyük bir değere sahip olacak. Bu yüzden umarım zaman kapsülünü bulan kişi zamanda geriye yolculuk eder ve onları zengin ettiğim için beni ödüllendirir.” (s.41)

Bu iletide, Greg’in arkadaşı ile ortak bir eylem yaparken ondan gizli kendi yararına planları olduğu görülmekte ve okura arkadaşlık ilişkileri bakımından olumsuz bir mesaj iletmektedir.

Greg, yemekte büyükannesinin tombala oynamaya gideceğini söyleyince onun eteğine yapıştığından; büyükannesi ile tombala oynamaya gitmek istemesinin tek nedeninin babasından kaçmak olmadığından aynı zamanda para kazanmak için bir yol bulması gerektiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bir hafta boyunca kantindeki otomattan abur cubur almak için para kazanacağım diye büyükannem ve onun tombala arkadaşlarıyla birkaç saat geçirmek bence yeterince iyi bir bedeldi.” (s.78)

Bu iletide, Greg’in harçlık kazanmak için büyükannesi ve onun arkadaşları ile vakit geçirmeyi bir “bedel” olarak görmesi okura olumsuz bir mesaj iletmektedir.

Greg, babasının onu futbol okuluna yazdırdığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“En sevdiğim bilgisayar oyunundan etkilenererek takımımızın adının Büyücüler olmasını önerdim. Hem belki oyunu piyasaya süren şirket de bize sponsor olurdu.” (s.125)

Greg, kimsenin fikrini beğenmediğini eklemektedir. Bu iletide Greg’in oyunu piyasaya süren şirketten bir beklentiye girerek takım adı önerdiği görülmekte ve okura olumsuz bir mesaj iletmektedir.

4.4 Saftirik Greg'in Günlüğü 4 İşte Şimdi Yandık'a Yönelik Bulgular

Dizinin dördüncü kitabında; aile birlikteliği ile dolu bir yaz tatili ve Heffley ailesine katılan yeni bir üyeden bahsedilmektedir.

4.4.1 “Saftirik Greg'in Günlüğü 4 İşte Şimdi Yandık” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler. “Saftirik Greg'in Günlüğü 4 İşte Şimdi Yandık” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 5 başlık altında sınıflandırılmıştır: Hediye Satın Alma, İhtiyaç Fazlası Tüketim, Gösterişçi ve Popüler Tüketim, Tutumlu Olma, Harçlık.

4.4.1.1 Hediye satın alma. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, babasının annesine hediye aldığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Babam, Anneler Günü hediyesi olarak anneme yeni bir fotoğraf makinesi aldı.”
(s.20)

Bu iletide, özel bir gün için yapılan satın alma davranışı görülmektedir.

4.4.1.2 İhtiyaç fazlası tüketim. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin bir hediyelik eşya dükkanından deniz kabukları aldığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Geçen sene deniz kenarında, annem bir hediyelik eşya dükkanından çok güzel deniz kabukları aldı. Sonra onun bunları Manny'nin keşfetmesi için kuma gömdüğünü gördüm.” (s.22)

Bu iletide, Greg'in annesinin deniz kenarında bulabileceği deniz kabuklarını bir hediyelik eşya dükkanından satın alma davranışı ihtiyaç fazlası tüketime örnek olabilecek niteliktedir.

Greg, doğum gününde asla cep telefonu alamayacağından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Doğum günümde asla alamayacağım bir şey daha var: Cep telefonu! Bu da Rodrick'in yüzünden! Annemle babam geçen yıl Rodrick'e cep telefonu aldılar. O da daha birinci ayda üç yüz dolarlık bir telefon faturası getirdi. Faturanın büyük bölümü, Rodrick'in bodrumdaki odasında otururken, kaloriferi biraz daha yakmaları için annemle babamı aramasından kaynaklanıyordu.” (s.85)

Bu iletide, Rodrick'in telefonu amacı dışında ve gereksiz kullanımı gözlemlenmekte ve okura olumsuz bir mesaj iletmektedir.

Greg, su parkına gittiklerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Kapıdan girdiğimizde, annem Manny için bir çocuk arabası kiraladı. Onu birazcık daha para harcaması ve çift kişilik araba kiralaması konusunda ikna ettim. Çünkü uzun bir olacağını biliyor ve enerjimi korumak istiyordum.” (s.115)

Bu iletide Greg'in annesine olan ısrarı sonucunda biraz daha para harcadığı ve lüks bir ihtiyaçtan bahsedilmekte ve okura olumsuz bir mesaj iletilmektedir.

4.4.1.3 Gösterişçi ve popüler tüketim. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, bu yıl Noel'de sadece deri televizyon koltuğu istediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Charlie Amca kendine aldı ve hayatını o koltukta geçiriyor. Televizyon koltuğu istememin bir nedeni şu: Eğer böyle bir koltuğum olursa, gece geç saate kadar televizyon izledikten sonra odama çıkmak zorunda kalmaz, oracıkta uyurum. Koltuktan sadece tuvalete gitmem gerektiğinde kalkarım. Ama belki de televizyon koltuğu istemek için gelecek yıla kadar beklesem daha iyi olur çünkü eminim o zamana kadar yeni bir model geliştirirler.” (s.85-86)

Bu iletide Greg'in, lüks bir ürüne olan ilgisi görülmektedir. Greg, bahsettiği televizyon koltuğunu isteme sebebinin, daha az hareket etme ihtiyacı olduğunu eklemekte ve okura olumsuz bir mesaj iletmektedir.

Greg, doğum günündeki hediyelerden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Sonra paketli hediyelere geçtim. Ama sayıları pek fazla değildi. Annemle babamdan olan ilk hediye küçük ve ağırdı, bunun iyiye işaret olduğunu düşündüm. Yine de açınca şok geçirdim. Yakından baktığımda, bunun bildiğimiz cep telefonu olmadığını gördüm. Adı Uğurböceği idi. Klavyesi filan, hiçbir şeyi yoktu. Üzerinde sadece iki düğme vardı, biri evi aramak, diğeri de acil durumlar içindi. Yani işe yaramaz bir şeydi. Diğer tüm hediyeler giysilerden ve ona benzer, hiç ihtiyacım olmayan şeylerden oluşuyordu.” (s.95-96)

Bu iletide Greg'in, ebeveynlerinin ona aldığı faydalı bir ürünü beğenmediği; giysi gibi temel ihtiyaç olan hediyelerden memnun olmadığı görülmektedir. Bu ileti okura, hediyelerin sayıları ve nitelikleri ile ilgili olumsuz mesajlar vermektedir.

4.4.1.4 Tutumlu olma. Bu başlık altında toplam altı iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin ev toplantısı yaptığından ve bu sene paralarının az olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem dün gece ev toplantısı yaptı ve bu sene paramızın az olduğunu, deniz kenarına gidemeyeceğimizi söyledi. Yani ailecek tatil yok. Annem eğer paramızı biriktirirsek gelecek yıl belki deniz kenarına gidebileceğimizi söyledi.” (s.16)

Bu iletide, Greg'in annesinin ailesi ile para biriktirerek tatile gidebilecekleri hakkında konuşması okura planlı ve tutumlu para harcama konusunda olumlu bir mesaj iletmektedir.

Greg, doğum gününde annesinin herkesi pasta yemek için yemek odasına davet ettiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Sonra annem herkese pasta yemek için yemek odasına geçmelerini söyledi. Ne yazık ki Joe Amca'nın köpeği Katil, bizden önce davranmıştı. Annemin dışarı çıkıp benim için yeni bir pasta almasını umuyordum ama o ne yaptı? Eline bir bıçak aldı ve köpeğin dokunmadığı yerleri kesti.” (s.96)

Bu iletide Greg'in annesinin tutumlu bir davranış sergileyerek, pastanın sağlam kısımlarının tüketilmesi okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, annesiyle babasına bir akvaryum alıp alamayacaklarını sorduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annemle babama, bir akvaryum alıp alamayacağımızı ve içini, benim balıkçığıma arkadaşlık etmeleri için bir sürü başka balıkla doldurup dolduramayacağımızı sordum. Ama babam akvaryumların pahalı olduğunu ve belki Noel'de bir tane isteyebileceğimi söyledi.” (s.100)

Bu iletide Greg'in babasının bütçesine göre hareket etmesi okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, su parkına gittikleri gün yolda bir pizzacı tabelası gördüğünden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Yolda bir pizzacı tabelası gördüm ve annemle babama orada yemek yememize izin vermeleri için yalvardım. Ama annem para biriktirmeye çalışıyor sanırım çünkü hazırlıklı gelmişti. ‘Ben yanıma sağlıklı yiyecekler aldım!’” (s.112)

Bu iletide Greg'in annesinin, yolculukta fast food yemek yerine evde hazırladığı yiyecekleri yanına alması; okura tutumlu olma konusunda olumlu nitlikte bir mesaj vermektedir.

Greg, cumartesi günü annesinin onları su parkına götürmesinin nedeninden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annemin bugün bizi su parkına götürmesinin nedenini anladım: Ailelerden yarı fiyat alınıyormuş.” (s.115)

Bu iletide Greg'in annesinin tutumlu bir davranış sergilediği görülmekte ve okura parayı tutumlu harcama mesajı verildiği için olumlu niteliktedir.

Greg, babasının her sabah yedide köpekleri Aşki'yi dışarı çıkarmak için odasına geldiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Babam her sabah yedide Aşki'yi dışarı çıkarmak için odama geliyor. Ama sanırım köpekle ortak bir özelliğimiz var. O da sabahları yataktan çıkmayı hiç sevmiyor. Babam da onu uyandırabilmek için ışıkları yakıp söndürüyor, yakıp söndürüyor.” (s.129)

Bu iletide, Greg'in babasının köpeği uyandırmak için yaptığı ışıkları yakıp söndürme eylemi, tutumlu olma bakımından okura olumsuz bir mesaj iletmektedir.

4.4.1.5 Harçlık. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, Rowley ve kendisinin bütün gün Rowley'nin babasına olan borçlarını nasıl ödeyeceklerini bulmaya çalıştıklarından; Rowley'nin Greg'in zengin olduğunu sanmasından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ama ben zengin değilim ve sorun da bu. Benim yaşımdaki bir çocuğun eline para geçmesini sağlayacak bir yol bulmaya çalıştım. Birden aklıma geldi: Çim Bakım Hizmetleri kurabilirdik.” (s.55)

Bu iletide Greg'in kendisine gerekli olan harçlığı kazanmak için bulduğu fikirden bahsetmekte ve okura olumlu bir mesaj vermektedir.

Greg, doğum gününde olanlar yüzünden annesinin kendini kötü hissettiğinden ve alışveriş merkezine gidip bir “telafi hediyesi” alacaklarından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bir süre alışveriş merkezinde dolaştık, sonunda bir evcil hayvan dükkanına girdik. Annem hepimize beşer dolar uzattı ve istediğimizi alabileceğimizi söyledi. Ama beş dolarla evcil hayvan dükkanında pek bir şey alınamıyor. Ben de sonunda rengarenk, çok hoş bir melek balığında karar kıldım...” (s.98)

Bu iletide Greg'in annesinin ona verdiği harçlık ile kendine bir melek balığı aldığı görölmekte ve okura olumlu bir mesaj vermektedir.

Greg, Jeffersonlarla olan tatilinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem bana tatilde harcamam için otuz dolar vermişti. Ben de yirmisini panayır oyununda harcadım.” (s.185)

Greg'in annesinin ona verdiği harçlığı amacı doğrultusunda kullandığı görölmektedir.

4.4.2 “Saftirik Greg'in Günlüğü 4 İşte şimdi Yandık” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg'in Günlüğü 4 İşte şimdi Yandık” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler toplam 5 başlık altında sınıflandırılmıştır: Boş Zaman Değerlendirme, Kısa Yoldan Para Kazanma İsteği, Sorumlulukları Yerine Getirme, Ünlü Olma Arzusu, Greg'in Tatil Anlayışı.

4.4.2.1 Boş zaman değerlendirme. Bu başlık altında toplam dokuz iletiye rastlanmıştır:

Greg, kitabın ilk sayfasında yaz tatillerini nasıl geçirdiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ben yaz tatillerimi televizyonun karşısında, perdeleri çekip, ışıkları söndürüp bilgisayar oyunları oynayarak geçirmeyi seviyorum canım!” (s.1)

Bu iletide, Greg'in yaz tatili boyunca zamanını sadece bilgisayar oyunları oynayarak tüketmesi okura olumsuz bir mesaj iletmektedir.

Greg, babası ile arasındaki en büyük meselenin, onun uyku düzeni olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“şu anda aramızdaki en büyük mesele benim uyku düzenim. Yazın ben gece geç saate kadar oturup televizyon izlemeyi, bilgisayar oyunları oynamayı, sabahları da geç kalkmayı seviyorum. Ama babam işten eve döndüğünde benim hala uyuduğumu görünce zıvanadan çıkıyor.” (s.19)

Bu iletide Greg'in gece geç saate kadar oturup, uyuması gereken zamanını televizyon izleyerek ya da bilgisayar oyunları oynayarak tüketmesi okura olumsuz nitelikte bir mesaj iletmektedir.

Greg, annesinin ona söylev çektiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Dün annem bana benim yaşımdaki oğlanların çok fazla şiddet filmi izledikleri, çok fazla bilgisayar oyunu oynadıkları ve bizim gerçek eğlencenin ne olduğunu bilmediğimiz konusunda söylev çekti.” (s.38)

Bu iletide, Greg’in annesinin onu zamanını verimli harcaması gerektiği konusunda uyarması okura olumlu bir mesaj iletmektedir.

Greg, annesinin bu söylevden sonra bir “okuma kulübü” kuracağından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Sonra annem mahalledeki oğlanlar için bir okuma kulübü kuracağını, böylece bize hiç farkında olmadığımız edebiyatın önemli eserlerini öğretebileceğini söyledi. Anneme bana bunun yerine sıradan bir ceza vermesi için yalvardım ama dinlemedi bile.” (s.39)

Bu iletide Greg’in, annesinin onun ve arkadaşları için düzenleyeceği verimli bir etkinliği kendisine verilen bir ceza olarak nitelendirmesi okura olumsuz bir mesaj iletmektedir.

Greg, öğretmenlerinin de onları okulda bu tür kitaplar okumaya zorladıklarından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Öğretmenlerimiz de bizi okulda tam da bu tür kitaplar okumaya zorluyorlar. Boş zamanlarımızda bir klasik okumanız halinde sizi hamburger çıkartmasıyla filan ödüllendirdikleri bir program var. Kimi kandırdıklarını sanıyorlar bilmem. Kırtasiyede o çıkartmaları çok ucuza satıyorlar zaten! Hem de yüz tanesi bir arada!” (s.43)

Bu iletide öğretmenlerin kitap okumaya zorlamaları ve ödül olarak çıkartma kullanmaları olumsuz mesaj içermektedir. Greg’in bu iletide öğretmenlerinin onları kandırdıklarını söylemesi okura olumsuz bir mesaj vermektedir.

Greg, öğleden sonrayı nasıl geçirdiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Öğleden sonrayı bilgisayar oyunları oynayarak ve gazetede ki karikatürlere bakarak geçirdim.” (s.105)

Bu iletide Greg’in öğleden sonra olan boş vaktini bilgisayar oyunları oynayarak ve gazete okuyarak geçirdiği görülmekte ve okura planlı zaman tüketimi bakımından olumsuz bir mesaj vermektedir.

Greg, annesinin onu saçlarını kestirmeye götürdüğünden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Sanırım annem ertesi gün beni saçlarımı kestirmeye götürdüğüne pişman olmaya başladı. Nefeskesen’deki kadınlar beni pembe dizilerle tanıştırdılar, ben de sürekli pembe dizi seyrederek oldum. Dün dizinin tam ortasında annem televizyonu kapatmam ve yapacak başka bir şey bulmam gerektiğini söyledi.” (s.28)

Bu iletide Greg’in, boş zamanını yaşına uygun olmayan içerikleri seyrederek tüketmesi okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, Rowley geldiğinde Rodrick’in bodrumdaki odasına indiklerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Rodrick grubu Yalı Kayıt ile provadaydı. Onun evde olmadığı zamanlarda eşyalarını karıştırmaya ve ilginç şeyler aramaya bayılıyorum.” (s.29)

Bu iletide Greg’in arkadaşı ile vaktini Rodrick’in odasında onun eşyalarını karıştırarak geçirmesi okura olumsuz bir mesaj vermektedir.

Greg, sabahları köpeğin yatağından çıkmamasından, Aşki gelene kadar ne güzel bir yaz geçirdiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Meğer Aşki gelene kadar ne güzel bir yaz geçiriyormuşum. Köpek, benim için en önemli iki şeyi mahvetti: televizyon ve uyku.” (s.132)

Bu iletide Greg’in kendisi için en önemli şeylerin televizyon ve uyku olduğunu vurguladığı görülmektedir. Bu ileti okura, yaz tatilinde yapılması gerekenlerin bunlarla sınırlı olduğu mesajını verebileceğinden olumsuz niteliktedir.

4.4.2.2 Kısa yoldan para kazanma isteği. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin ona tembel dediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Çalışmak zorunda kalmadan para kazanmanın bir yolunu bulmaya uğraşıyorum. Ama anneme bu düşüncemi söylediğimde, bana ‘tembel’ dedi.” (s.75)

Bu iletide Greg’in hiçbir çaba göstermeden para kazanma uğraşından bahsedilmekte ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.4.2.3 Sorumlulukları yerine getirme. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, kitabının ilk üç bölümünü bitirmek için son günü olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bugün Charlotte’un Ağı’nın ilk üç bölümünü bitirmek için son günümdü. Annem ödevimi hala bitirmediğimi öğrenince, mutfak masasında oturup ben bitirene kadar bekleyeceğini söyledi.” (s.51)

Bu iletide Greg’in zamanını planlı tüketmemesinin bir sonucu olarak ödevini bitirememesi okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, Bay Jefferson ve annesinin, borcu Rowley ile kendisinin ödemesi gerektiği konusunda anlaşmalarından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Anneme, Rowley ile benim daha çocuk olduğumuzu ve maaşımızın, işimizin filan olmadığını söyledim. Ama annem sadece yaratıcı olmamız gerektiğini söyledi. Sonra da borcumuzu ödeyene kadar Okumak Eğlencedir Kulübü’nün toplantılarını askıya almak zorunda kalacağımızı söyledi. Dürüst olmam gerekirse, biraz rahatlardım. Çünkü şu noktada okumayla ilgili olmayan her şey gözüme güzel görünüyor.” (s.53)

Bu iletide Greg’in zamanını “okumayla ilgili olan” bir şeyle geçirmemek istemesi okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, ilk kez kendine ait bir hayvanı olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“İlk kez kendime ait bir hayvanım oluyor ve buna alışıyorum. Balığımı günde üç kez besliyorum ve kavanozunu sürekli temiz tutuyorum.” (s.99)

Bu iletide Greg’in hayvanı ile ilgilenmesi ve gününü sorumlulukları altında planlaması okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.4.2.4 Ünlü olma arzusu. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, çocuk olmanın en sinir tarafının istediğin şeylere sahip olmak için iki şansının (doğum günü ve Noel) olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Kendi param olsaydı, istediğim her şeyi alabilirdim. Ne zaman bilgisayar oyunu kiralamak, şeker filan almak istesem, utanıp sıkılmaktan da kurtulurdum. Her neyse, bir gün zengin ve ünlü olacağımı biliyorum ama bunun neden hala gerçekleşmediğini düşünmeye başladım.” (s.101)

Bu iletide Greg’in zamanını neden hala zengin ve ünlü olmadığını düşünerek geçirdiği görülmekte ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.4.2.5 Greg’in tatil anlayışı. Bu başlık altında toplam beş iletiye rastlanmıştır:

Greg, Jeffersonlarla gittiği tatilden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Benim ailem hep deniz kıyısına yakın bir apartmanda daire kiralar. Oysa Jeffersonların kaldığı yer plaja epey uzakta bir ağaç kulübe. İçeri girdik; bir baktım ne televizyon ne bilgisayar ne de ekranı olan herhangi bir şey var! Eğlenmek için ne yapacağımızı sordum. Bayan Jefferson dedi ki: Kitap okuyabilirsiniz! Bunun iyi bir espri olduğunu düşündüm. Tam Rowley’ye annesinin çok komik olduğunu söyleyecektim ki Bayan Jefferson bir kucak dolusu kitapla çıkageldi.” (s.169-170)

Bu iletide Greg’in tatil anlayışının yalnızca ekranı olan televizyon, bilgisayar gibi eğlence araçlarından ibaret olduğu görülmekte; tatilde kitap okumanın komik bir durum olduğunu düşünmesi okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, yemekten sonra Bayan Jefferson herkesi oyun oynamak için salonda topladığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“İskambil filan gibi normal bir oyun oynayacağımızı sandım ama Jefferson’ların kendilerine özgü bir eğlence anlayışı var. Jeffersonlar Seni Seviyorum Çünkü diye bir oyun oynadılar. Sıra bana geldiğinde, pas geçtim.” (s.171)

Bu iletide Greg’in tatildeki zamanını farklı oyunlarla geçirmek istememesi, okura olumsuz bir mesaj vermektedir.

Greg, Jeffersonlar ile tatilinin üçüncü gününde aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Üç gündür kulübede tıklı kaldım ve keçileri kaçırmak üzereyim.” (s.175)

“Hiç bu kadar uzun süre televizyon, bilgisayar ya da bilgisayar oynusuz kalmamıştım. Kendimi çaresiz hissetmeye başladım.” (s.176)

“Çalkantı’ya bir kerecik olsun binebilirim, bu tatilin tamamen zaman kaybı olduğunu düşünmekten kurtulurum.” (s.179)

Bu iletilerde, Greg’in Jeffersonlar ile olan tatilini televizyon, bilgisayar veya bilgisayar oyunu olmadan geçmesini “zaman kaybı” olarak görmesi okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.4.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 4 İşte Şimdi Yandık” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 4 İşte Şimdi Yandık” kitabında çevreci tüketime yönelik bir iletiye rastlanmıştır.

Greg, Rodrick’in onu hep minibüsün arkasında oturttuğundan; arkada koltuk olmadığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Sonunda kendi ulaşımımı kendim sağlamak zorunda olduğumu anladım ve neyse ki dün bir çözüm buldum. Komşularımızdan biri bisikletini çöpe atmış. Kimse almadan ben aldım.” (s.159-160)

Bu iletide, Greg’in ikinci el bir bisikleti kullanması sürdürülebilir tüketime örnek olabilecek niteliktedir ve okura olumlu bir mesaj vermektedir.

4.4.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 4 İşte Şimdi Yandık” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 4 İşte Şimdi Yandık” kitabında ilişki tüketimine yönelik yönelik iletiler toplam 3 başlık altında sınıflandırılmıştır: Çıkarıcı İlişkiler, İnsanları Kandırarak Para Kazanma, Baba-Çocuk İlişkisi.

4.4.4.1 Çıkarıcı ilişkiler. Bu başlık altında toplam dört iletiye rastlanmıştır:

Greg, çocukluğundan beri tembel olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Hatırlıyorum da anaokulundayken oyun saati bittiğinde, öğretmen herkesin oyuncaklarını kaldırmasını ve bir yandan temizlik yaparken bir yandan da temizlik şarkısını söylemesini isterdi. Ben de herkesle birlikte şarkıyı söylerdim ama temizlik filan yapmazdım.” (s.76)

Bu iletide Greg’in kendi sorumluluğunu başkalarına yüklediği ve bunu tembellik olarak adlandırdığı görülmekte; okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, doğum gününde her şeyin beklediği gibi olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bugün doğum günündü ve sanırım her şey aşağı yukarı beklediğim gibiydi. Akrabalar saat bir civarı gelmeye başladılar. Anneme olabildiğince çok kişiyi davet etmesini söylemiştim, çünkü hediye potansiyelini en üst düzeye çıkarmak istiyordum. Sonuç da çok iyi oldu.” (s.93)

Bu iletide Greg’in doğum gününe katılan her davetliyi birer hediye potansiyeli olarak görmesi okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, havuzda cankurtaran olan Heather Hills için oraya gittiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem, bugün onunla ve Manny birlikte havuza gitmeye gönüllü olmama çok sevindi. Nihayet ailemi bilgisayar oyunlarından önde tuttuğum için benimle gurur duyduğunu söyledi.” (s.151)

Bu iletide Greg'in havuza annesi ve kardeşi ile vakit geçirmek için değil, cankurtaran Heather Hills için gitmesi; annesinin Greg'in ailesine değer verdiğini düşünmesi okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, Jeffersonlar ile tatilinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“İnanın bana, Rowley bir haftayı birlikte geçirmek isteyeceğim en son kişi. Ama sonra Jeffersonlar ile deniz kenarına gidersem Çalkantı'ya binebileceğimi fark ettim. Böylece yaz tatilim o kadar fiyasko olmazdı belki. (s.168)

Bu iletide Greg'in, Rowley ve ailesi ile tatile gitmek istemesinin asıl sebebinin Çalkantı'ya binebilecek olması olduğu görölmektedir. Bu ihtimal için bir hafta Rowley ile bir hafta geçirebileceğini ifade etmesi okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.4.4.2 İnsanları kandırarak para kazanma. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Jeffersonlar ile olan tatilinde çok ilgisini çeken bir şey gördüğünden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Sonra aklıma geldi, ben de bir anahtarlık alabilir ve okuldaki çocukları etkileyebilirdim. Hatta onlardan anahtarlığa bakma parası alarak para da kazanabilirdim.” (s.185)

Bu iletide Greg'in okuldaki çocukları kandırarak onlardan para almayı planladığı görölmekte ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.4.4.3 Baba-çocuk ilişkisi. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, her yerde okula dönüş ilanları görmeye başlayacaklarından; giysi alışverişine gitmeleri gerekeceğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annemle alışverişe çıkmak da bütün günün ölmesi demek. Bu yüzden anneme, giysi alışverişine babamla gidip gidemeyeceğimi sordum. Olur dedi. Galiba bunu da baba-oğul yakınlaşması açısından bir fırsat olarak gördü. Ama ben babama, bensiz gidebileceğini ve ne isterse alabileceğini söyledim.” (s.147)

Bu iletide Greg'in babası ile vakit geçirmekten hoşlanmadığı anlaşılmakta ve okura baba-oğul ilişkisi bakımından olumsuz nitelikte bir mesaj verilmektedir.

4.5 Saftirik Greg'in Günlüğü 5 Ama Bu Haksızlık'a Yönelik Bulgular

Dizinin beşinci kitabında; Greg'in büyümesinden ve birçok zorlukla yüzleşmesinden bahsedilmektedir.

4.5.1 “Saftirik Greg'in Günlüğü 5 Ama Bu Haksızlık” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler. “Saftirik Greg'in Günlüğü 5 Ama Bu Haksızlık” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 3 başlık altında sınıflandırılmıştır: Gösterişçi ve Popüler Tüketim, Harçlık, Tutumlu Olma.

4.5.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, dışçı randevularına gittiğinden; dışçıye gitmeyi sevmesinin asıl nedeninin orada çalışan hijyen uzmanı Rachel'a sırlıslıkla âşık olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bu sabah da dışarı çıktım ve Rachel üzerinde ekstra iyi izlenim bırakmak için kolonya satın aldım.” (s.97)

Bu iletide okur, Greg'in gösteriş için satın alma davranışı gösterdiğini fark edecektir ve bu ileti olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.5.1.2 Harçlık. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Rodrick'in işe girmek istediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Rodrick kendine yeni bir davul seti almak için işe girmek istiyor ama kimse onu işe almıyor.” (s.22)

Bu iletide Rodrick'in ihtiyacını karşılamak adına para kazanmak için işe girmek istemesi okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.5.1.3 Tutumlu olma. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, okulun ilk gününden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Sınıfta bize bu yarıyıldaki kullanacağımız kitapları dağıttılar. Okulumun yeni kitaplar alacak parası yok; o yüzden hep elden düşme kitaplar dağıtıyorlar.” (s.15)

Bu iletide, Greg'in okulunun maddi durumdan dolayı, kendinden önce birçok çocuğun okuduğu kitapları tekrar kullanması okura tutumluluk bakımından olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.5.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 5 Ama Bu Haksızlık” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 5 Ama Bu Haksızlık” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler toplam 3 başlık altında sınıflandırılmıştır: Ünlü Olma Arzusu, Okuldan Kaçma İsteği, Tembellik.

4.5.2.1 Ünlü olma arzusu. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Rowley ile ettikleri büyük kavgadan bahsetmekte; Rowley arkadaşlıklarını korumaz ise Greg’in otobiyografisinde pek hoş görünmeyeceğini söylemekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Şansım biraz yaver giderse, zengin ve ünlü olacağım. Rowley de yine peşimden gelmenin yollarını arayacak.” (s.11)

Bu iletide okur, Greg’in de arkadaşlıklarını korumak adına çaba göstermediğini ve zengin olmak için de sadece şansa güvendiğini; bir çaba harcamadığını fark edecektir.

4.5.2.2 Okuldan kaçma isteği. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, televizyonda sürekli gösterilen Tatlı Meltem dondurma reklamlarından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bu rol tam benlik! Bir kere, ben dondurmaya bayılırım; bu yüzden rolümü yapmam hiç de zor olmaz. İkincisi, Tatlı Meltem reklamının gerekliliklerini yerine getirmek için okulu bol bol ekebilirim.” (s.30)

Bu iletide okur, Greg’in okuldan kaçmak için bir uğraş bulduğunu ve okulda zaman geçirmek istemediğini fark edecektir; olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, annesinin okula gitmesinin yarattığı en büyük değişikliklerden birinin artık ödevlerinde babasının ona yardım etmesi olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ödevler bittiğinde, aradan iki saat geçmiş ve benim yatma vaktim gelmiş oluyor. Tek söyleyebileceğim şey şu: Umarım annem derslerini çok çabuk halleder çünkü ben akşamları gerçekten televizyon izleme ihtiyacı duyan bir insanım canım.” (s.72)

Bu iletide okur, Greg’in televizyon izlemek için harcadığı vakti, okul ödevlerine tercih ettiğini fark edecektir ve bu ileti okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, pazartesi sabahı uyandığında hasta olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Daha önce okuldan kaçmak için hasta numarası yaptığımı itiraf ediyorum ama annem genellikle numaramı yutmuyor.” (s.172)

Bu ileti okura, “hasta numarası yaparak okuldan kaçmak” mesajını verecektir ve olumsuz niteliktedir.

4.5.2.3 Tembellik. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, takma diş takmanın o kadar da kötü bir şey olmayacağından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Takma diş takarsam, dişlerimle bir başkası ilgilenebilir. Ben de kalan zamanı keyif alacağım şeyler yaparak geçirebilirim.” (s.96)

Bu iletide okur, Greg’in dişlerine daha iyi bakmaktansa, onlarla başkasının ilgilenmesini ve kalan zamanı istediği gibi geçirmeyi istediğini fark edecektir. Bu ileti okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, annesinin hizmetçi Isabella’yı eve almakla hata ettiğinden, onu kovması gerektiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Tek söyleyebileceğim şey şu: Eğer hizmetçilik bütün gün televizyon izlemek, abur cubur yemek, benim yatağında öğlen uykusuna yatmak anlamına geliyorsa, sanırım sonunda beni heyecanlandıracak bir iş buldum!” (s.138)

Bu ileti, Greg’in tembel bir gün geçirerek para kazanacağı bir iş fikri bulmasına sevindiği mesajı ile olumsuz bir nitelik taşımaktadır.

4.5.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 5 Ama Bu Haksızlık” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 5 Ama Bu Haksızlık” kitabında çevreci tüketime yönelik iki iletiye rastlanmıştır.

Greg, annesinin okula döndüğünden, haftada birkaç ders görmeye başlayacağından; evdeki erkeklerin haftada birkaç akşam kendi yemeklerini hazırlamak zorunda kaldıklarından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Spagetti Cenneti’nde arta kalan yemeklerimizi paket yaptırıp eve getirmiştik. Bu akşam yemeğinde bunları yedik.” (s.66)

Bu iletide restoranda arta kalan yemekleri çöpe atmak yerine paket yaptırmak ve tekrar yemek, okura çevreci bir mesaj iletmektedir. Bu iletide, Greg ve ailesinin israftan kaçındığı gözlemlenmektedir.

Greg, bir yaş günü partisi için davetli olduklarından, masanın bir sürü yiyeceklerle donatıldığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Tabağıma on dilim yumurta aldım. Ama birini ısırınca, kusacak gibi oldum. Snellaların evindeki dilim yumurtaların tadı, büyükannemin evindekilere hiç benzemiyordu. Ama ne yazık ki tabağım bu yumurtalarla doluydu. Ben de hiç kimsenin bakmadığı bir anı kolladım. Sonra da bütün yumurta dilimlerini yemek odasındaki plastik bitkinin dibine boşalttım.” (s.108)

Bu iletide Greg’in tabağına yiyemeyeceği kadar fazla yumurta alması ve yiyemeyince bunları bir bitkinin dibine boşaltması çevreci tüketim bakımından olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir. Okur, Greg’in tabağına yeterli miktarda yiyecek almasını beklerken; israf davranışını gözlemleyecektir.

4.5.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 5 Ama Bu Haksızlık” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 5 Ama Bu Haksızlık” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler toplam 3 başlık altında sınıflandırılmıştır: Çıkarıcı İlişkiler, Arkadaş İlişkileri, Popülerlik.

4.5.4.1 Çıkarıcı ilişkiler. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, artık ödevlerinde ona babasının yardım ettiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Babama bir garezim yok ama annem ödevler konusunda babamdan kat kat iyiydi. Annem bana yardım ederken neredeyse bütün cevapları söylüyor, ben de ödevimi on dakika içinde bitiriyorum.” (s.69)

Bu iletide Greg’in, ödev konusunda annesinin daha iyi olduğunu düşünmesinin sebebinin, ödevlerinin on dakika içinde bitmesi olduğu görülmektedir ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, Gary Amcanın düğünü için Gammie’nin evine gittiklerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Charlie Amca da gelmişti. Onu gördüğüme gerçekten çok sevindim çünkü onun cepleri hep biz çocuklar için aldığı şekerlerle dolu oluyor.” (s.197)

Bu iletide Greg’in, Charlie Amca’nın gelmesine çok sevinmesinin sebebinin ceplerinin şekerlerle dolu olmasıdır. Bu ileti okura çıkarıcı bir ilişki mesajı vermekte ve olumsuz niteliktedir.

Greg, Gammie’nin evindeki bütün eşyaların eski ve değerli olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Gammie öldüğünde bu eşyalardan kime ne kalacağı konusunda büyük bir kavga çıkacağından eminim. Hatta insanlar şimdiden mobilyaların üzerine üstünde isimlerinin yazdığı çıkartmalar yapıştırmaya başladılar bile.” (s.209)

Bu iletide insanların henüz Gammie ölmeden eşyalarını paylaşma konusunda davranışlar sergilemeleri okura, çıkarıcı bir ilişki mesajı vermekte ve olumsuz nitelik taşımaktadır.

4.5.4.2 Arkadaş ilişkileri. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, Rowley’nin evine her gittiğinde onu liseye ya da üniversiteye gidiyormuş gibi görünen biriyle futbol oynarken gördüğünden ve araştırdığında Brian adındaki bu oğlanın “ağabey kiralama” gibi işler yapan “Müthiş Brian” şirketinden olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem Müthiş Brian meselesinin harika bir fikir olduğunu, çünkü çocukların önüne örnek alacakları bir ‘rol model’ koyduğunu söyledi. Bu beni sinir ediyor çünkü bence Rowley’nin rol modeli benim! Rowley’nin ailesi, benim yıllarca bedava yaptığım iş için şimdi kalkmış, birine para ödüyor.” (s.13)

Bu iletide Greg’in Rowley ile olan arkadaşlığından bir “iş” olarak bahsetmesi okura arkadaşlık ilişkileri bakımından olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, Jordan Jury’nin partilerinden; Jordan’ın Greg ve Rowley’nin arkadaş olduğunu düşündüğü için ikisini birlikte davet ettiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Benden büyük sınıflardaki kızlarla ‘Şişe Çevirmece’ oynayabileceksem, bir gece Rowley ile arkadaşımışım gibi davranmaya çoktan razıyım!” (s.184)

Bu iletide okur, Greg’in Rowley ile kızlarla oyun oynayabilmek için arkadaş gibi davranacağını fark edecektir ve buradaki arkadaşlık ilişkisinde bir çıkar söz konusu olduğundan bu ileti olumsuz bir nitelik taşımaktadır.

4.5.4.3 Popülerlik. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, okulunun yeni kitaplar alacak parasının olmadığından; o yüzden hep elden düşme kitaplar dağıttıklarından bahsetmektedir. Genellikle kitapların eski sahipleri söz konusu olduğunda çok şansız olduğunu; geçen yıl ona eskiden Bryan Goot’a ait olan bir matematik kitabının denk geldiğini eklemekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ama bu yıl şansım döndü. Matematik kitabımı aldığımda, daha önce Jordan Jury’ye ait olduğunu gördüm. Jordan Jury benim bir üst sınıfımın en popüler çocuğu.

Bu yüzden bu kitabı taşımak bana çok büyük popülerlik puanları kazandırabilir.”
(s.16)

Bu iletide Greg için; sahip olduğu kitaptan öte kitabın önceden kime ait olduğu ve o kişinin ne kadar popüler olduğunun önemli olması, okura ilişkiler bakımından bir çıkar söz konusu olduğu mesajını verecektir ve olumsuz bir nitelik taşımaktadır.

4.6 Saftirik Greg’in Günlüğü 6 Panik Yok’a Yönelik Bulgular

Dizinin altıncı kitabında; Heffley ailesinin, sürpriz bir kar fırtınası ile evde mahsur kalmasından bahsedilmektedir.

4.6.1 “Saftirik Greg’in Günlüğü 6 Panik Yok” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 6 Panik Yok” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 4 başlık altında sınıflandırılmıştır: Gösterişçi ve Popüler Tüketim, Satın Almada Ebeveyne Bağlılık, Para Kazanma, Harçlık.

4.6.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim. Bu başlık altında toplam beş iletiye rastlanmıştır:

Greg, insanın bakıp büyüteceği bir şeyinin olmasının güzelliğinden; bu nedenle “Netçikler” isimli oyunu oynayıp durduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Oyunun temeli şu: Evcil hayvanını beslemek ve mutlu etmek zorundasın. Eğer hayvanın mutlu olursa, para kazanıyor ve ona giysiler, mobilyalar filan alabiliyorsun. O kadar çok oynadım ki evcil hayvanım Bıcırık’a içerde bir yüzme havuzu olan malikane, bir bowling salonu ve 150 farklı giysi alabildim.” (s.50)

“Ama eğer evcil hayvanına yeni şeyler almaya devam etmezsen, mutsuz görünmeye başlıyor. Bu da beni çok üzüyor.” (s.51)

Bu iletilerde Greg’in oynadığı bilgisayar oyununun sürekli satın almaya ve tüketime yönelik olduğu görülmektedir. Okura, olumsuz nitelikte mesajlar vermektedir.

Greg, “Netçikler” bilgisayar oyunu hesabının son birkaç gündür alarm verdiğiinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Eğer en kısa sürede Netçikler jetonu alamazsam, sorun yaşarım. Anneme, evcil hayvanımın keyifmetresini yeniden ‘Sakin’e getirmem için bana biraz borç para verip veremeyeceğini sordum. Vermedi. Ayrıca bu yıl ailedekilere Noel armağanı almam

için bana vermesini de beklemememi söyledi. Artık kendi paramı harcamam gereken yaşa gelmişim, ancak o zaman armağanların 'bir anlamı' olurmuş.” (s.111)

Bu iletide Greg'in oynadığı bilgisayar oyununda harcamak için paraya ihtiyacı olduğu ve annesinden borç istediği görülmektedir. Annesinin Greg'e borç para vermeyip; onu kendi parasını kazanmaya teşvik etmesi mesajı okura iletilmektedir.

Greg, yıl içinde harçlık almak için güvendiği iki zamanın Noel ve doğum günü olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Doğum günümün Noel'den birkaç ay sonra olmasına seviniyorum, böylece ikisinde de ayrı armağanlar alabiliyorum. Doğum günleri, diğer özel günlere yakın olan insanlara çok üzüliyorum. Çünkü doğum günleri arada kaynamış oluyor ve tek bir armağana razı olmak zorunda kalıyorlar.” (s.113)

Bu iletide Greg'in, daha fazla armağana sahip olma arzusu gözlemlenmektedir ve okura olumsuz nitelikte mesaj vermektedir.

Greg, çocuk sahibi olmamaya çoktan karar verdiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Charlie Amcam gibi bekar kalıp bütün paramı tatillere, alttan ısıtılmalı klozetlere filan harcamayı düşünüyorum. Neden değer bilmeyen nankör çocuklara bakmak zorunda kalayım ki?” (s.116)

Bu iletide Greg'in, ileride çocuklarına bakmak yerine parasını popüler ürünlere harcamayı düşündüğü görülmekte ve okura olumsuz nitelikte mesaj vermektedir.

4.6.1.2 Satın almada ebeveyne bağlılık. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, “Netçikler” isimli bilgisayar oyunundaki sanal hayvanından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Sorun şu: Ancak belirli bir sayıda jeton kazanabiliyorsun. Sonrasını gerçek parayla satın almak zorundasın. Ne yazık ki benim kendime ait bir kredi kartım yok. Bu da annemle babama onların kredi kartlarını kullanmak için yalvarmak zorunda olduğum anlamına geliyor. Sanal hayvanıma şık bir kıyafet almak için babamı cüzdanını açmaya ikna etmek hiç de kolay değil.” (s.52)

Bu iletide Greg'in kendine ait kredi kartının olmamasından yakındığı ve bu sebeple ailesine yalvarmak zorunda olduğu görülmektedir. Greg'in ebeveynlerini, bilgisayar oyunu için satın alma eylemine ikna etmeye çalışması okura olumsuz bir mesaj vermektedir.

4.6.1.3 Para kazanma. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, “Netçikler” bilgisayar oyununda ürün satın almak için annesinden borç para istediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Sonra anneme bana yirmi papel verip veremeyeceğini sordum. Çünkü Netçikler dükkanında trampolin ayakkabıları satılmaya başladı. Ben de Gregory’nin Küçük Arkadaşının bunlara bayılacağından emindim. Ama sanırım annemden borç para istemek için yanlış zaman seçmişim çünkü pek keyfi yok gibiydi. ‘Paranın değerini’ hiç bilmediğimi, eğer Netçikler ‘alışkanlığım’ için para harcamak istiyorsam bunun kendi cebimden çıkması gerektiğini söyledi. Anneme benim kendi param olmadığını, bu yüzden sürekli ona ve babama yalvarmak zorunda kaldığımı anlattım. O da para kazanmak için yapabileceğim bir sürü şey olduğunu söyledi. Bu gece kar yağması bekleniyormuş. Yarın dışarı çıkıp komşuların kapılarının önündeki karları küreyebilirmişim.” (s.66)

Bu iletide annesinin Greg’e, bilgisayar oyunu gibi alışkanlıkları için kendi cebinden para harcaması gerektiğini ve bunun için bir sürü şey yaparak para kazanabileceğini söylediği gözlemlenmektedir. Okura, kahramanın kendi parasını kazanması gerektiği mesajını vermektedir.

Greg, nakit parası olmadığından ama değerli bir şeye sahip olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Nakit param olmayabilir ama değerli bir şeyim var. ‘Druid Kulesi’ çizgi romanının imzalı ilk baskısı. Bugün bilgisayardan baktım ve ‘Druid Kulesi’nin imzalı ilk baskısının kırk papel ettiğini gördüm. Bu, Noel armağanlarını almama yeter. Hatta Gregory’nin Küçük Arkadaşı’na istediğini tahmin ettiğim o jakuziyi alacak kadar da param kalır.” (s.115)

Bu iletide Greg’in, değerli bir eşyasını satarak nakit para elde etme ve bu para ile Noel hediyelerini alabileceği; bilgisayar oyununda da satın alma işlemi gerçekleştirebileceğinden bahsedilmektedir. Okura, kendi parasını kazanma konusunda olumlu bir mesaj vermektedir.

Greg, imzalı çizgi romanında yazarın Greg’in adını yanlış yazdığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ama kitapta yazana bakılırsa, Kenny Centazzo adımı doğru duymamış. ‘En Büyük Hayranım Craig için, Kenny Centazzo’ Umarım Craig adında, çizgi romanlara meraklı, zengin bir adam bulurum da kitabı ona yüklü bir fiyat karşılığı satarım.” (s.220)

Bu iletide Greg'in, çizgi romanı zengin bir adama "yükli bir fiyat karşılığı" satma düşüncesi, okura bir ürünü ederinden fazla miktara satarak haksız kazanç elde etme mesajı verdiğinden olumsuz niteliktedir.

4.6.1.4 Harçlık. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin armağanlara harcaması için genellikle yirmi dolar verdiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

"Ben de bütün alışverişimi okuldaki Noel Pazarı'ndan yaparım. Bu harika bir fırsat çünkü hem bütün Noel alışverişimi tek bir yerde halledebiliyorum hem de Pazar'daki her şey sudan ucuz. Sonunda elimde kendim için harcayabileceğim para bile kalıyor. Paramın çoğunu yiyecek standında harcıyorum." (s.111-112)

Bu iletide Greg'in annesinden harçlık aldığı ve bu harçlığı planlı bir şekilde harcadığı görülmekte ve okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.6.2 "Saftirik Greg'in Günlüğü 6 Panik Yok" kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler. "Saftirik Greg'in Günlüğü 6 Panik Yok" kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler toplam 4 başlık altında sınıflandırılmıştır: Zamanını Bilgisayar Oyunları ile Tüketme, Zamanını Ekran ile Tüketme, Zamanını Kitap Okuyarak Tüketmeyi İstememe, Tembellik.

4.6.2.1 Zamanını bilgisayar oyunları ile tüketme. Bu başlık altında toplam beş iletiye rastlanmıştır:

Greg, insanın bakıp büyüteceği bir şeyinin olması duygusunu özlediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

"Bu yüzden bugünlerde Netçikler denen oyunu oynayıp duruyorum." (s.49)

"Bugün odamda Netçikler oynarken annem içeri girdi. Bir süre izledi, sonra oyunda ne yaptığımı sordu. Bıcırık'ın televizyon seyretmesini izlediğimi söyledim. Çünkü evcil hayvanın günde en az iki saat reklam izlerse bu onu mutlu ediyor, sen de yirmi bonus para kazanıyorsun." (s.65)

"Aslında, Netçikler'i fırsat bulduğum her an oynuyorum." (s.50)

"Hafta sonu boyunca on altı saat oynadım, tuvalete gitmek için bile yerimden kalkmadım." (s.51)

"Bütün hafta sonu Netçikler oynayacaktım ama dün annem, bu sitede geçirdiğim süreyi 'sağlıksız' bulduğunu, 'gerçek hayattan' bir insanla etkileşimde bulunmam gerektiğini söyledi. Ben de Rowley'i arayıp bize gelmesini söyledim. Rowley

geldiğinde, bilgisayar oyunu oynamak için oturduk. Ama annem makineyi kapatmamızı ve 'yüz yüze etkileşim' kurmamızı söyledi." (s.55)

Bu 5 iletide Greg'in bilgisayar oyunu oynarken zamanının çoğunu harcadığı görülmekte ve okura olumsuz nitelikte mesaj vermektedir. Greg'in annesinin, onu zamanını gerçek hayattan insanlarla etkileşimde bulunarak geçirmesinin sağlıklı olduğunu söylemesi, okura olumlu nitelikte mesaj vermektedir.

4.6.2.2 Zamanını ekran ile tüketme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin Rowley ve onu yüz yüze etkileşim kurlmaları için bodruma gönderdiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

"Annem Rowley ile beni bodruma gönderdi. Biz de ne yapacağımıza karar vermeye çalıştık. Rowley'den yanında DVD'ler getirmesini istemiştım. Böylece geç saate kadar oturup film izleyebilirdik." (s.56)

Bu iletide Greg'in, annesinin söylediğinin tersine yine ekran karşısında zaman geçirmeyi tercih ettiğı görülmekte ve okura olumsuz nitelikte mesaj vermektedir.

4.6.2.3 Zamanını kitap okuyarak tüketmeyi istememe. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, çizgi romanlardan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

"İyi ki çizgi romanlar var. Bazı öğretmenler bunları okumanın kitap okumak sayılmayacağını söyleyip şikâyet ediyorlar ama bence, çizgi romanlar artık kütüphaneye de girdiğine göre kitap okuma ödevlerinde de kullanılabilir bal gibi. Çünkü birine göz atmak kırk beş saniye filan sürüyor." (s.118)

Bu iletide Greg'in, kısa sürede okunabilirliği sebebiyle kitap okuma ödevlerinde çizgi romanları tercih ettiğı görülmekte ve okura, kitap okuma alışkanlığı bakımından olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.6.2.4 Tembellik. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin aldığı egzersiz oyunundan; oyun oynarken terlemeyi sevmediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

"Annem her zaman kanepede daha az vakit geçirmem ve daha hareketli olmam gerektiğini söyler. Ama ben, enerjimi ilerisi için sakladığımı düşünüyorum. Bütün arkadaşlarım seksenlerine geldiklerinde ve bedenleri iflas ettiğinde, ben her şeye yeni başlıyor olacağım." (s.171)

Bu iletide Greg'in zamanının çoğunu hareketsiz geçirdiği anlaşılmakta ve okura, yaşının gereği motor becerilerin gelişimi bakımından olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.6.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 6 Panik Yok” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 6 Panik Yok” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler toplam 3 başlık altında sınıflandırılmıştır: Sürdürülebilirlik, Tutumlu Olma, Geri Dönüşüm.

4.6.3.1 Sürdürülebilirlik. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Noel’den bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bugün bütün Noel süslerini bodrumdaki depodan çıkardık. Kutular dolusu süs var, bazıları çok eskimiş.” (s.14)

Bu iletide, Greg ve ailesinin Noel süslerini her sene tekrar kullandığı anlaşılmakta ve okura sürdürülebilirlik bakımından olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.6.3.2 Tutumlu olma. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, babasının yeni bir araba aldığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem, babama bunun en başında bu kadar gösterişli ve şık bir araba almasının hata olduğunu gösteren bir işaret olduğunu, bunu verip yerine ikinci el bir minivan alması gerektiğini söyledi. Babam da öyle yaptı.” (s.93)

Bu iletide Greg'in annesinin, gösterişli ve şık bir araba yerine ikinci el bir minivan tercih etmesi; okura ailelerin bütçesine uygun harcama yapılması konusunda olumlu bir mesaj vermektedir.

Greg, okul kantininde satılan abur cuburlardan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ben öğle yemeklerimi genellikle evden getiriyorum. Kantinden yalnızca parça çikolatalı kurabiye alıyorum.” (s.100)

Bu iletide Greg'in, öğle yemeğini evden getirmesi tutumluluk konusunda okura olumlu örnek olabilecek nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.6.3.3 Geri dönüşüm. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Noel Pazarı'ndan ve Rowley ile orada bilgisayar oyunları bölümünün çok havalı olacağına karar verdiklerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Gerçek makineler alacak paramız yoktu, biz de makinelerin el işi versiyonlarını yapmak için bodrumda karton kutular bulduk.” (s.130)

Bu iletide Greg ve arkadaşının, karton kutular kullanarak bir ürün üretmeleri okura geri dönüşüm konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.6.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 6 Panik Yok” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 6 Panik Yok” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: Çıkarıcı İlişkiler, İnsanları Kandırarak Para Kazanma.

4.6.4.1 Çıkarıcı ilişkiler. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, Şükran Günü ile Noel arasındaki dönemden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bir sürü insan tatilleri ve bayramları dört gözle bekler. Oysa Şükran Günü ile Noel arasındaki boşluk benim için çok sinir bozucu. Yılın ilk on bir ayında yanlış bir şey yaparsan, pek mesele olmaz. Ama bu dönemde yanlış bir şey yaparsan, bedelini ağır ödersin. ‘Geçen hafta kardeşini çimdiklemeseydin, daha fazla armağan alabilirdin belki!’” (s.7)

Bu iletide Greg’in, örneğin kardeşine daha iyi davranırsa daha fazla armağan alabileceği anlaşılmakta ve okura çıkar ilişkileri bakımından olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, annesinin bilgisayar oyununu kapatmaları ve yüz yüze etkileşim kurmalarını söylediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Oysa Rowley ile arkadaşlığımın sürmesinin nedenlerinden biri, onun benim bilgisayar oyunu oynayışımı izlemekten rahatsız olmaması.” (s.55)

Bu iletide Greg’in Rowley ile; onu bilgisayar oyunu oynarken izlemesinden dolayı bir arkadaşlık sürdürdüğü anlaşılmakta ve okura arkadaş ilişkileri bakımından olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, okulda ceza alacağından ve işbirlikçisi Rowley’nin adını söylemeyip, kendini feda ettiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Umarım Rowley ileride iyi bir üniversiteye gider ya da harika bir iş bulursa, beni de düşünmeyi unutmaz.” (s.156)

Bu iletide Greg'in, arkadaşının iyi bir üniversite kazanması veya harika bir iş bulması sonucunda kendisini de düşünmesini beklemesi okura arkadaşlık ilişkileri bakımından olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.6.4.2 İnsanları kandırarak para kazanma. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, kilisenin her yıl düzenlediği “Cömert Ağaç” etkinliğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“İhtiyaç sahibi insanlar isteklerini zarflara koyup ağaçlara asıyorlar. Sonra bir aile rasgele bir zarf seçiyor ve bu zarfta yazanı satın almakla yükümlü oluyor. Bildiğim kadarıyla, kimlerin Cömert Ağaç'a isteklerini asabileceği konusunda kurallar yok. Ben de şansımı denemeye karar verdim ve kendi adıma bir form doldurdum. ‘Ergen erkek gönlinüzden koptuğu kadar nakit para rica ediyor. Lütfen parayı üzerinde hiçbir şey yazılı olmayan bir zarfın içinde, kilisenin arkasındaki geri dönüşüm kutusunun altına bırakın. Not: Sizi kimsenin takip etmediğinden emin olun.’” (s.96-97)

Bu iletide Greg'in, ihtiyaç sahibi insanlar için oluşturulan etkinliği fırsat bilerek para elde etme isteği görülmektedir. Okur, burada kahramanın insanları kandırarak para elde etme çabasını fark edeceğinden; olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.7 Saftirik Greg'in Günlüğü 7 Ah Kalbim'e Yönelik Bulgular

Dizinin yedinci kitabında; okulun Sevgililer Günü dansında Greg ve Rowley'in Abigail'i etkileme çabalarından bahsedilmektedir.

4.7.1 “Saftirik Greg'in Günlüğü 7 Ah Kalbim” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler. “Saftirik Greg'in Günlüğü 7 Ah Kalbim” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 4 başlık altında sınıflandırılmıştır: İhtiyaç Dışı Tüketim, Parayı Farklı Amaç İçin Kullanma, Gösterişçi ve Popüler Tüketim, Harçlık.

4.7.1.1 İhtiyaç dışı tüketim. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, geçen yaz babasının onu ofisindeki “Çocuğunu İşe Getir Günü”ne götürdüğünden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Babam, gidip abur cubur makinesinden kendime bir şeyler almam için bana para verdi. Galiba bir süreliğine benden kurtulmaya çalışıyordu. Bu yüzden, ben bir dakika sonra elimde bir paket mısır cipsiyle dönünce pek de mutlu olmadı.” (s.61)

Bu iletide, Greg'in zaman geçirmek için abur cubur makinesine gönderildiğinden bahsedilmekte ve okura ihtiyaç doğrultusunda değil; zaman tüketimi amacıyla gerekli olmayan bir satın alma davranışı mesajı verildiği için olumsuz niteliktedir.

4.7.1.2 Parayı farklı amaç için kullanma. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, Sevgililer Günü dansının davetiyeleri olan “Şeker Kalpler”den bahsetmekte; dans komitesinin bunları yirmi beş sent karşılığında sattığını eklemekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Dün iki dolarlık Şeker Kalp aldım; bugün sınıfta bunlar bana teslim edildi. Umarım bu işe yarar çünkü iki dolar benim öğle yemeği paramdı.” (s.117)

“Çarşamba gününe kadar beş dolarım uçup gitmişti. Kendim için Şeker Kalpler almaya devam edersem, açlıktan öleceğimi fark ettim.” (s.118)

Bu iki iletide Greg'in, öğle yemeği için sahip olduğu parayı farklı bir amaç için harcadığı görülmekte ve okura para yönetme konusunda olumsuz bir mesaj vermektedir.

4.7.1.3 Gösterişçi ve popüler tüketim. Bu başlık altında toplam sekiz iletiye rastlanmıştır:

Greg, Gary Amcanın ona; eğer okuldaki kızları etkilemek istiyorsa gardırobunu yenilemeyi düşünmesini söylediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bu hafta sonu anneme alışverişe gidip bana yeni kot pantolon ve ayakkabılar alıp alamayacağımızı sordum. Böylece okulda çok fiyakalı görünebilirdim.” (s.135)

Bu iletide Greg'in, “fiyakalı görünme” amacı ile yeni eşyalar alma isteğinden bahsedilmekte ve okura gösterişçi tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir. Greg bunun üzerine annesinin; ortaokula giden çocukların dış görünümlerine çok fazla önem verdikleri; ne giyeceklerine karar vermeye çalışarak geçirdikleri zamanın yarısını derslerine ayırsalar ülkelerinin dünyada matematik sıralamasında yirmi beşinci olmayacağı konusunda uzun bir nutuk çektiğinden bahsetmektedir.

Greg, annesi onu giysi alışverişine götürmeyeceği için evi karıştırmaya karar verdiğinden; babasının dolabının arka tarafında tam aradığı şeyi (siyah deri ceket) bulduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ne yazık ki annem bu fikre sıcak bakmadı. Ceketin, bir ortaokul öğrencisinin giyemeyeceği kadar pahalı olduğunu, onu kaybedebileceğimi ya da bir yerine zarar verebileceğimi söyledi.” (s.139)

Bu iletide Greg’in, yaşına uygun olmayan bir giysiyi gösteriş amaçlı giymek istediği; annesinin bu fikre sıcak bakmadığı görülmekte ve okura yaşa uygun giyinme konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, dansa üç gün kaldığından; Abigail’in dansa birlikte gideceği birini bulamadığından bahsetmekte ve artık bir kahraman olabileceğini eklemekte; aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Abigail’i gerçekten etkilemek istiyorsam, bir limuzin kiralamam gerekirdi ama böyle şeyler insana bir servete mal oluyor.” (s.165)

“Annemle babamın hep sözünü ettikleri şık restoran Sprigga’da rezervasyon yaptırmıştım. Bunun biraz tuzluya patlayacağını biliyordum ama ev işleri yaparak kazandığım paraları biriktirmiştım. Çok fiyakalı görünerek Abigail’i etkilemek istiyordum.” (s.182)

“Abigail ve Rowley’ye yemeği benim ısmarlayacağımı, bu yüzden ne isterlerse yiyebileceklerini söyledim. Paralarımı saçarak Abigail’e gösteriş yapmaya çalışıyordum.” (s.191)

“Siparişimizi verdik. Ben paradan tasarruf etmek için yalnızca hamburger istedim. Abigail, menüdeki en pahalı yemek olan biftekten sipariş etti. Rowley de aynısından istedi; oysa ucuz bir şey istesin diye kaş göz yapıp duruyordum ona.” (s.193)

“Rowley ve Abigail tatlı istediklerini söylediler. Ta en başında Corny’ye gelmemizin nedeni, yemekten sonra ikram olan tatlılarıydı. Ama tabii Rowley ve Abigail ekstra para ödemek gereken özel tatlılardan istediler.” (s.195)

“Ayağa kalktım ve garsonu bulup bugünün Rowley’in doğum günü olduğunu söyledim. Çünkü o zaman Rowley’in tatlısından para almayacaklarını biliyordum. Abigail yine de üç katlı cheesecake istedi ve iki ısırık alıp bıraktı. Hesap geldiğinde, ne kadar tuttuğunu görünce gözlerime inanamadım. Cüzdanımdaki bütün parayı harcamak zorundaydım. Hatta çorabımda acil durumlar için sakladığım beş doları bile çıkarmam gerekti.” (s.196)

Bu iletilerde, Greg’in “çok para harcayarak” birini etkileyeceğini düşünmesi okura yanlış tüketim mesajı vermektedir. Ayrıca, bu iletilerde Greg’in yaşına uygun olmayan tüketim davranışları (limuzin kiralama, şık restoranda yemek ısmarlama gibi)

görülmektedir. Greg'in biriktirdiği tüm parayı, birini etkilemek için harcaması okura bilinçli tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.7.1.4 Harçlık. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Rodrick ve kendisinin hiçbir zaman bir şey almaya yetecek paralarının olmadığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bu yüzden annem ev işlerini yapmamız karşılığında bize harçlık veriyor. Benim işlerimden biri yemek odasındaki mobilyaların tozunu almak.” (s.50)

Bu iletide annelerinin Rodrick ve Greg'e ev işlerini yapma karşılığında harçlık verdiği görülmektedir. Okur bu iletiden; aslında bir sorumluluğu olan ancak harçlık ihtiyacı olduğunda ev işi yapması gerektiği mesajını alabileceği için olumsuz bir nitelik taşımaktadır.

4.7.2 “Saftirik Greg'in Günlüğü 7 Ah Kalbim” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg'in Günlüğü 7 Ah Kalbim” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler toplam 5 başlık altında sınıflandırılmıştır: Zamanını Ekran ile Tüketme, Zamanını Uyku ile Tüketme, Zamanını Bilgisayar Oyunları ile Tüketme, Aile ile Zaman, Tembellik.

4.7.2.1 Zamanını ekran ile tüketme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin Manny'ye karşı tamamen farklı bir yaklaşım sergilediğinden; canı ne isterse onu izlemesine izin verdiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bir kere, annem Manny'nin canı ne isterse onu izlemesine izin veriyor. Manny de günde yirmi dört saat ‘Dıgıllar’ adlı programı izliyor.” (s.28)

Bu iletide Greg'in kardeşinin gün boyu televizyon izlediği görülmekte ve okura ekran karşısında zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.7.2.2 Zamanını uyku ile tüketme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, hafta sonları uykusundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Hafta sonları genellikle babam beni yataktan sürükleyerek kaldırana kadar uyanmam. Özellikle kışın, dışarısı buz gibiysen, yorganların altı sıcacık ve çok güzeldir.” (s.48)

Bu iletide Greg’in hafta sonlarının büyük çoğunluğunu uyuyarak geçirdiği anlaşılmakta ve okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.7.2.3 Zamanını bilgisayar oyunları ile tüketme. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, neredeyse dansa götüreceği birini bulmaktan vazgeçtiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Dansa yalnızca üç gün kalmıştı ve şimdiye kadar herkes birbiriyle eş olmuştu. Ben de cumartesi gecesini evde tek başıma bilgisayar oyunu oynayarak geçirmeye karar vermiştim.” (s.163)

Bu iletide Greg’in, işler planladığı gibi gitmediğinde bir kaçış yolu olarak zamanını bilgisayar oyunu oynayarak geçirme isteği olduğu anlaşılmakta ve okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, Sevgililer Günü Dansı’nda şarkının bitmesini sabırsızlıkla beklediğinden; piste çıkan birkaç çiftin dansının tam bir felaket olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Benim de tek istediğim bir an önce eve gidip bilgisayarda oyun oynamak ve bu akşam yaşadıklarımı beynimden silip atmaktı.” (s.216)

Bu iletide yine Greg’in bir olaydan kaçış yolu olarak zamanını bilgisayar oyunu oynayarak geçirme isteği olduğu görülmektedir. Okura, bilinçli zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj iletmektedir.

4.7.2.4 Aile ile zaman. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, bugünlerde pek televizyon izlemediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem Manny ve onun sosyal becerileri konusunda o kadar endişeleniyor ki; Manny etraftayken televizyonun açık olmasını istemiyor. Geçenlerde annem ‘Aile Gecesi’ diye bir şey icat etti. Televizyon izlemek yerine hep birlikte oyun oynayacakmışız ya da yemeğe filan çıkacakmışız.” (s.37)

Bu iletide Greg'in annesinin, çocukların televizyon izleme alışkanlıklarından rahatsız olduğu ve bunun yerine aile zamanı yarattığı görülmekte; okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.7.2.5 Tembellik. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, okullarına gelip toplantı ve gösteriler yapan insanlardan bahsetmekte; en çok okuluna gelen polisin onlara narkotik ajanı olmaktan söz ettiği toplantıyı sevdiğini eklemektedir. Polisin görevinin, bir lise öğrencisi gibi görünmek ve olmadık davranışlarda bulunan öğrencileri ihbar etmek olduğu söylemekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bunun müthiş bir iş olduğunu düşündüm. Eğer ev ödevi yapmadan, sınavlara girmeden okula gideceksem, bütün gıcıkları ve serserileri hapse gönderebileceksem, bir de bunun üzerine para alacaksam, bu iş tam bana göre!” (s.78)

Bu iletide Greg'in, okulun verdiği sorumlulukları yerine getirmeden bir iş sahibi olma düşüncesi okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.7.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 7 Ah Kalbim” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 7 Ah Kalbim” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: İhtiyaç Fazlası Tüketim, Tutumlu Olma.

4.7.3.1 İhtiyaç fazlası tüketim. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Bayan Birch'in, bütçede öğrenci tuvaletlerine pahalı tuvalet kâğıdı koyacak kadar para olmadığını söylediğinden bahsetmekte ve öğrencilerin kendi tuvalet kağıtlarını evlerinden getirmelerine izin verilebileceğini eklemektedir. Müdürün öğrencilerin okulda günde yalnızca beş parça tuvalet kâğıdı getirebileceğini duyurduğunu söylemekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Geçen hafta müdür beş parça kuralını koyduğunda, ben dolabıma yaklaşık yirmi rulo tuvalet kâğıdı stoklamıştım bile.” (s.102)

Bu iletide Greg'in müdürün kuralına uymadığı ve ihtiyaç fazlası tuvalet kâğıdı stokladığı görülmekte; okura bilinçli tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.7.3.2 Tutumlu olma. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Gary Amcanın yeni bir gömlek ya da yeni ayakkabılar giymenin özgüveni artıracağını söylemesi üzerine aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Mesele şu: Benim çok fazla yeni giysim yok. Giydiklerimin %90’ı Rodrick’ten bana kalanlar.” (s.134)

Bu iletide Greg’in annesinin, giysi konusunda tutumlu davrandığı görülmekte ve okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.7.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 7 Ah Kalbim” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 7 Ah Kalbim” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: Karşılık Bekleyerek Alınan Hediye, Çıkarıcı İlişkiler.

4.7.4.1 Karşılık bekleyerek alınan hediye. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, babası için piyango meselesinin kanayan bir yara olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Birkaç yıl önce babam, Gary Amca’ya Noel armağanı olarak çok güzel bir kışlık ceket almıştı. Gary Amca da babama piyango bileti armağan etti. Babam, kendisi Gary Amca için onca para harcamışken Gary Amca’nın ona bu kadar ucuz bir armağan vermesine biraz bozulmuş gibiydi.” (s.96)

Bu iletide Greg’in babasının, bir karşılık bekleyerek Gary Amca’ya armağan aldığı anlaşılmakta ve okura çıkarıcı bir ilişki örneği sunduğu için olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.7.4.2 Çıkarıcı ilişkiler. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Gary Amca’nın ona; kızlara cazip görünmek için bir “yancı”ya ihtiyacı olduğunu söylediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Sorunumun bunu kendi başıma yapmaya çalışmam olduğunu, kızlara cazip görünmek için bir ‘yancı’ya, yani çirkin kızları oyalayıp kendini feda edecek birine ihtiyacım olduğunu söyledi. Sanırım Rowley mükemmel bir ‘yancı’ olabilir. Çünkü onun yanında kendim gibi davrandığımda bile iyi görünüyorum.” (s.128)

Bu iletide Greg’in Rowley’yi, kendisi için fedakâr davranacak; yanında her zaman daha iyi görüldüğü biri olarak görmesi, okura arkadaşlık ilişkileri bakımından olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.8 Saftirik Greg'in Günlüğü 8 Batsın Bu Dünya'ya Yönelik Bulgular

Dizinin sekizinci kitabında; Abigail ve Rowley çift olduktan sonra Greg'in yeni arkadaşlar edinme çabasından bahsedilmektedir.

4.8.1 “Saftirik Greg'in Günlüğü 8 Batsın Bu Dünya” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler. “Saftirik Greg'in Günlüğü 8 Batsın Bu Dünya” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 3 başlık altında sınıflandırılmıştır: Gösterişçi ve Popüler Tüketim, Parayı Boşa Harcama, Harçlık.

4.8.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim. Bu başlık altında toplam yedi iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin ona okulda yeni arkadaşlar edinmesi konusunda ipuçları verdiğinden; karşılaştığı herkese iyi ve kibar davranırsa çok geçmeden okulun en popüler çocuğu olacağını söylediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Anneme günümüzde popülerliğin giydiği kıyafetlere ve kullandığın cep telefonuna bağlı olduğunu söylüyorum. Ama bunu duymak bile istemiyor.” (s.56)

Bu iletide günümüzde popülerliğin, gösterişçi tüketime bağlı olduğu anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, popülerlik ile ilgili söylediklerinin annesinin içine dert olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Sanırım benim yaşımdaki çocukların popüler olmasıyla ilgili söylediklerim annemin içine dert olmuş. Bugün beni giysi alışverişine götürdü.” (s.62)

Bu iletide, Greg'in, söyledikleri ile annesinin satın alma davranışına etki ettiği anlaşılmaktadır.

Greg, alışverişe gideceği için çok heyecanlı olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“İki pantolon ve üç gömlek aldım. Ama en çok ayakkabılarım mutlu etti beni. Bana yalnızca dördüncü sınıftayken yeni bir çift ayakkabı alındı. Annem okulun ilk günü bana spor ayakkabı almıştı. Ona ‘Sportgen’ markasını daha önce hiç duymadığımı söyledim. Annem de bunların Avrupa'dan geldiğini ve ‘uzay çağı teknolojisinde’ olduğunu söyledi. Bunun üzerine ayakkabılarımla gurur duyarak okula gittim.” (s.66)

Bu iletide Greg'in, marka farkındalığı olduğu anlaşılmakta ve annesinin satın aldığı ürünün gösterişi niteliklerinden bahsederek Greg'i ikna ettiği görülmektedir.

Greg, ünlü markalar ile ilgilendiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bugün annem beni alışverişe götüreceğini söylediğinde, onun benim yalnızca ünlü markalarla ilgilendiğimi bildiğinden emin oldum.” (s.67)

Bu iletide, Greg'in satın alacağı ürünün niteliklerinden çok, markasının popülerliğini önemsediği anlaşılmakta ve okura bilinçli tüketici konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, yeni ayakkabılarını önce okulda giymesi gerektiğinden bahsetmekte; okula giden uzun yolda ayakkabısını korumayı sağlamaya çalıştığını eklemekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Okula vardığımda, yirmi dakika geç kalmıştım ama o kadar havalı görünüyorum ki buna değerdı.” (s.73)

Bu iletide Greg'in, gösterişi sorumluluklarından önde tuttuğu anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, kendine ait bir telefon istediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ne zamandır annemle babamdan telefon istiyorum ama annem zaten bir telefonumun olduğunu söylüyor. Ama kastettiği, kreşe giden çocukların kullandığı türden, telsize benzer bir şey.” (s.166)

Bu iletide Greg'in, halihazırda var olan telefonu ile yetinmeyip; günümüz teknolojisi bir telefon istediği görülmekte ve okura popüler tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, geçen Noel'de annesiyle babasının ona “tulum battaniye” hediye ettiklerinden bahsetmektedir. Battaniyeye sarınmış halde televizyon izlerken uzaktan kumandayı almak istediğinizde battaniyeyi üzerinizden atmanız gerektiğini; tulum battaniyenin bu sorunu çözdüğünü çünkü uçlarında eldivenler olan kolları olduğunu ve böylece soğuk havaya maruz kalmadan istediklerini alabildiğini söylemektedir. Bir sabah okula gitmek için hazırlanırken, tulum battaniyesini okul giysilerinin altına giydiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Beden Eğitimi dersinden sonra, tulum battaniye yüzünden ter içinde kalmış ve bu fikirden vazgeçme vakti geldiğini anlamıştım. Ama tulum battaniyeyi çıkarmaya

çalıştığımda, fermuarı bozuldu. Televizyonda reklamı yapılan bir şeye asla güvenmemek gerektiğini bilmeliydim.” (s.187)

Bu iletide Greg’in, televizyonda reklamını gördüğü bir üründen etkilendiği için ailesinin onu satın aldığı ve Greg’in popüler olan bu ürünün aslında işlevsiz olduğunu fark ettiği anlaşılmakta ve okura bilinçli tüketici farkındalığı konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.8.1.2 Parayı boşa harcama. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Audra Teyze’nin onu falcı randevularına götürdüğünü öğrendiğinde annesinin pek mutlu olmadığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bu falcılık işlerinin, kehanetlerin filan kandırmaca olduğunu, Audra Teyze’nin parasını boşa harcadığını söyledi.” (s.105)

Bu iletide Greg’in annesinin, falcılık vb. işler için harcanan paranın gereksiz olduğunu söylemesi okura bilinçli tüketici farkındalığı konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.8.1.3 Harçlık. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, öğrenciler için bir sürü kulüp olduğundan; yayın yönetmenine Yıllık Kulübü’ne katılıp katılamayacağını sorduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Yıllığın neredeyse tamamlandığını ama ‘Gizli Kamera’ sayfaları için birkaç fotoğrafa daha ihtiyaç duyduklarını söyledi. Yılığa girecek her fotoğraf için para da ödeyeceklerini söyleyince kabul ettim.” (s.175)

Bu iletide Greg’in, okul çıkışında kulüpte zaman geçirerek kendi parasını kazanma isteği olduğu anlaşılmakta ve okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.8.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 8 Batsın Bu Dünya” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 8 Batsın Bu Dünya” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler toplam 5 başlık altında sınıflandırılmıştır: Tembellik, Zamanını Ekran ile Tüketme, Boş Zaman Değerlendirme, Sorumluluklarını Yerine Getirme, Kısa Yoldan Para Kazanma İsteği.

4.8.2.1 Tembellik. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, Erick Glick’in arkadaşlarıyla birlikte öğretmenlerin onları göremeyeceği okulun arka tarafında takıldığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Eski bir kitap raporu ya da ödev satın almak istediğinde, konuşman gereken kişinin Erick olduğunu duydum.” (s.45)

Bu iletide Greg’in, kendi sorumluluğu olan ödevlerini yapmak yerine, daha önce yapılmış halini satın alma düşüncesi olduğu; zamanını ödev yaparak harcamak istemediği anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, giysi alışverişini yalnızca okul yılının başında yaptıklarından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Hayatım boyunca sıkıcı bir sürü şey yaptım ama hiçbir şey enerjimi okula dönüş alışverişi kadar tüketmiyor.” (s.63)

Bu iletide Greg’in, ihtiyacı doğrultusunda yaptıkları okul alışverişinin enerjisini tükettiği anlaşılmakta ve okura tembellik konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, Audra Teyze’nin parasını falcılık işlerine harcadığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Falcı olmak için nasıl bir eğitim almak gerek bilmiyorum ama eğer çok fazla çalışmak gerekmiyorsa, bu benim için bir kariyer seçeneği olabilir.” (s.106)

Bu iletide Greg’in, kariyer olarak az çalışma karşılığında para kazanma düşüncesi okura kolay yoldan para kazanma konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.8.2.2 Zamanını ekran ile tüketme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Mikey ve Manny’nin ilk tanıştıkları andan beri okuldan sonra tüm zamanlarını birlikte geçirdiklerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Mikey ve Manny’nin birlikte yaptıkları tek şey televizyon izlemek.” (s.51)

Bu iletide anaokuluna giden iki arkadaşın, tek yaptıkları şeyin televizyon izlemek olması okura zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.8.2.3 Boş zaman değerlendirme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, artık okuldan sonra Rowley ile takılmadığı için çok daha fazla boş zamanının olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ama şunu öğrendim: Annene asla yapacak işinin olmadığını söylememelisin. Ben de evdeki işlerden kaçmak için dışarı çıkıyorum.” (s.80)

Bu iletide Greg’in boş zamanını dışarıda değerlendirdiği ve bunu evdeki işlerden kaçmak için yaptığı anlaşılmakta; okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.8.2.4 Sorumluluklarını yerine getirme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Fen Bilgisi ödevi üzerinde çalıştığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Dün eve geldiğim andan saat gece on bir buçuğa kadar Fen Bilgisi ödevim üzerinde çalıştım. Ödevimin Nobel ödülü filan kazanacağını söylemiyorum ama bitirdiğimde kendimle gurur duydum.” (s.214)

Bu iletide Greg’in, sorumluluğu olan ödevi için zaman ayırması ve sonucunda kendini iyi hissetmesi okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.8.2.5 Kısa yoldan para kazanma isteği. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Ninecik vefat ettiğinde pırlanta alyansının parmağında olmadığından; yüzüğün üç nesildir aileye ait olduğu ve çok para ettiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ninecik’in yüzüğünü bulunca, aklımdan bir milyon düşünce geçti. Çoğunda da bir an önce bir jete binip kaçmak vardı. Yüzüğü çok iyi bir fiyata satabilirdim ama bunun için ailenin dağılmasına değmezdi.” (s.220-221)

Bu iletide Greg’in önce yüzüğü satıp bir an önce kaçma düşüncesi okura olumsuz nitelikte bir mesaj verirken; ailenin dağılmasına değmeyeceğini düşündüğü için bundan vazgeçmesi iletinin verdiği mesajı olumluya çevirmektedir.

4.8.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 8 Batsın Bu Dünya” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 8 Batsın Bu Dünya” kitabında çevreci tüketime yönelik herhangi 1 iletiye rastlanmamıştır.

4.8.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 8 Batsın Bu Dünya” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 8 Batsın Bu Dünya” kitabında

ilişkii tüketimine yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: Çıkarıcı İlişkiler, Arkadaşlığa Verilen Değer.

4.8.4.1 Çıkarıcı ilişkiler. Bu başlık altında toplam altı iletiye rastlanmıştır:

Greg, yıl boyunca onu idare etmesi konusunda Rowley'e güvendiğinden; ona ağzına geleni söyleyemediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

"İngilizce dersimize Bay Blakely geliyor ve bütün ödevlerimizi el yazısıyla yazmamızı istiyor. Ama uzun süre el yazısı yazınca elim çok ağrıyor. Ben de benim yerime yazdığı her sayfa karşılığında Rowley'e bir fıstık ezmeli gofret ısmarlıyorum." (s.14)

Bu iletide Greg'in, arkadaşına kendi çıkarı için gofret ısmarladığı; kendi yazması gereken ödevleri arkadaşına yazdırdığı görülmekte ve okura arkadaşlık ilişkileri konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, Rowley'in okula onunla gitmemesinin kötü taraflarından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

"Rowley'in okula benimle gitmemesinin bir diğer kötü tarafı da yıl ilerledikçe, öğretmenlerin bizi ödevle boğmaları. Bu, her gün hemen hemen bütün kitap ve defterlerimi yanımda götürmem gerektiği anlamına geliyor. Benim bedenim, o kadar ağırlığı taşıyacak güçte değil. Ama Rowley resmen yük hayvanı gibi. Bu yüzden onun için hiç sorun olmuyor." (s.18)

Bu iletide Greg'in arkadaşı ile okula gitmek istemesinin sebebinin kitap ve defterlerini ona taşıması olduğu; kendi bedeni ile Rowley'in bedenini güç üzerinden kıyaslarken "yük hayvanı gibi" ifadesini kullandığı görülmekte ve okura arkadaşlık ilişkileri konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, artık Rowley'in okula kadar Abigail ile yürüdüğünden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

"Ne yazık ki Rowley, Abigail'in kitaplarını taşımasına yardım etmek konusunda da pek hevesli. Bu da Abigail'in Rowley ile birlikte olmasının onu kullanmak olduğunu düşünmeme yol açıyor." (s.19)

Bu iletide Greg'in, Abigail'in Rowley ile onu kullanmak için birlikte olduğunu düşündüğü görülmektedir. Bir önceki iletide Greg, Rowley'in yardımını kendi çıkarı olarak görmekte; burada ise saf yardım söz konusu olmaktadır.

Greg, annesinin son zamanlarda Rowley ile pek takılmamalarını fazla kafaya takmamasını; çocukluk arkadaşlıklarının çoğunun sonsuza kadar devam etmediğini söylediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Of, umarım bu doğru değildir, çünkü bence çocukluk arkadaşlıklarımı korumam önemli. Böylece ileride birileri ne kadar yol kat ettiğimi görebilir.” (s.25)

Bu iletide Greg’in çocukluk arkadaşlıklarının sonsuza dek sürmesini istemesinin sebebi; ileride kat ettiği yolları onlara göstermek isteği olduğu anlaşılmakta ve okura arkadaşlık ilişkileri konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, Fregley’e okuldan sonra eve kadar birlikte yürümek isteyip istemediğini sorduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ona, kendisinin benim önümden gidip köpek pisliklerini kollamasına ihtiyacım olduğunu, zaman zaman da tekerlekli çantamı çekmesi gerektiğini açıkladım.” (s.88)

Bu iletide Greg’in, Fregley ile kendi çıkarları için eve kadar birlikte yürümek istediği anlaşılmakta ve okura arkadaşlık konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir. Greg, Fregley’in yardım etme konusunda hevesli görüldüğünü eklemektedir.

Greg, annesinin ailesinin onlara gelmesini eskiden heyecanla beklediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Eskiden annemin ailesinin bize gelmesini dört gözle beklerdim çünkü bu benim için para kazanmanın iyi bir yoluydu. Bir ev ya da kaplumbağa resmi çiziyor ve bunu aile üyelerinden birine beş kâğıt karşılığında satıyordum.” (s.111)

Bu iletide Greg’in akrabalarının ziyaretini para kazanmanın bir yolu olarak görmesi okura insan ilişkileri konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.8.4.2 Arkadaşlığa verilen değer. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Rowley’in Abigail’in eski erkek arkadaşına geri döndüğünü acı bir şekilde öğrendiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ama zamanımı Rowley için üzümlere harcamayacağım çünkü benim kendi dertlerim var.” (s.213)

Bu iletide Greg’in, arkadaşının üzüntüsüne değer vermediği ve kendi dertlerini ön planda tuttuğu anlaşılmakta; okura arkadaşlık ilişkileri konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.9 Saftirik Greg'in Günlüğü 9 Bende Bu Şans Varken'e Yönelik Bulgular

Dizinin dokuzuncu kitabında; Abigail ve Rowley çift olduktan sonra Greg'in yeni arkadaşlar edinme çabasından bahsedilmektedir.

4.9.1 “Saftirik Greg'in Günlüğü 9 Bende Bu Şans Varken” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler. “Saftirik Greg'in Günlüğü 9 Bende Bu Şans Varken” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: İhtiyaç Fazlası Tüketim, Gösterişçi ve Popüler Tüketim.

4.9.1.1 İhtiyaç fazlası tüketim. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, babasının hep bir teknesinin olmasını hayal ettiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Birkaç yıl önce, annem babamı süt almaya göndermişti. Babam, birinin bahçesinde satılık olan bir tekne görmüş. Biz ne olup bittiğini anlamadan, tekneyi evin önünde bulduk.” (s.14)

Bu iletide, Greg'in babasının ihtiyaç dışı bir satın alma davranışı gösterdiği anlaşılmaktadır. Greg, annesinin babası ona danışmadan böyle bir şeye kalkıştığı için çok öfkелendiğini, teknenin çok zahmetli olduğunu eklemektedir. Bu ileti okura, bilinçli tüketici konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.9.1.2 Gösterişçi ve popüler tüketim. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, seyahatte arabaya servis yapan restoran tabelası gördüğünü, annesine durup duramayacaklarını sorduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem böyle restoranların hiçbirinde duramayacağımızı, çünkü bunların ‘doğru dürüst’ yiyecek servis etmediklerini söyledi. Böyle fast-food restoranları çocukları ucuz plastik oyuncaklarla kandırıyor ve onları şeker ve yağ tüketmeye yönlendiriyormuş. Biz bu tuzığa düşmeyecekmişiz. Annem çok daha iyi bir seçeneğimizin olduğunu söyledi ve bana üzerinde adımın yazılı olduğu bir yiyecek torbası uzattı.” (s.40)

Bu iletide Greg'in annesinin popüler tüketime karşı olumsuz tavrı olduğu görülmekte ve okura bilinçli tüketim konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, okuldaki erkekler arasında çok popüler olan ama öğretmenlerin nefret ettiği kitaplardan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Kitaplar bizim okuldaki oğlanlar arasında müthiş popüler ama öğretmenler ‘kaba mizah’ olduğu gerekçesiyle bu kitaplardan nefret ediyorlar.” (s.54)

“Hatta geçen yıl bir okul aile birliği toplantısı düzenlendi ve velilerin bağışlarının okul kütüphanesine Don Hırsızları satın almak için kullanılmaması gerektiğine karar verildi.” (s.57)

Bu iletilerde, öğretmenlerin ve aile birliği üyelerinin, popüler ancak kaba mizah olduğu düşünülen kitapların okul kütüphanesine satın alınmasına karşı aldıkları olumsuz tavır görülmektedir. Bu iletiler okura, popüler olan her ürünün tercih edilmemesi konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.9.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 9 Bende Bu Şans Varken” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 9 Bende Bu Şans Varken” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler toplam 4 başlık altında sınıflandırılmıştır: Greg’in Tatil Anlayışı, Aile ile Zaman, Zamanını Ekran ile Tüketme, Boş Zaman Değerlendirme.

4.9.2.1 Greg’in tatil anlayışı. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, okullar kapandıktan sonra tatilini nasıl geçireceğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Okullar kapandığından beri, yapmam gereken hiçbir şey ya da olmam gereken hiçbir yer yoktu. Klima çalıştığı ve uzaktan kumandanın pili olduğu sürece, tatilimi rahat rahat geçirebilirdim.” (s.7)

Bu iletilerde Greg’in yaz tatilini sadece klima ve televizyon karşısında geçirmeyi istediği anlaşılmakta ve okura zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.9.2.2 Aile ile zaman. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin seyahat fikri olduğundan; seyahatin muhteşem olacağını, bütün aileyi birbirine bağlayan bir deneyim olacağını söylediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Babam, anneme işten uzak kalmak için iyi bir zaman olmadığını, mecbur kalmadıkça izin kullanmak istemediğini söyledi. Ama annem, insanın ailesiyle birlikte zaman geçirmesinden daha önemli bir şey olmadığını söyleyerek diretti.” (s.13)

Bu iletide Greg'in annesinin, yaz tatilinde ailece seyahate çıkmanın; aile ile geçirilen zamanının önemini vurguladığı görülmekte ve okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.9.2.3 Zamanını ekran ile tüketme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin Rodrick'le onun yanlarına hiç elektronik oyuncak almalarına izin vermediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem, günümüz çocuklarının burunlarını ekrandan kaldıramadıkları için sosyalleşemediklerini söylüyor hep. Ama şunu açıkça belirteyim: Ben kendi çocuklarım doğduğunda, onların canlarının istediği oyuncakla oynamalarına izin vereceğim. Bana sorarsanız, elektronik oyuncaklar ailenin mutluluğunun anahtarı.” (s.22)

Bu iletide Greg ve Rodrick'in annelerinin, çocukların günümüzde ekran ile çok fazla zamanlarını tüketmesi ve sosyalleşememelerine karşı olan olumsuz tavrı anlaşılmakta ve okura zamanını verimli tüketme konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir. Greg'in, elektronik oyuncakları ailenin mutluluk anahtarı olarak görmesi ise okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.9.2.4 Boş zaman değerlendirme. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, kendisini asıl rahatsız eden şeyin, tüm yolculuğun annesinin kontrolünde olması olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem hep eğitici şeyler yapmak ister, bu seyahat deneyimini de uzun bir derse dönüştüreceğini biliyordum.” (s.34)

“Annem kütüphaneden İspanyolca öğreten bir CD seti ödünç almış. Yoldaki uzun boş vakitlerimizi ailece yeni bir dil öğrenerek değerlendirebilirmişiz.” (s.35)

Bu iletilerde Greg'in, yolculuktaki boş zamanını eğitici aktivitelerle geçirmek istemediği anlaşılmakta ve okura boş zaman değerlendirme konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.9.3 “Saftirik Greg'in Günlüğü 9 Bende Bu Şans Varken” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler. “Saftirik Greg'in Günlüğü 9 Bende Bu Şans Varken” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler toplam 1 başlık altında sınıflandırılmıştır: Tutumlu Olma.

4.9.3.1 Tutumlu olma. Greg, dev gezi araçlarından birini kiralamayı önerdiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem o araçların çok pahalı olduğunu ve çok fazla yakıt tükettiğini söyledi. Böylece fikir ortadan tamamen kalktı.” (s.23)

Bu iletide Greg’in annesinin, bütçelerine uygun cevap verdiği görülmekte ve okura tutumlu olma konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, şık bir restoranda yemek yemeyi heyecanla beklediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Şık bir restoranda yemek yemeyi dört gözle bekliyordum ama annem bütçemizin kısıtlı olduğunu, bu akşam yemeğimizi bir marketten alacağımızı söyledi.” (s.64)

Bu iletide Greg’in annesinin, bütçelerinin kısıtlı olması sebebiyle başka bir alternatif sunduğu görülmekte ve okura bilinçli tüketim konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, annesinin bir alışveriş listesi hazırlayıp parayla birlikte Rodrick’e verdiğinden; ama onun annesinin listesindeki hiçbir şeyi almadığını fark ettiklerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem bana kalan parasını verdi ve otomata gidip bulabildiğim en besleyici yiyecekleri almamı istedi. Böylece yolculuğumuzun ilk gecesinde akşam yemeğinde gofret ve nane şekeri yemek zorunda kaldık.” (s.71-72)

Bu iletide Rodrick’in ihtiyaç dışı satın alma davranışı gösterdiği; bunun sonucu olarak ailenin kalan parasını otomattaki gofret ve nane şekeri için harcadığı görülmektedir. Bu ileti okura, bilinçli tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.9.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 9 Bende Bu Şans Varken” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 9 Bende Bu Şans Varken” kitabında ilişki tüketimine yönelik herhangi bir iletiye rastlanmamıştır.

4.10 Saftirik Greg’in Günlüğü 10 Hey Gidi Günler’e Yönelik Bulgular

Dizinin onuncu kitabında; Greg’in elektronikten arınmış bir dünya ve eski moda fikirlerle yüzleşmesinden bahsedilmektedir.

4.10.1 “Saftirik Greg’in Günlüğü 10 Hey Gidi Günler” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 10 Hey Gidi Günler”

kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: Gösterişçi ve Popüler Tüketim, Harçlık.

4.10.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim. Bu başlık altında toplam dört iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin kasabada insanların elektronik aletlerini kullanmayı kırk sekiz saat bırakmaları için bir kampanya başlattığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ama insanlar evrim geçirmişler. Artık hayatta kalabilmek için elektrikli diş fırçalarına, alışveriş merkezlerine ve dondurma makinelerine ihtiyacımız var.” (s.11)

Bu iletide Greg’in, lüks ürünlerin günümüzde insanların ihtiyaçları gibi bahsettiği anlaşılmakta ve okura ihtiyaç doğrultusunda tüketim bakımından olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, günümüzde insan hayatını daha rahat hale getiren lüks ürünlerden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Günümüzde insanların hayatlarını daha güzel ve rahat hale getiren bir sürü lüks ürün var. Örneğin, bebekler için ıslak mendil.” (s.13)

“Ve kim bilir, sırada hayatlarımızı kolaylaştıracak hangi çılgın fikir var. Ne olursa olsun, ilk satın alanlardan biri ben olacağım.” (s.14)

Bu iletilerde Greg’in, insan hayatını kolaylaştıran ürünleri; ne olursa olsun ilk satın alan olmak istediği anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir. Bu iletide, statü/kimlik kazanma amacı ile satın alma fikri görülmektedir.

Greg, teknolojiyi kendisine karşı kullanılmadığı zaman sevdiğinden, evde bir kamera olmasını sevmediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Halka açık bir yerde utanç verici bir şey yaparsanız, inanın bana, kaydediliyor. Ama en kötüsü, cep telefonu kameraları ve fotoğraf makineleri; çünkü artık herkeste var.” (s.65)

Bu iletide Greg’in, cep telefonu ve fotoğraf makinelerinin artık herkeste olduğunu söylemesi, okura bu ürünlerin popüler tüketim ürünleri olduğu mesajını vermektedir.

4.10.1.2 Harçlık. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, Rodrick’in ne zaman arabasının benzini bitse annesinden para istediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Babam da bundan sonra Rodrick’in kendi benzinini kendisinin alması gerektiğini söyledi. Rodrick bunu nasıl yapacağını sorduğunda, babam ona bir iş bulmasının zamanının geldiğini söyledi.” (s.35)

Bu iletide babalarının Rodrick’i kendi parasını kazanması için iş bulmaya teşvik ettiği görülmekte ve okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, elektronik eşyasız yaşama kampanyasında mahallede yürüyen bir sürü insan olduğunu fark ettiğinden, babasının bu “yaya trafiğini” değerlendirmesi gerektiğini söylediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Kendisinin çocukluğunda, Giles ile bir limonata tezgâhı açtıklarını ve kendilerine birer kaykay alacak kadar para kazandıklarını anlattı. Ben de limonata tezgahının harika bir fikir olduğunu düşündüğümü söyledim.” (s.73)

Bu iletide babasının Greg’i kendi parasını kazanması için kendi çocukluğundan fikir verdiği görülmekte ve okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir. Greg, babasının ona işe başlaması için “sermaye” olarak yirmi dolar verdiğini ve şaşırdığını eklemektedir.

4.10.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 10 Hey Gidi Günler” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 10 Hey Gidi Günler” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler toplam 4 başlık altında sınıflandırılmıştır: Zamanını Ekran ile Tüketme, Zamanını Bilgisayar Oyunu ile Tüketme, Tembellik, Yaz Tatili.

4.10.2.1 Zamanını ekran ile tüketme. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin kendi çocukluğunda her şeyin harika olduğunu, çünkü kasabadaki herkesin birbirini tanıdığını söylediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Anneme göre, günümüzde toplumun en büyük sorunu, herkesin burnunu bir ekrana gömmesi ve kimsenin etrafında yaşayanları tanımaya zaman ayırmaması. Ama ben bu meseleye pek annem gibi bakmıyorum. Şahsen ben, biraz mesafenin iyi olduğunu düşünüyorum.” (s.8-9)

Bu iletide Greg’in annesinin, ekran ile zaman tüketmenin toplumda oluşturduğu bir sorundan bahsettiği görülmekte ve okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, büyükbabasının kendi çocukluğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Büyükbabam, kendisinin çocukluğunda televizyon filan olmadığını, bu yüzden çocukların zamanlarının büyük bölümünü dışarıda seksek gibi oyunlar oynayarak geçirdiklerini söylüyor.” (s.40)

Bu iletide eskiden çocukların zamanlarını ekran olmadan da geçirebildiklerinden bahsedilmekte ve okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, büyükbabasının onların evinden taşınması için ona internette flört etmeyi öğrettiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ama sanırım bir canavar yarattım. Artık büyükbabam günün yirmi dört saatini bilgisayar başında geçiriyor ve aynı anda devam ettirdiği en az elli ilişkisi var.” (s.47)

Bu iletide Greg’in, büyükbabasının ekran başında günün tamamını geçirmesinden rahatsız olduğu ve onu “canavar” olarak tanımladığı görülmektedir. Okura, günün yirmi dört saatini bilgisayar başında geçirmenin yanlış olduğu mesajını verdiği için olumlu niteliktedir.

4.10.2.2 Zamanını bilgisayar oyunu ile tüketme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, ödev arkadaşı Frew’den bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Frew, anne babasının haftanın her günü, Coğrafya çalışması için onu sabahın beşinde uyandırdığını, hiçbir zaman bilgisayarda oyun oynamasına izin vermediklerini, çünkü bunu zaman kaybı olarak gördüklerini söyledi.” (s.106)

Bu iletide Frew’in ebeveynlerinin bilgisayar oyunlarını “zaman kaybı” olarak tanımlamaları okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.10.2.3 Tembellik. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, gelecek ay yapılacak Karabaht Çiftliği gezisinden ve bu gezide ağaç kulübelerde kalındığından, doğa ile ağır işler konusunda bilgi edinildiğinden bahsetmektedir. Herkes yolculuğa çıkarken geride kalan çocuk olmak istediğinden eklemekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Sınıf arkadaşlarımdan hepsi ormanda terlerken, ben okul kütüphanesinde modern dünyanın bütün nimetlerinin keyfini çıkaracağım.” (s.52)

Bu iletide Greg’in, hareketli bir geziye katılmak istemediği ve bunun yerine zamanını kütüphanedeki imkanlardan faydalanarak tüketmek istediği anlaşılmakta; okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, çocukların eskiden yaptığı şeylerden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Eskiden çocuklar sabah kalktıkları andan itibaren güneş batana kadar çalışırlarmış. Ailelerine dışarıdaki işlerde yardım edecek kadar büyüdükten sonra da çalışmaya başlamak zorunda kalırlarmış. İşte o zamanlar yaşamadığıma sevinmem için bir neden daha.” (s.165)

Bu iletide Greg’in, eski çocukluklardaki gibi bir çalışmaya olumlu bakmadığı, zamanını çalışarak tüketmek istemediği anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.10.2.4 Yaz tatili. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin kendi çocukluğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem, kendisinin çocukluğunda, yazları çocukların bütün gün dışarıda oyun oynadıklarını, ancak akşam yemeği için çağrıldıklarında eve girdiklerini söylüyor. Benim yazım bu yıl tam tersi şekilde geçti. Temmuz ve ağustos aylarını Film Kampı’nda geçirdim. Tek yaptığım, günde sekiz saat klimalı bir salonda film izlemektir.” (s.15)

Bu iletide Greg’in yaz tatilinde iki ay boyunca sadece film izleyerek geçirdiği görülmekte ve okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.10.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 10 Hey Gidi Günler” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 10 Hey Gidi Günler” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: Çevreci Tüketim, Tutumlu Olma.

4.10.3.1 Çevreci tüketim. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, cumartesi gününü parkı temizleyerek geçirdiklerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Sonuç olarak, kendimi kamyonlar dolusu para kazanmak yerine, yerdeki yaprakları bedava süpürürken buldum. Annemin bana verdiği süpürge çok eski püsküydü. Ondan yenisini istedim ama bana herkesin elindekiyle yetinip iş yapmaya çalıştığını söyledi.” (s.92)

Bu iletide Greg'in park temizleme işini bedava yapmaktan ve eski püskü süpürge ile çalışmaktan memnun olmadığı görülmekte ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir. Annesinin, Greg'in elindekiyle yetinip iş yapmaya çalışmasını söylemesi okura tutumlu olma konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.10.3.2 Tutumlu olma. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Karabaht Çiftliği gezisi konusunda fikrini değiştirdiğinden; hazırlandığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Islak mendil paketlerini çantanın en altına yerleştirdim çünkü annemin onları yanımda götürdüğümü görmesini istemiyordum. Annem ıslak mendillerin herkesin her gün kullanamayacağı kadar pahalı olduğunu söylüyor ve bunları Manny için saklıyor. Anlıyorsunuz değil mi, büyüyünce zengin olmak istememin nedeni bu işte. Bir sürü param olduğunda, istediğim kadar ıslak mendil alabilirim.” (s.135)

Bu iletide Greg'in annesinin ıslak mendile karşı olan tutumu okura tutumlu olma ve bilinçli tüketim konularında olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.10.4 “Saftirik Greg'in Günlüğü 10 Hey Gidi Günler” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg'in Günlüğü 10 Hey Gidi Günler” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler toplam 1 başlık altında sınıflandırılmıştır: Arkadaşlığa Verilen Değer.

4.10.4.1 Arkadaşlığa verilen değer. Greg, geziye katılmayacağını söyleyince Rowley'in odasını paylaşacak birini aradığından, işlerin onun için pek iyi gitmediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Yine de Rowley için daha fazla üzülecek halim yok çünkü benim ilgilenmem gereken kendi sorumluları var.” (s.54)

Bu iletide Greg'in, arkadaşının durumuna üzülme istemediği ve kendi sorunlarını ön planda tuttuğu anlaşılmakta; okura arkadaşlık ilişkileri konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.11 Saftirik Greg'in Günlüğü 11 Karışık İşler Bunlar'a Yönelik Bulgular

Dizinin on birinci kitabında; Greg'in Rowley ile bir film çekmesi ve Cadılar Bayramı'ndan bahsedilmektedir.

4.11.1 “Saftirik Greg’in Günlüğü 11 Karışık İşler Bunlar” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 11 Karışık İşler Bunlar” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 5 başlık altında sınıflandırılmıştır: Satın Alma, Gösterişçi ve Popüler Tüketim, İhtiyaç Fazlası Tüketim, Harçlık, Kısa Yoldan Para Kazanma İsteği.

4.11.1.1 Satın alma. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, insanların köpekler için para harcadığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Artık köpeklerin keyfi yerinde. İnsanlar onlara lezzetli mamalar, yumuşacık yataklar almak için bir sürü para harcıyorlar.” (s.62)

Bu iletide, insanların köpeklerin çeşitli ihtiyaçlarına yönelik satın alma davranışları gösterdiği görülmektedir.

Greg, Cadılar Bayramı’ndan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem, Cadılar Bayramı’nda dağıtacağı şekerleri birkaç hafta önceden alıyor.” (s.65)

Bu iletide, Greg’in annesinin bayram için satın alma davranışı gösterdiği anlaşılmaktadır.

Greg, kendisinin bir müzik aletiyle ilgilenmesinin annesini heyecanlandığından ve kocaman bir piyano getirdiğinden bahsetmekte; aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Babamın tepkisine bakılırsa, annem piyanoyu satın almadan önce ona fikrini sormamıştı.” (s.150)

Bu iletide Greg’in annesinin satın alma davranışı konusunda babasının fikrini almadığı anlaşılmakta ve okura satın alma davranışlarında aile bireylerinin fikir paylaşımı konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.11.1.2 Gösterişçi ve popüler tüketim. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, fuardan aldığı şeylerin çoğunu geri verip yerine ne aldığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Okulda herkesin bayıldığı Tüylerrüpten kitaplarından bir sürü aldım.” (s.44)

Bu iletide Greg’in satın aldığı kitapların “herkesin bayıldığı” popüler kitaplar olduğu anlaşılmaktadır.

Greg, Mariana Mendoza'nın Cadılar Bayramı partisine yalnızca okul orkestrasında onunla birlikte olan kişileri çağırdığından; partiye davet edilebilmek için okul orkestrasına girmesi gerektiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Benim için bir müzik aletinin en önemli özelliği beni havalı göstermesi.”
(s.154)

Bu iletide Greg'in, müzik aleti satın alırken dikkat ettiği tek özelliğin “havalı göstermesi” olduğu anlaşılmakta ve okura bilinçli tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.11.1.3 İhtiyaç fazlası tüketim. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Cadılar Bayramı'nda Rodrick'in satın aldığı korkunç cadı oyuncağının depoda durduğundan; depodan içeri adım atmadığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ne yazık ki bütün Cadılar Bayramı kostümlerim depoda. Yani eğer annem bana yeni kostümler almayı kabul etmezse, bu yıl şeker toplamaya gidemem ben.” (s.58)

Bu iletide Greg'in birden fazla kostümü olduğu ancak bulunduğu yerden alamadığı için annesinden yeni kostümler almasını istediği anlaşılmakta ve okura ihtiyaç fazlası tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.11.1.4 Harçlık. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, okulda kitap fuarı olduğundan, annesinin ona harcaması için yirmi dolar verdiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bu parayla ne istersem alabileceğimi sanmıştım ama meğer annem hepsini sadece kitaplara harcamam için vermiş. Ama insanın karşısına pörtlek gözlü dev bir kaleme sahip olma fırsatı çıkınca, karşı koymak çok zor. Kalemin yanında bir de üzerinde çok esprili bir şey söyleyen kedi resmi olan poster, panda şeklinde bir silgi, karanlıkta parlayan bir hesap makinesi, suyun altında yazan bir kalem ve diğeri kaybolur ya da çalınırsa diye pörtlek gözlü dev bir kalem daha aldım. Annemin paramı bu şekilde harcamamdan hoşlanmama olasılığını düşündüğüm için, üzerinde güzel bir mesaj olan bir yo-yo da aldım.” (s.29-30)

Bu iletide Greg'in, annesinin ona kitap fuarından sadece kitap satın alması için verdiği harçlığı; tamamen farklı bir şekilde ve bilinçsizce harcadığı anlaşılmakta olup, okura bilinçli tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, Cadılar Bayramı zamanı, eskiden süslerinin birkaç örümcek ağı, plastik örümcekler ve balkabağı feneri gibi çok sade olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ama sonra komşularımız da Cadılar Bayramı süslemelerine başarlardı ve bizim süsler onlarınkinin yanında pek sönük kalırdı. Bu yüzden geçen yıl annem, Rodrick’e para verdi ve gidip ön verendamız için daha fazla süs almasını söyledi. Ama Rodrick bütün parayı iğrenç bir elektronik plastik cadiya harcamış.” (s.54-55)

Bu iletide Rodrick’in, annesinin ona süs satın alması için verdiği harçlığı; bilinçsizce harcadığı anlaşılmakta ve okura bilinçli tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.11.1.5 Kısa yoldan para kazanma isteği. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, insanların korkmayı sevdiğinden ve eğer bu konuda iyiyseniz bir servet kazanabileceğinizden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bir ara, çok az para harcayarak korku film çeken üniversite öğrencilerini duymuştum. Sonra bu filmi büyük bir stüdyoda satmışlardı ve bu çocuklar şimdi milyonerdiler.” (s.199)

Bu iletide Greg’in, az para harcayarak korku filmi çekmek ve milyoner olmak istediği anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.11.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 11 Karışık İşler Bunlar” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 11 Karışık İşler Bunlar” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler toplam 4 başlık altında sınıflandırılmıştır: Boş Zaman Değerlendirme, Zamanını Ekran ile Tüketme, Zamanını Bilgisayar Oyunları ile Tüketme, Okulu Zaman Kaybı Olarak Görme.

4.11.2.1 Boş zaman değerlendirme. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin onun hayatında eğer bir şeylerin değişmezse hayatının geri kalanını akılsız bir zombi olarak geçireceğini söylediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem diyor ki: Beynimiz kas gibiymiş, eğer kitap okuyarak ve yaratıcı işlerle uğraşarak beynimize egzersiz yaptırmazsak, zayıflar ve pelte gibi olurmuş. Bilgisayar oyunları ve televizyon beynimi mahvediyormuş.” (s.30)

Bu iletide annesinin, Greg'in zamanını bilgisayar ve televizyon oyunları yerine; kitap okuma, yaratıcı işlerle uğraşma gibi egzersizlerle tüketmesini istediği anlaşılmakta olup, okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir. Greg'in annesi, Greg eğer televizyonu kapatır ve bilgisayar oyununu da ortalıktan kaldırır; farkında olmadığı bir yeteneğini keşfedebileceğini söylemektedir.

Greg, annesinin onu birlikte oynamaları için Maddax'ın evine götürdüğünden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Maddax'e eğlenmek için ne yaptığını sordum. Keman çaldığını ya da Legolarıyla oynadığını söyledi.” (s.97)

Bu iletide Maddax'ın boş zamanını keman çalarak veya Lego oynayarak eğlenceli bir biçimde tükettiği görülmekte ve okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.11.2.2 Zamanını ekran ile tüketme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Maddax ile zaman geçireceğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Maddax'e evde hiç abur cubur olup olmadığını sordum ama annesinin öyle yiyecekler yemesine izin vermediğini söyledi. Televizyon izlemek isteyip istemediğini sordum ama evlerinde televizyon olmadığını söyledi. Önce şaka yaptığını sandım ama gerçekten de salonda televizyon olması gereken yerde bir kitaplık vardı.” (s.96)

Bu iletide Maddax'ın zararlı yiyecekler tüketmediği ve evlerinde televizyon olmadığı için zamanını ekran ile tüketmediği anlaşılmakta; okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.11.2.3 Zamanını bilgisayar oyunları ile tüketme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin onun ve Rodrick'in artık büyüyünce ne olmak istediklerini düşünme ve gelecek için plan yapmaları gerektiğini söylediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ben büyüyünce ne olacağımı biliyorum zaten. Bilgisayar oyunları uzmanı olacağım. Elime oyun kumandası alabilecek kadar büyüdüğüm günden beri kendimi bu iş için eğitiyorum.” (s.135)

Bu iletide Greg'in, küçük yaştan itibaren zamanını bilgisayar oyunları ile tükettiği anlaşılmakta ve okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.11.2.4 Okulu zaman kaybı olarak görme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin Rodrick'i üniversite konusunda heyecanlandırmaya çalıştığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Rodrick hala müzik grubunun çok başarılı olup patlama yapacağına ve onun gibi insanlar için üniversitenin zaman kaybı olduğuna inanıyor.” (s.140)

Bu iletide Rodrick'in, müzik grubunun başarılı olup patlama yapacağını beklerken; okulda geçirilen zamanı bir kayıp olarak gördüğü anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.11.3 “Saftirik Greg'in Günlüğü 11 Karışık İşler Bunlar” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler. “Saftirik Greg'in Günlüğü 11 Karışık İşler Bunlar” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: Tutumlu Olma, İsraf.

4.11.3.1 Tutumlu olma. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, babasının onun orkestraya girmek istemesi fikrine pek bayılmadığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Babam müzik aletlerinin çok pahalı olduğunu ve benim bu hevesimin geçeceğine inandığını söyledi.” (s.148)

“Müzik aletini satın almak yerine kiralayabileceğimizi, bunun çok daha ucuza mal olacağını söyledi.” (s.156)

Bu iletilerde Greg'in babasının bütçesine göre hareket etmek istediği görülmekte ve okura bilinçli tüketim konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.11.3.2 İsraf. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, okuldaki öğle yemeğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Eskiden öğle yemeğimi sabahları annem hazırlardı. Ben de sandviçimi ve atıştırmalığımı yer ama annemin pakete koyduğu meyveyi çöpe atardım.” (s.112)

Bu iletide Greg'in, kendisi için sağlıklı olan yiyeceği tercih etmediği; paketteki meyveyi çöpe attığı görülmekte ve okura israf konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.11.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 11 Karışık İşler Bunlar” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 11 Karışık İşler Bunlar” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: Hediye Verilen Değer, Kardeş İlişkileri.

4.11.4.1 Hediye verilen değer. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, sık sık hayatındaki insanların gerçekten göründükleri kişiler mi yoksa sadece aktörler mi olduğunu merak ettiğinden; eğer anne ve babası da oyuncuysa, o zaman bir sorun olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Yıllar boyunca o kadar çok Anneler Günü ve Babalar Günü kartı hazırladım ki. Eğer bütün bunlar bir oyunsa, harcadığım zamanın ve emeğin karşılığında ben de ücret almayı hak ediyorum.” (s.12)

Bu iletide Greg'in anne ve babasına hazırladığı kartlar için harcadığı zaman ve emek karşılığı ücret almak istediği görülmekte ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.11.4.2 Kardeş ilişkileri. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Rodrick'in yalanlarının ona parasal açıdan pahalıya patladığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bir sene Rodrick bana eğer bir çukur kazarsam ve doğum günümde bana verilen bütün parayı içine koyarsam, burada bir ağaç çıkacağını ve ne zaman istersem o ağaçtan para toplayabileceğimi söylemişti. Ben de onun dediğini yaptım ve hatta çukuru günde iki kez suladım. Ama anneme Para Ağacımın büyümediğini söylediğimde, eline bir kürek alıp çukuru açtı. Bomboştı. İyi ki annem tam zamanında müdahale etmiş, yoksa bir iki gün içinde doğum günü paramın hepsi çikletlere ve çizgi romanlara harcanmış olacaktı.” (s.124)

Bu iletide Rodrick'in kardeşine yalan söyleyerek, onun parasını aldığı görülmekte ve okura kardeş ilişkileri konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.12 Saftirik Greg'in Günlüğü 12 Tam Bir Felaket'e Yönelik Bulgular

Dizinin on ikinci kitabında; Heffley ailesinin Noel tatili için tropik bir adaya gitmelerinden bahsedilmektedir.

4.12.1 “Saftirik Greg'in Günlüğü 12 Tam Bir Felaket” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler. “Saftirik Greg'in Günlüğü 12 Tam Bir Felaket” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 3 başlık altında sınıflandırılmıştır: Gösterişçi ve Popüler Tüketim, İhtiyaç Doğrultusunda Tüketim, Harçlık.

4.12.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, “Mercan Adası” reklamı yayınlandıktan bir gece sonra anne ve babasının onlara bir haber verdiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bu yıl Noel’i burada kutlamayacağımızı, bunun yerine hep birlikte Mercan Adası’na gideceğimizi söylediler. Hediyelerimizi tatile nasıl götüreceğimizi sordum. Annem de hediyemizin bu tatil olduğunu söyledi. Bunun çok kötü bir fikir olduğunu düşündüm. Kendisi para harcamayı sevmez pek ve ben bu tatilin bir servete mal olacağından emindim.” (s.10-11)

Bu iletide Greg'in annesinin, reklamdan etkilenecek pahalı bir tatil planladığı görülmekte ve okura popüler tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, yunuslarla yüzme aktivitesine katılmak için can attığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bunu yapmak istememin nedenlerinden biri de eve döndüğümde, Rowley’ye gösterip hava atacağım bir şey olmasıydı.” (s.135)

Bu iletide Greg'in arkadaşına hava atmak için bir aktivite yapmak istediği görülmekte ve okura gösterişçi tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, otelde Rodrick ile kaldığı odadan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Banyodaki duş kocamandı, yerler ve lavabo mermerdi. Küvetin üzerinde televizyon, tuvaletin yanında da telefon vardı. Eğer tuvalete oda servisi geliyorsa, bütün ihtiyaçlarımı tek bir yerde halledebileceğimi düşündüm.” (s.82)

Bu iletide Greg'in, otel odasının fiziki ve teknolojik özelliklerinden etkilendiği ve bunların kendi ihtiyaçları olduğunu düşündüğü görülmekte; okura popüler tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.12.1.2 İhtiyaç doğrultusunda tüketim. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin onlara şişe suyu içmeleri gerektiğini anlattığından ama babasının kendisi için sorun olmadığını söylediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Günün geri kalanı hiçbirimiz için eğlenceli geçmedi. Sonunda süitimize ulaştık. Babam kendini banyoya kapattı. Annem de beni babamın midesi için ilaç almak üzere markete gönderdi.” (s.102)

Bu iletide Greg'in, babasının midesi için ilaç satın alması, okura ihtiyaca yönelik tüketim konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, havaalanının tuvaletindeki el kurutma makinesinde çorabını kuruttuğundan, çorabın dumanının tütmeye başlayıp sonra da uçtuğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Tatilde yeni bir çift çorap almaya karar verdim.” (s.35)

Bu iletide Greg'in, yanıp uçan çorabı yerine yeni bir çift çorap alması, okura ihtiyaca yönelik tüketim konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.12.1.3 Harçlık. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, günü oyun salonunda oyalanarak geçirmeye karar verdiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Hazine Dalışı'ndan kazandığım bozuk paraları iki buçuk saatte bitirdim.” (s.148)

Bu iletide Greg'in, kendi kazandığı harçlığı oyun salonunda harcadığı görülmektedir.

Greg, annesinin uçağa bindiklerinde altı saat havada kalacaklarını söylediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annemden para istedim ve kapıya yakın yerdeki dükkândan iki dergi, birkaç atıştırmalık ve bir kulaklık aldım.” (s.33)

Bu iletide Greg'in, ihtiyacı olan şeyleri satın almak için annesinden harçlık istediği görülmektedir.

4.12.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 12 Tam Bir Felaket” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 12 Tam Bir Felaket” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler toplam 3 başlık altında sınıflandırılmıştır: Boş Zaman Değerlendirme, Tembellik, Zamanını Eğitim ile Tüketme.

4.12.2.1 Boş zaman değerlendirme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin hep birlikte plaja gitmeleri gerektiğini söylediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem hep birlikte plaja gitmemiz gerektiğini söyledi ama ben odada kalıp duş almak istiyordum. İşin gerçeği, zamanımı odada geçirmek istiyordum ve eğer annem odada kalırsa, çok fazla sıcak su kullandığım için kızacağımı biliyordum.” (s.108)

Bu iletide Greg’in zamanını ailesi ile plajda geçirmek yerine odada geçirmeyi tercih ettiği görülmekte ve okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.12.2.2 Tembellik. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, kabin görevlisinin; pilotun tuvalete gitmesi gerektiği için kontrolün ikinci pilotta olduğunu söylediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Kabin görevlisi bana endişelenmememi, bu uçakların üstün teknolojiyle yapıldığını ve kendi kendilerini uçurabildiklerini söyledi. Pilotların çok para kazandıklarını duymuştum. Eğer kabin görevlisinin söyledikleri doğruysa bu iş tam bana göre idi.” (s.64-65)

Bu iletide Greg’in, çok fazla çaba gerektirmediğini düşünerek pilot olma isteği anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, sık sık vücut şekillendirmeyi düşündüğünden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Sık sık egzersiz ve vücut geliştirmeyi düşünüyorum. Ama gelecekte herkesin bir hap alıp hiç egzersiz yapmadan forma gireceğinden eminim.” (s.89)

Bu iletide Greg’in, hiçbir çaba göstermeden forma girmeyi istediği anlaşılmaktadır.

4.12.2.3 Zamanını eğitim ile tüketme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, ayı yavrusunun bir buçuk yaşına geldiğinde annesinin onu kendi başının çaresine bakması için saldığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ben baba olunca aylar gibi yapacağım. Bir kere, çocuklarıma bir sürü gereksiz şeyi, alfabeyi, renkleri, şekilleri filan öğretmekle zaman harcamam asla.” (s.130)

Bu iletide Greg’in, alfabe, renkler, şekiller gibi eğitim konularını gereksiz gördüğü ve bunlar için zaman harcamayı düşünmediği anlaşılmakta; okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.12.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 12 Tam Bir Felaket” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 12 Tam Bir Felaket” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: Tutumlu Olma, Çevreci Tüketim.

4.12.3.1 Tutumlu olma. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, ihtiyaçları olan eşyalara bakmak için otelin marketine gittiklerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem her gün aynı giysileri yıkayıp giyebileceğimizi söyledi. Böylece marketten yalnızca güneş kremi ve Manny için kovayla kürek aldık.” (s.86)

Bu iletide Greg ve ailesinin, yalnızca ihtiyaca yönelik satın alma davranışı gösterdikleri anlaşılmakta ve okura tutumlu olma konusunda olumlu nitelikte bir mesaj verilmektedir.

Greg, golf kulübündeki otelin tek kapalı restoranına gittiklerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Kulüpte giysi zorunluluğu olduğunu, erkeklerin yakalı gömlek, kadınların da elbise giymek zorunda olduğunu anlattı. Babam, yöneticiye bizde bunların olmadığını söyledi. Adam da hepsini oteldeki dükkândan almamızı önerdi. Ancak babam gömleklerin tanesinin elli dolar olduğunu ve sırf yemek yiyebilmek için dört gömlek alamayacağını bildirdi.” (s.143)

Bu iletide Greg’in babasının bütçesine uygun davrandığı görülmekte ve okura tutumlu olma konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir. Greg, bunun üzerine havuz bara gittiklerini eklemektedir.

4.12.3.2 Çevreci tüketim. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin kirli havlu ve çarşafı banyoda yıkayabileceklerini söylediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Şahsen ben otelde kalmanın en iyi tarafının her gün temiz havlu ve çarşafı almak olduğunu düşünüyorum. Ama annem, otellerin çok fazla çamaşır deterjanı kullandıklarını ve eğer havlu ve çarşafı tekrar kullanırsak, çevreyi korumuş olacağımızı söyledi.” (s.107)

Bu iletide Greg’in annesinin, havlu ve çarşafı tekrar kullanma düşüncesi okura çevreci tüketim konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.12.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 12 Tam Bir Felaket” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 12 Tam Bir Felaket” kitabında ilişki tüketimine yönelik herhangi bir iletiye rastlanmamıştır.

4.13 Saftirik Greg’in Günlüğü 13 Eridik Bittik’e Yönelik Bulgular

Dizinin on üçüncü kitabında; Greg ve Rowley’in büyük bir kartopu savaşına katılmalarından bahsedilmektedir.

4.13.1 “Saftirik Greg’in Günlüğü 13 Eridik Bittik” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 13 Eridik Bittik” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 5 başlık altında sınıflandırılmıştır: Gösterişçi ve Popüler Tüketim, İhtiyaç Fazlası Tüketim, Zengin Olma İsteği, Para Kazanma, Para Biriktirme.

4.13.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, yetişkinlerin fazla teknolojinin çocuklar için zararlı olduklarını düşündüğünden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Yetişkinler teknolojinin fazlası çocuklara zararlı diyor ama bana kalırsa ne kadar çok, o kadar iyi. Hatta, şu tüm alışkanlıklarımızı öğrenen teknolojik tuvaletlerden birine param yettiğinde gidip en pahalı modelini alacağım.” (s.5)

Bu iletide Greg’in, parası olması durumunda bahsettiği ürünün “en pahalı” modelini almak istemesi, ürünün kalitesinden çok fiyatını önemseydiğini göstermekte ve okura gösterişçi tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.13.1.2 İhtiyaç fazlası tüketim. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, birkaç köpek alıp, onlara kızak çekmeyi öğreterek sabahları okula gitmenin çocuk oyuncağı olacağı düşüncesinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annemler şaka yapıyorum sanmış olmalı ki bu fikrimi desteklediklerini söylediler. Ama Noel paramla sokaktaki teyzeden bir kutu dolusu yavru köpek aldığımda bana hepsini zorla iade ettirdiler.” (s.105)

Bu iletide Greg’in, bütün parasını bir kutu dolusu yavru köpek için harcadığı görülmekte ve okura bilinçli tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.13.1.3 Zengin olma isteği. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Noel hediyesi yumuşacık battaniyeden ve üç kardeşin paylaşmayı bilmediğinden bahsetmekte; aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bir gün çok param olursa kendime büyük bir kale yaptıracam ve içindeki her odada kocaman ağır battaniler olacak.” (s.48)

Bu iletide Greg’in zengin olduğunda aynı eşyadan birden fazla satın alacağından bahsettiği görülmekte ve okura olumsuz nitelikte mesaj vermektedir.

4.13.1.4 Para kazanma. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, lisedeki bir çocuğun liseli gibi davranıp; aslında sivil polis olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Şahsen ben ispiyonculuğa hiç karşı değilim. Hem isterseniz ispiyonculuk yaparak para bile kazanabilirsiniz. Eh, mezun olur olmaz hangi işi yapacağım belli oldu. Hem okula gidip hem üstüne para alıp hem de gıcık tiplerin başını belaya sokmak kulağa gayet eğlenceli geliyor.” (s.98)

Bu iletide Greg’in sivil polis mesleğini “ispiyonculuk” olarak adlandırması yanlıştır. Greg’in, gıcık tiplerin başını belaya sokarak para kazanma düşüncesi okura olumsuz nitelikte mesaj vermektedir.

4.13.1.5 Para biriktirme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, kar yağacağı için ertesi günü iple çekmediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annemlere motorlu kızak almak için para biriktirdiğimi söyledim. Böylece okula gitmek bu kadar zahmetli olmayacak.” (s.104)

Bu iletide Greg’in kendi sorunlarına çözüm üretmek için para biriktirdiği görülmekte ve okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir. Greg; ebeveynlerinin ortaokula giden bir çocuğun motorlu kızak kullanamayacağını ona açıkladıklarını ama onları dinlemediğini eklemektedir.

4.13.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 13 Eridik Bittik” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 13 Eridik Bittik” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler toplam 4 başlık altında sınıflandırılmıştır: Zamanını Ekran ile Tüketme, Zamanını Bilgisayar Oyunu ile Tüketme, Tembellik, Okuldan Kaçma İsteği.

4.13.2.1 Zamanını ekran ile tüketme. Bu başlık altında toplam dört iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin Rodrick ve onu sosyal becerilerini geliştirmeye zorladığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem diyor ki günümüzde çocuklar birbiriyle nasıl konuşacağını bilmiyormuş, çünkü biz hep ekrana bakıyormuşuz.” (s.21)

Bu iletide Greg ve Rodrick’in zamanlarını ekran ile çok fazla tükettikleri anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, Rowley ile büyükannesinde, battaniyenin altında televizyon izlediklerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Sanırım zamanın nasıl geçtiğini anlamadık, çünkü televizyonu kapattığımızda hava kararmıştı.” (s.80)

Bu iletide Greg ve Rowley’nin televizyon izleyerek çok fazla zaman tükettikleri anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, annesinin ödevini bitirene kadar TV izlemesini ve oyun oynaması yasakladığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem benim ve kardeşlerimin ‘Ekransız Hafta Sonları’ geçirmemizi istiyor. Anneme göre biz erkek çocukları elektronik aletlere bağımlıymışız ve yaramazlık yapmamızın sebebi buymuş. Bu yüzden cumartesi ve pazarları elektronik şeyler kullanmamızı yasakladı. Artık kendimize başka eğlence yöntemleri bulmamız gerek.” (s.19)

“Bütün gün dışarıda oynayacakmışım, öyle dedi. Ben de ona biraz bilgisayar oyunu oynadıktan sonra çıkabileceğimi söyledim. O da bana Ekransız Hafta Sonu olduğunu hatırlattı.” (s.150)

Bu iletilerde Greg’in annesinin, çocuklarının ekran ile çok fazla zaman geçirdikleri için uyguladığı bir yöntem görülmekte ve okura zamanını ekran ile tüketme konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.13.2.2 Zamanını bilgisayar oyunu ile tüketme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, hasta olmaktan nefret etse de henüz gribe çare bulunmadığına şükrettiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Çünkü bir çare bulunmuş olsa, hasta numarası yapamaz ve evde kalıp bilgisayar oyunu oynayamazdım.” (s.65)

Bu iletilerde Greg’in okuldan kaçmak ve evde bilgisayar oyunu oynamak için hasta numarası yaptığı anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.13.2.3 Tembellik. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, bir hayvan olsa şu an kesin uyuyor olacağından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bana kalsa sonbaharın son günü hep beraber pijamalarımızı giyip yatmalı ve bahara kadar uyumalıyız.” (s.41)

Bu iletilerde Greg’in, kış mevsimi boyunca hiçbir şey yapmadan sadece uyumak istediği görülmekte ve okura tembellik konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, okulun tatil edildiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ben de hiçbir şey yapmadan dinlenerek geçireceğim güzel, sakın bir gün için sabırsızlanıyordum.” (s.137)

Bu iletilerde Greg’in, tatil günü hiçbir şey yapmamak için sabırsızlandığı anlaşılmakta ve okura tembellik konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.13.2.4 Okuldan kaçma isteği. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, birkaç gündür kar yağdığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Birkaç gündür kar yağıyor ve dün gece dört santim daha yağdı. Ne yazık ki bu okulu tatil etmeye yetmedi.” (s.86)

Bu iletide Greg’in, okulun tatil edilmesi amacıyla kar yağmasını istediği anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.13.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 13 Eridik Bittik” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 13 Eridik Bittik” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler toplam 1 başlık altında sınıflandırılmıştır: Geri Dönüşüm.

4.13.3.1 Geri dönüşüm. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, botlarının tabanlarının eridiğinden, ayakkabılarının karda sırlıslıklam olacağından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ben de pizza kutuları ve koli bandıyla kendi kar ayakkabılarımı yarattım.” (s.107)

Bu iletide Greg’in, problem durumuna çözüm ürettiği görülmekte ve bunu geri dönüşüm materyallerinden yapması okura geri dönüşüm konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.13.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 13 Eridik Bittik” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 13 Eridik Bittik” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: Arkadaşlık İlişkileri, Çıkarıcı İlişkiler.

4.13.4.1 Arkadaşlık ilişkileri. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, eve yürürken havanın sabahkinden daha soğuk olduğundan; yolun yarısındanyken Rowley’nin çok sıkıştığından ve büyük bir kayanın arkasında işini gördüğünden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Alt Surrey Caddesi çocuklarından bazıları oynamak için evden çıktılar ve çok geçmeden Rowley’nin çevresi epey kalabalıklaştı. Ben ise hemen sıvıştım, çünkü insanların birlikte olduğumuzu bilmesini istemiyordum.” (s.69)

Bu iletide Greg’in, arkadaşının içinde bulunduğu zor durumdan utandığı anlaşılmakta ve okura arkadaşlık ilişkileri konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.13.4.2 Çıkarıcı ilişkiler. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, dışarıda yapacak bir şey olmadığından ve Rowley'lere gitmeye karar verdiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Rowley'lere gittim, çünkü onların evi yerden ısıtmalı. Aslında, soğuk günlerde onlarda mümkün olduğunca çok vakit geçiriyorum.” (s.153)

Bu iletide Greg'in, kendi çıkarı için Rowley'lerde çok vakit geçirdiği anlaşılmakta ve okura arkadaşlık ilişkileri bakımından olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.14 Saftirik Greg'in Günlüğü 14 Yıktı Geçti'ye Yönelik Bulgular

Dizinin on dördüncü kitabında; Heffley ailesinin, miras sayesinde evlerinde yaptıkları büyük değişikliklerden bahsedilmektedir.

4.14.1 “Saftirik Greg'in Günlüğü 14 Yıktı Geçti” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler. “Saftirik Greg'in Günlüğü 14 Yıktı Geçti” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 5 başlık altında sınıflandırılmıştır: Gösterişçi ve Popüler Tüketim, İhtiyaç Doğrultusunda Tüketim, Para Kazanma, İhtiyaç Fazlası Tüketim, Satın Alma Kararında Aile Görüşü.

4.14.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, kendi evine çıktığında her şeyin çok farklı olacağından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Arada bir muhtemelen parti falan verip insanlara evimin ne kadar süper olduğunu göstereceğim.” (s.45)

Bu iletide Greg'in, insanlara hava atma amacı ile parti vereceği anlaşılmakta ve okura gösterişçi tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, mirasla ne yapacaklarını konuştuklarından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ben de kendiliğinden tuvaletli oturma odası koltuğu gibi nispeten ucuz fikirlerimle şansımı denedim.” (s.63)

Bu iletide Greg'in, miras ile lüks bir ürün satın almak istediği anlaşılmakta ve okura popüler tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.14.1.2 İhtiyaç doğrultusunda tüketim. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, babası ve Rodrick'le beraber yapı markete gittiklerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Evde gün boyu halledilecek işler varmış, bunun için de malzeme almamız gerekiyormuş. Babam çamaşır makinesini tamir etmek için gerekenleri bulmaya gitti, Rodrick'le beni de ahşap boyası ve fırça almaya gönderdi.” (s.81)

Bu iletide Greg ve ailesinin, evdeki tadilat için gerekli satın alma davranışı gösterdikleri anlaşılmakta ve okura ihtiyaç doğrultusunda tüketim konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, işçilerin lavaboyu kullanmak üzere eve girdiklerinden; banyonun önünde kuyruk olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bu nedenle akşam annem inşaat sahası için şu portatif tuvaletlerden sipariş verince her şey normale döndü.” (s.111)

Bu iletide Greg'in annesinin problem durumuna çözüm olarak satın alma davranışı görülmekte ve okura ihtiyaç doğrultusunda tüketim konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.14.1.3 Para kazanma. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, tüm sabah dolabındaki eşyaları ayırdığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Anneme bugün dolabı boşalttığımı söylediğimde hemen çıkanları üç gruba ayırmamı istedi: Kalacaklar, verilecekler ve atılacaklar. O zaman ben de madem eşyalarımı elden çıkarmak zorundayım, bari para kazanayım diye düşündüm. O nedenle, bahçe satışı yapmaya karar verdim.” (s.9)

Bu iletide Greg'in, elden çıkaracağı eşyalar ile satış yaparak para kazanma isteği anlaşılmakta ve okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, bahçe satışında annesine; istediği bir şey varsa satın alabileceğini söylediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bana, onun için yaptığım ama ona hiç vermediğim kâğıt çiçek için üç dolar teklif etti. Çiçeği almaya pek hevesli görüldüğü için üç dolardan fazlasını verebileceğini düşündüm. Böylece ondan on dolar istedim. Fazla açgözlü davranmış olacağım ki annem hiçbir şey almadan tekrar eve girdi.” (s.16)

Bu iletide Greg'in, annesinin hevesli oluşunu fırsata çevirme isteği anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.14.1.4 İhtiyaç fazlası tüketim. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, inşaat işçilerinin ellerinin çalışırken epey bir nasır tutmuşa benzediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ama ben ellerim pürüzsüz, güzel ve yumuşak olsun diye türlü türlü losyon ve krem kullanıyorum.” (s.113)

Bu iletide Greg’in, elleri için birden fazla ürün kullandığı anlaşılmakta ve okura ihtiyaç fazlası tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.14.1.5 Satın alma kararında aile görüşü. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, miras ile ne yapacaklarını ciddiyetle konuşmaları gerektiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Rodrick kendi payını grubuna bir tur otobüsü almak için kullanacaktı. Babam da İç Savaş koleksiyonu için pahalı heykelcikler istiyordu. Manny ise kendi parasıyla her nedense odasını çikolatalı pudingle doldurma niyetindeydi. Ama annem herkesin fikirlerini reddetti. Kararı ailece vermemiz gerektiğini, bu parayla hepimizin yararına olacak bir şey yapacağımızı söyledi. Sonra bize kendi fikrinden bahsetti: Parayı evde tadilat yaptırmak için kullanmak.” (s.62)

Bu iletide, Greg ve ailesinin herkesin yararına ortak bir karar verdikleri anlaşılmakta ve okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.14.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 14 Yıktı Geçti” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 14 Yıktı Geçti” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: Okuldan Kaçma İsteği, Eğitici Aktiviteler.

4.14.2.1 Okuldan kaçma isteği. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, bahçe satışında kimsenin bir şey satın almadığına sevindiğinden; ileride ünlü olursa eşyaların çok daha fazla para edeceğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Çocukken insanı okulla, ödevlerle bu kadar oyalamasalar şimdiden ünlü olurum ama bunlarla uğraşmaktan isim yapacak vaktim kalmıyor.” (s.30)

Bu iletide Greg'in, okul ve ödevlerle tüketilen zamanı “oyalanma” olarak gördüğü anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, bir çocuğun ünlü olmasının yollarından birinin “kahraman” olmak olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Eğer büyük bir şey yaparsam, doğum günümü ulusal bayram ilan edeceklerdir. Bu da çok şahane olurdu çünkü o zaman benim sayemde herkes okuldan veya işten bir gün kaytarma şansı bulurdu.” (s.34)

Bu iletide Greg'in ulusal bayramları, insanların okuldan veya işten kaytarma fırsatı olarak gördüğü anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, taşınacakları kesinleştiği için okula yaklaşımının değiştiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Neredeyse yaz tatiline girmek üzere olduğumuza göre anneme kalan dersleri assam olur mu diye sordum.” (s.194)

Bu iletide Greg'in, taşınmayı okuldan kaçma için bir fırsat olarak gördüğü anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.14.2.2 Eğitici aktiviteler. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, bahçe satışındaki doğum günü hediyeleriyle dolu masadan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“O hediyeleri Rowley'nin annesinin seçtiğine çok ama çok eminim çünkü hepsi öğretici şeyler. Ve hepsi hala yeni gibi gıcır gıcır çünkü bir tanesini bile açıp kullanmadım.” (s.18)

Bu iletide Greg'in eğitici hediyeleri hiç kullanmadığı anlaşılmakta ve okura eğitici aktiviteler ile zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.14.3 “Saftirik Greg'in Günlüğü 14 Yıktı Geçti” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler. “Saftirik Greg'in Günlüğü 14 Yıktı Geçti” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler toplam 1 başlık altında sınıflandırılmıştır: Tutumlu Olma.

4.14.3.1 Tutumlu olma. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin ona bahar temizliği yaptırdığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem bana bahar temizliği yaptırıyor; ihtiyacım olmayan şeyleri attırıyor. İlk başta iyi bir fikir sanmışım ama meğer ne çok eşyam varmış.” (s.2)

“Dolabın ön taraflarında ödev veya çizgi roman gibi, geçen yıl oraya attığım şeyler vardı. Bunları yolumdan çekince ise orada olduğunu hiç hatırlamadığım bir sürü şey bulmaya başladım. Onuncu yaş günümde hediye gelen bir model roket ve birkaç yıl önce Cadılar Bayramı’nda giydiğim bir kostüm çıktı. Bende olduğunu bilmediğim daha bir sürü şey buldum.” (s.3)

Bu iletilerde Greg’in annesinin, ondan ihtiyacı olmayan şeyleri atmasını istemesi okura tutumlu olma konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, büyük hala Reba’nın tüm parasını ailesine bıraktığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem, Büyük Hala Reba’nın küçük bir evde mütevazı bir yaşam sürdüğünü ama parasını dikkatli harcayıp ufak yatırımlar yaptığını anlattı.” (s.60)

Bu iletide, büyük halanın parasını dikkatli harcayıp tutumlu olduğu anlaşılmakta ve okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.14.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 14 Yıktı Geçti” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 14 Yıktı Geçti” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler toplam 1 başlık altında sınıflandırılmıştır: Arkadaşlık ilişkileri.

4.14.4.1 Arkadaşlık ilişkileri. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, evdeki inşaatın iyi yanlarından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Evdeki inşaatın en iyi yanlarından biri de bana okula giderken Rowley’ye hava atma şansı vermesi oldu. Yeni mutfagımızda granit tezgâh, seramik karolar ve yeni mutfak aletleri olacağını anlattım. O ise kıskanmak yerine benim adıma mutlu olmuş gibi davrandı. Nasıl bir oyun oynadığını çözebilmiş değilim.” (s.70)

Bu iletide Greg’in, yeni mutfagında olacak gösterişçi malzemeleri arkadaşına hava atma fırsatı olarak gördüğü anlaşılmakta ve okura arkadaşlık ilişkileri konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir. Rowley’nin onun adına mutlu olmasını, bir oyun olarak gördüğü anlaşılmaktadır.

Greg, taşınmak için iyi nedenlerin yanında tek dezavantajın yeni bir en iyi arkadaş bulmak olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Buna değer mi, ondan emin değilim. Sonuçta Rowley’ye epey bir zaman ve enerji harcadım. Yeni biriyle en baştan başladığımı hayal bile edemiyorum.” (s.165)

Bu iletide Greg'in, Rowley'ye zaman ve enerji harcadığı için ondan ayrılmak istemediği anlaşılmakta ve okura arkadaşlık ilişkileri konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.15 Saftirik Greg'in Günlüğü 15 Çıkmaza Girdik'e Yönelik Bulgular

Dizinin on beşinci kitabında; Heffley ailesinin uzun karavan yolculuğundan bahsedilmektedir.

4.15.1 “Saftirik Greg'in Günlüğü 15 Çıkmaza Girdik” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler. “Saftirik Greg'in Günlüğü 15 Çıkmaza Girdik” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 4 başlık altında sınıflandırılmıştır: Gösterişçi ve Popüler Tüketim, İhtiyaç Doğrultusunda Tüketim, Bütçe, Tasarruf.

4.15.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, babası ile kamp dükkanına gittiklerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bugün dükkâna gittiğimizde babam etrafta dolaştı ve bu defa bazı temel kamp malzemeleri seçti. Fenerler, mataralar, kamp sandalyeleri gibi şeyler... Ama ben hiç oyalanmadan dükkânın son model teknoloji ürünleri satılan kısmına yöneldim. Niye mi? Madem bu işi gerçekten yapıyoruz, o zaman olabildiğinde rahat edeyim, diye düşünmüştüm. Şişme bir çekyat, topuk kısmına küçük vantilatörler yerleştirilmiş olan yürüyüş botları, bir de güneş enerjisiyle çalışan ve otuz saniyede çilekli süt hazırlayabilen akıllı mutfak robotu seçtim.” (s.25-26)

Bu iletide Greg'in, ihtiyaçları ön planda tutmadığı; lüks ürünler satın almak istediği anlaşılmakta ve okura popüler tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir. Greg'in babası, onun almaya çalıştıklarının ciddi kampçılar için olmadığını söyleyerek geri bıraktırmıştır.

4.15.1.2 İhtiyaç doğrultusunda tüketim. Bu başlık altında toplam dört iletiye rastlanmıştır:

Greg, tatil için yaptıkları alışverişten bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bu sabah süpermarkete gidip tatilimiz için bir sürü yiyecek aldık. Sonra da karavanla bir sürü yeri gereken ihtiyaç duyacağımız diğer şeyleri almak için kamp malzemeleri dükkanına gittik.” (s.24)

“Annem akşam yemeği için alışveriş yapmak üzere kamp dükkanına gitti.” (s.161)

“Annem dükkândan plastik çatal bıçak almayı unuttuğu için elime biraz para verip beni alışverişe yolladı.” (s.162)

Bu iletilerde Greg ve ailesinin, karavan tatilinde ihtiyaçları olan şeyler için satın alma davranışı gösterdikleri anlaşılmakta ve okura ihtiyaç doğrultusunda tüketim konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, karavan tatilindeki kokarca saldırısından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem bana biraz para verdi, ‘Kamp dükkanına git de kokarca arındırma malzemeleri ve yiyecek bir şeyler al hadi.’ dedi.” (s.188)

Bu iletilerde Greg’in, problem durumuna çözüm bulmak için annesinin verdiği para ile satın alma davranışı gösterdiği anlaşılmakta ve okura ihtiyaç doğrultusunda tüketim konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.15.1.3 Bütçe. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin bir aile toplantısı yaptığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bence artık annemin de canına yetti çünkü dün akşam, bir aile toplantısı çağrısı yaptı. ‘Paramızın yeteceği tatiller konusunda beyin fırtınası yapalım.’ dedi.” (s.15)

“Bu yaz hem ailece olabileceğimiz hem de paramızın yeteceği bir tatil yapmanın yolunu sonunda bulduk.” (s.20)

“Anneme göre, tatilin çok pahalıya patlamasının esas sebebi, insanların tatillerde otelde kalıp sürekli dışarıda yemek yiyerek bir sürü para harcamasıymış. Bu iki sorun da karavan sayesinde çözülecek. Ondan sonra babam da heyecanlanmaya başladı. Yola düşüp istediğimiz kadar gidebileceğimizi söyledi. Canımız nerede isterse orada geceler, az bir paraya yemeklerimizi pişirebilirmişiz.” (s.21)

Bu iletilerde Greg ve ailesinin, bütçelerine uygun bir tatil planı yaptıkları anlaşılmakta ve okura bilinçli tüketim konusunda olumlu nitelikte mesajlar vermektedir.

4.15.1.4 Tasarruf. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin tasarruflu tatil planından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem, ‘Evden uzağa gitmeden gezebiliriz aslında.’ dedi. Mahallemizdeki güzel yerleri ziyaret edermişiz mesela. Böylece tasarruf yapabilirmişiz.” (s.17)

Bu iletide Greg’in annesinin, bütçelerine uygun bir tatil planı fikri verdiği anlaşılmakta ve okura tasarruflu tüketim konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.15.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 15 Çıkmaza Girdik” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 15 Çıkmaza Girdik” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler toplam 4 başlık altında sınıflandırılmıştır: Aile ile Zaman, Eğitici Aktiviteler, Zamanını Ekran ile Tüketme, Zamanını Sosyal Medya ile Tüketme.

4.15.2.1 Aile ile zaman. Bu başlık altında toplam beş iletiye rastlanmıştır:

Greg, ailesi ile uzun süredir evde tıklıp kaldığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ailemi çok seviyorum falan filan, o konuda hiçbir sorun yok da haftanın yedi günü, günün yirmi dört saatini onlarla geçirmeme gerek yok.” (s.1)

“Anneme göre çok uzun süredir evde tıklı kalmışız. Bir tatile ihtiyacımız varmış. Ama bence esas ihtiyacımız: Birbirimizden uzaklaşmak.” (s.1)

“Ninemin bodrumunda televizyon da yok. Yani biraz eğlenebilmek için kala kala birbirimize kalıyoruz. Bu durumda bile sıkılıyoruz.” (s.5)

Bu iletilerde Greg’in, ailesi ile uzun süre vakit geçirmekten hoşlanmadığı anlaşılmakta ve okura aile ile zaman tüketme konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, iki aydır ninesinin bodrumunda yaşadıklarından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bazen akşam yemeğinden sonra hep birlikte kutu oyunu oynuyoruz.” (s.7)

Bu iletide Greg ve ailesinin birlikte zaman geçirdikleri anlaşılmakta ve okura aile ile zaman tüketme konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, annesine göre tatile çıkmanın amacının birlikte bir şeyler yapmak olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“İleride bir gün biz kendi yolumuza gidecekmişiz nasıl olsa, o yüzden bir aile halinde mutlu anılar biriktirmek için zamanımız azalıyormuş.” (s.19)

Bu iletide Greg'in annesinin, aile olarak vakit geçirmenin öneminden bahsettiği anlaşılmakta ve okura aile ile zaman tüketimi konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.15.2.2 Eğitici aktiviteler. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, ninesinin bodrumunda yapacak bir şeyler bulmaya çalıştığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ninemin bodrumunda bir sürü yapboz var. Birkaç tanesini kendi başıma tamamladım. Pek güzel oldu.” (s.6)

“Rowley ailesiyle birlikte Avrupa'ya seyahate gitti de ondan. Çok gezecekler miymiş, neymiş. Anlayacağınız, Rowley şu anda hayatının en güzel günlerini yaşıyor. Bense ninemin evinin bodrumunda beş yüz parçalık yapbozlarla uğraşıyorum.” (s.14)

Bu iletilerde Greg'in, eğitici bir aktivite olan yapboz yaparak zamanını tükettiği ancak Rowley'nin tatili ile kıyaslayarak, memnun olmadığı anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, son iki günü tatil için hazırlanarak geçirdiklerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ama annemin bu yolculuğu bir tür eğitici tatile dönüştürmesinden endişeleniyorum. Ama bakın size söyleyeyim, herhangi bir şekilde ders çalışmaya falan hiç niyetim yok.” (s.23)

Bu iletide Greg'in, tatil yolculuğunda eğitici aktivite yapmak istemediği anlaşılmakta ve okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.15.2.3 Zamanını ekran ile tüketme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, tatil yolculuğunda Rodrick ile elektronik aletlerine gömüldüklerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Yollarda böyle gezmek pek hoştu falan ama bir süre sonra geçtiğimiz her yer birbirinin aynımıış gibi gelmeye başladı. Böylece Rodrick'le ikimiz vakit geçsin bari diye elektronik aletlerimize gömüldük. Bir saat sonra annem, ‘Bugünlük bu kadar ekrana bakmak yeter.’ deyip cicilerimize el koydu. ‘Yapacak başka bir şey bulun.’ dedi.” (s.38)

Bu iletide Greg ve Rodrick'in, tatil yolculuğunda zamanlarını uzun bir süre ekran ile tükettikleri anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir. Greg, annesinin onlara bazı faaliyetler verdiğini eklemektedir.

4.15.2.4 Zamanını sosyal medya ile tüketme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, göle gideceklerinden ve annesinin fotoğraf makinesini yanına aldığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Annem bu yaz sosyal medyada çok fazla vakit geçiriyor. Arkadaşlarının ailelerinin ne kadar mutlu olduğunu gördüğünde fena halde kskanıyor.” (s.126)

Bu iletide Greg'in annesinin, sosyal medyada çok fazla zaman geçirmesi okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.15.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 15 Çıkmaza Girdik” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 15 Çıkmaza Girdik” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: Çevreci Tüketim, Tutumlu Olma.

4.15.3.1 Çevreci tüketim. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, kampta işlerin çıkırından çıktığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Kamptaki dükkânda şişe suları bitince millet susuz kalmamak için yönetim kulübesinin yanındaki musluğun başına dolmuş. Fakat bazıları ihtiyacından fazla su almış, sonunda musluğa su veren kuyu kurumuş.” (s.193)

Bu iletide, kamptaki bazı insanların ihtiyacından fazla su alarak kuyuyu kuruttukları anlaşılmakta ve okura çevreci tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.15.3.2 Tutumlu olma. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, babasının kamp tatili planından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Babam bana, ‘Bu kamp tatilinde elden geldiğince kendi yemeğimizi bularak yaşayacağız.’ dedi. Öylesi hem daha keyifli hem de daha hesaphıymış. Birkaç ota seçti.” (s.26)

Bu iletide Greg'in babasının kamp tatili ile ilgili planının hesaplı olduğu anlaşılmakta ve okura bilinçli tüketim ve tutumlu olma konularında olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.15.4 “Saftirik Greg'in Günlüğü 15 Çıkmaza Girdik” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg'in Günlüğü 15 Çıkmaza Girdik” kitabında ilişki tüketimine yönelik herhangi bir iletiye rastlanmamıştır.

4.16 Saftirik Greg'in Günlüğü 16 Tam İsabet'e Yönelik Bulgular

Dizinin on altıncı kitabında; okulda yapılan spor seçmelerinden ve Greg'in spor kariyerinden bahsedilmektedir.

4.16.1 “Saftirik Greg'in Günlüğü 16 Tam İsabet” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler. “Saftirik Greg'in Günlüğü 16 Tam İsabet” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 3 başlık altında sınıflandırılmıştır: Gösterişçi ve Popüler Tüketim, İhtiyaç Fazlası Tüketim, Zengin Olma İsteği.

4.16.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg'in annesi, firmaların gençleri ve çocukları ürünlerine çekmek için yaptıklarından bahsetmekte ve Greg aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Paketlenmiş yiyecek satan firmaların, gençleri ve çocukları ürünlerine çekmek için çizgi film karakterlerini kullandıklarını da anlattı.” (s.45)

“Aslında sadece benim kuşağım mı bilmiyorum ama benim gibi bir çocuğun jelatine sarılmamış, kutuya konulmamış bir yiyecek yemesi çok zor. Eğer çikolatalar toprakta yetişseydi onlara elimi bile sürmezdim. Meyve sebze pazarlamak isteyenler eğer çocukların bu ürünleri yemesini istiyorlarsa reklam dünyasına ve pazarlama oyununa girmeliler.” (s.46)

Bu iletilerde Greg'in, pazarlama dünyasındaki firmaların stratejilerinden etkilendiği anlaşılmakta ve okura popüler tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.16.1.2 İhtiyaç fazlası tüketim. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, ilk ilgilendiği sporun futbol olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Maçtan sonra hep sahanın dibindeki büfeye gider, bir sürü abur cubur alırdık.”
(s.4)

Bu iletide Greg’in, birden fazla zararlı yiyecek satın alma davranışı görülmekte ve okura bilinçli tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, annesi ile markete gittiğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bugün markete gittiğimizde annemin yanından ayrıldım ve alışveriş arabasını en sevdiğim atıştırmalıklarla doldurdum. Sonra da annem mutlu olsun diye içine birkaç sağlıklı ürün ekledim.” (s.41)

Bu iletide Greg’in, annesini mutlu etmek adına ihtiyacı olduğunu düşünmediği ürünleri satın aldığı görülmekte ve okura bilinçli tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, babasının onu şehir merkezindeki futbol maçını izlemeye götürdüğünden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bütün paramı patlamış mısıra ve köpük parmaklara yatırdım.” (s.72)

Bu iletide Greg’in, parasını ihtiyacından fazla hediyelik satın almak için harcadığı görülmekte ve okura bilinçli tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.16.1.3 Zengin olma isteği. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, o yaz neredeyse hiç kaçırmadan olimpiyatları izlediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Madalyanızı kazandıktan hemen sonraki saniye, onun en değerli olduğu andır. O yüzden ben olsam madalyamı kazanır kazanmaz TV’nin gücünü kullanır ve iyi bir alıcı bulmaya çalışırdım.” (s.16)

“Zaten altın madalya kazanınca hayatın resmen kurtuluyor. Olimpiyat kariyerin bittiğindeyse temsillerden ve imza günlerinden dünya kadar para kazanmaya devam edebilirsin. Ama asıl para televizyondaki ürün reklamlarından geliyor. Parası iyi olduğu sürece her reklamda oynardım.” (s.22)

Bu iletilerde Greg’in, olimpiyatlarda kazanılan madalyaları birer gelir kaynağı olarak gördüğü anlaşılmakta ve okura olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.16.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 16 Tam İsabet” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 16 Tam İsabet” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: Okuldan Kaçma İsteği, Tembellik.

4.16.2.1 Okuldan kaçma isteği. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, ortaokulların her dört yılda bir spor karşılaşmaları düzenlediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bu yıl işi biraz ileriye götürdüler. Kazanan sınıfa bir günlük izin verecekler. İşte sırf bu yüzden herkes kazanmak için aşırı motive oldu ve çok çalışıyor.” (s.25)

Bu iletide Greg ve diğerlerinin, okula “1 gün” gitmemek için spor karşılaşmalarına çok çalıştıkları anlaşılmakta ve okura okulda tüketilen zaman konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.16.2.2 Tembellik. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, müdür yardımcısının cuma günü herkesin izinli olduğunu duyurduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Hiçbir şey yapmak zorunda olmadığım ve rahatça uyuyabileceğim koca bir günüm olduğu için çok heyecanlıydım.” (s.60)

Bu iletide Greg’in, boş gününü hiçbir şey yapmadan; sadece uyuyarak geçirmek istediği anlaşılmak ve okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.16.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 16 Tam İsabet” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 16 Tam İsabet” kitabında çevreci tüketime yönelik herhangi bir iletiye rastlanmamıştır.

4.16.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 16 Tam İsabet” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 16 Tam İsabet” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: Çıkarıcı İlişkiler, Baba-Çocuk İlişkisi.

4.16.4.1 Çıkarıcı ilişkiler. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, annesinin abur cubur seçme konusunda berbat olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Her zaman lezzetsiz ama sağlıklı olanları seçiyor ve biz hepsini bitirinceye kadar asla yeni atıştırılmalık almıyor. Ben de en yakın arkadaşım Rowley’yi ‘tadım partilerine’ davet edip bu yolla dolapları boşaltmaya çalışıyorum.” (s.40)

Bu iletide Greg’in, annesinin yeni atıştırılmalık alması için en yakın arkadaşını davet ederek ona berbat olduğunu düşündüğü abur cuburları yedirip, bitirmeye çalıştığı anlaşılmakta ve okura çıkarıcı ilişkiler konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.16.4.2 Baba-çocuk ilişkisi. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, babası ile stadyuma gittiklerinden; oradaki “Maçsever” dedikleri oyunu kazanmak için koridora atlayıp kameraların hepsini üzerine çekmeye çalıştığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Ama belli ki babamı utandırıyordum çünkü avucuma para tutuşturup beni abur cubur ve taraftar hediyelikleri almaya gönderdi.” (s.71)

Bu iletide Greg’in babasının, Greg’in yaptığı hareketlerden utanarak ona harçlık verdiği ve abur cubur satın almaya gönderdiği anlaşılmakta; okura sağlıklı baba-çocuk ilişkisi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.17 Saftirik Greg’in Günlüğü 17 Pis Kokulu Şarkılar’a Yönelik Bulgular

Dizinin on yedinci kitabında; Rodrick’in kurduğu müzik grubunun maceralarından bahsedilmektedir.

4.17.1 “Saftirik Greg’in Günlüğü 17 Pis Kokulu Şarkılar” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 17 Pis Kokulu Şarkılar” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 2 başlık altında sınıflandırılmıştır: Gösterişçi ve Popüler Toplum, İhtiyaç Fazlası Tüketim.

4.17.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Rodrick ve grubunun alışveriş merkezine gittiklerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Çocuklar dün gece havalı kıyafetler almak için alışveriş merkezine gittiler. Ancak modaya uygun kıyafetler çok pahalıydı, üstelik yırtık kotların yırtık olmayanlardan daha pahalı olduğunu gördüler. Bu yüzden hiçbir şey almadan geri döndüler.” (s.15)

Bu iletide Rodrick ve grubunun havalı ve modaya uygun kıyafetlerin çok pahalı olduğunu görüp hiçbir şey almadıkları anlaşılmakta ve okura popüler tüketim konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.17.1.2 İhtiyaç fazlası tüketim. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, Bill ile “Bing O Henry” isimli yere girip, dikkatleri dağıtmak için birkaç jeton alıp ateri oynamaya başladıklarından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Galiba kendimizi oyuna fazla kaptırdık çünkü işimiz bittiğinde Bill jetonlara en az iki yüz elli dolar harcamış olmalıydı.” (s.94)

“Bill, lav lambasını alamadığımız için hayal kırıklığına uğradı. Bu yüzden birkaç tur daha top sokma oynamak için jetonlara yüz dolar daha harcadı ve bizi zirveye taşıyacak kadar bilet kazandık.” (s.95)

Bu iletilerde Greg ve Bill’in, gerekenden fazla oyun oynadıkları ve bu oyunlar için çok fazla jeton satın aldıkları anlaşılmakta ve okura bilinçli tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.17.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 17 Pis Kokulu Şarkılar” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 17 Pis Kokulu Şarkılar” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler toplam 1 başlık altında sınıflandırılmıştır: Zamanını Eğitim ile Tüketme.

4.17.2.1 Zamanını eğitim ile tüketme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Metalcişivava grubunun üyesi Sebastian’ın Rodrick ve grubuna verdiği tavsiyeden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bu yüzden çocuklara verebileceği en iyi tavsiye, işi bırakıp eğitimlerine odaklanmak olmuş. Çünkü okumazlarsa onun gibi parasız kalabilir, elektriği ve suyu olmayan havuzlu bir evde yaşayabilirlermiş.” (s.159)

Bu iletide ünlü metal grubu üyesinin verdiği tavsiyenin, okumak ve eğitim üzerine olduğu anlaşılmakta; okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.17.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 17 Pis Kokulu Şarkılar” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 17 Pis Kokulu Şarkılar”

kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler toplam 1 başlık altında sınıflandırılmıştır: Tutumlu Olma.

4.17.3.1 Tutumlu olma. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, Rodrick ve grubunun alışveriş merkezinden hiçbir şey alamadan geri döndüklerinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Daha sonra çocuklar, kullanılmış kıyafetleri oldukça ucuza alabilecekleri Goodwill mağazasına gittiler.” (s.16)

Bu iletide Greg’in, bir ikinci el mağazasından bahsettiği anlaşılmakta ve okura tutumlu olma konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.17.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 17 Pis Kokulu Şarkılar” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 17 Pis Kokulu Şarkılar” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler toplam 1 başlık altında sınıflandırılmıştır: Çıkarıcı İlişkiler.

4.17.4.1 Çıkarıcı ilişkiler. Bu başlık altında toplam üç iletiye rastlanmıştır:

Greg, ünlü olmanın kazandırdığı şeylerden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Beni yanlış anlamayın; tabi ki villalar, pahalı arabalar ve ünlü olmanın kazandırdığı diğer şeylere sahip olmak güzel olurdu. Sadece şöhretin kötü taraflarıyla uğraşmak istemiyorum. İşte bu yüzden ünlü biriyle arkadaşlık etmek harika olurdu. O zaman, olumsuz taraflarını düşünmeden ünlü olmanın tadını çıkarabilirsiniz.” (s.6)

“Ayrıca sizden daha fazla parası olan biriyle arkadaşsanız hesap ödeme konusunda her zaman onlara güvenebilirsiniz. Ünlü arkadaşınızla aranız bozulursa sakın endişelenmeyin. Bu, dünyanın sonu değil. Çünkü insanlar ağız sulandıran dedikodular için çok para öderler.” (s.7)

Bu iletilerde Greg’in, şöhretin olumsuz taraflarıyla ilgilenmek istemediği için ünlü biriyle arkadaşlık etmek istediği; para için gerekirse ünlü arkadaşının dedikodusunu yapabileceği anlaşılmakta ve okura arkadaşlık ilişkileri konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, ünlü olma yolunda ilerleyen bir arkadaşı olmadığından; aileden birinin ünlü olmasının daha iyi olabileceğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Bilirsiniz, eğer ailede zengin biri varsa yılbaşı hediyeleri çok daha kaliteli ve güzel olur.” (s.8)

Bu iletide Greg’in, hediyelerin manevi değerinden çok maddi değerine önem verdiği ve bu sebepten ailede zengin birinin olmasını istediği anlaşılmakta; okura çıkarıcı ilişkiler konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.18 Saftirik Greg’in Günlüğü 18 Beyin Bedava’ya Yönelik Bulgular

Dizinin on sekizinci kitabında; Greg’in okulunun kapatılma tehdidiyle karşı karşıya kalmasından bahsedilmektedir.

4.18.1 “Saftirik Greg’in Günlüğü 18 Beyin Bedava” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 18 Beyin Bedava” kitabında satın alma davranışına yönelik iletiler toplam 3 başlık altında sınıflandırılmıştır: Gösterişçi ve Popüler Tüketim, İhtiyaç Fazlası Tüketim, Bütçe.

4.18.1.1 Gösterişçi ve popüler tüketim. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, beynin sorununun içinde sınırlı miktarda yer olması olduğunu düşündüğünden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Günün birinde belleği artırmanın bir yolunu bulacaklarını düşünüyorum. Bunu yaptıklarında ben de kendime en yüksek bellekli paketi almaya çalışacağım.” (s.3)

Bu iletide Greg’in, ileride icat edilmesini düşündüğü bir ürünün son modeline sahip olma isteği görülmekte ve okura popüler tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, yemekhanede satışa sunulan şekerli sosislilerden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“O kadar popüler oldu ki öğle yemeğini önce yiyen çocuklar, tüm şekerli sosislileri satın alıp öğle yemeğini sonra yiyenlere daha yüksek bir fiyattan satmaya başladılar.” (s.61)

Bu iletide Greg’in, bazı çocukların popüler ürünleri satın alıp, daha yüksek fiyata diğer çocuklara sattıklarından bahsettiği görülmekte ve okura popüler tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.18.1.2 İhtiyaç fazlası tüketim. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, okulda revire yapılan ziyaretlerin arttığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Araştırmaya göre şekerli sosisli tüketmeye başlandığından beri revire yapılan ziyaretler hızla artmış ve çocuklar bir sürü ders saatini kaçırmış. Şahsen hiç şekerli sosisli yediğim için hastalanmadım ama ne zaman bir taneden fazla yesem kendimi iyi hissetmediğimi itiraf etmeliyim.” (s.67)

Bu iletide Greg’in, birden fazla şekerli sosisli satın alıp tükettiğinde kendini iyi hissetmediği anlaşılmakta ve okura bilinçli tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.18.1.3 Bütçe. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, okuldaki bütçe kesintilerinden en çok etkilenenlerden birinin de temizlik personeli olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır.

“Okul, bir dükkândan ikinci el bir robot süpürge satın aldı.” (s.98)

Bu iletide Greg’in okulunun, kendi bütçesine uygun bir satın alma davranışı gösterdiği anlaşılmakta ve okura bilinçli tüketim konusunda olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.18.2 “Saftirik Greg’in Günlüğü 18 Beyin Bedava” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 18 Beyin Bedava” kitabında zaman tüketimine yönelik iletiler toplam 3 başlık altında sınıflandırılmıştır: Zaman Tüketimi, Zamanını Bilgisayar Oyunu ile Tüketme, Okuldan Kaçma İsteği.

4.18.2.1 Zaman tüketimi. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, bütün bir yılın derslerine yetişmenin kolay olmadığından; nereden başlayacağını bile bilmediğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Kendimi motive etmek için ara sıra küçük molalar vermeye çalıştım. Ama sanırım kendimi bu molalara fazla kaptırdım çünkü ders kitaplarından çok, aşk romanları okumak için daha fazla zaman harcadığımı fark ettim.” (s.180)

Bu iletide Greg’in, verdiği küçük molaları verimli kullanamadığı anlaşılmakta ve okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.18.2.2 Zamanını bilgisayar oyunu ile tüketme. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, okulun bilgisayar laboratuvarının, video oyunları üreten bir şirket tarafından kullanıldığından bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“En popüler oyunlarından birini yükledikleri yeni bilgisayarlar başışladılar. Böylece okul artık çocukların orada herhangi bir iş yapmasını beklemesin.” (s.112)

Bu iletide Greg’in, okuldaki zamanını bilgisayar laboratuvarındaki bilgisayarlarda popüler bilgisayar oyunu oynarak geçirmek istediği anlaşılmakta ve okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.18.2.3 Okuldan kaçma isteği. Bu başlık altında toplam iki iletiye rastlanmıştır:

Greg, okul günlerinin uzun olmasının onun için büyük bir sorun olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Yedi saat boyunca okulda olmanıza rağmen muhtemelen sadece yirmi dakikanızı öğrenmek için ayırıyorsunuzdur. Bunun nedeni de zamanınızın çoğunu eğitim dışındaki şeylere harcıyor olmanız.” (s.6)

Bu iletide Greg’in, okuldaki zamanının çoğunu eğitim dışı şeyler için harcadığı anlaşılmakta ve okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Greg, okuldaki yeni kurala göre revire sadece acil bir durum söz konusuysa gidileceğinden bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Şahsen yeni kuralların akıllıca olduğunu düşünüyorum çünkü bazı çocukların sırf dersten kaçmak için revire gittiğinden oldukça eminim.” (s.95)

Bu iletide Greg’in, bazı çocukların revire gitme amaçlarının dersten kaçmak olduğunu düşündüğü anlaşılmakta ve okura bilinçli zaman tüketimi konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.18.3 “Saftirik Greg’in Günlüğü 18 Beyin Bedava” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 18 Beyin Bedava” kitabında çevreci tüketime yönelik iletiler toplam 1 başlık altında sınıflandırılmıştır: Tasarruf.

4.18.3.1 Tasarruf. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, müdürün okulun tasarruf etmesine yardımcı olmak için koyduğu birkaç yeni kuraldan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Artık öğrencilerin okulda daha az malzeme kullanması gerektiğine karar verildi. Eskiden zimba ya da birkaç ataş kullanmak istediğinizde öğretmen masasından

ihtiyacınız olanı alırdınız. Ama şimdi her öğrenciye üç ayda bir on dokuz zimba teli, altı ataş ve dört tutkal çubuğu verilecek. Eğer bundan daha fazlasına ihtiyacınız varsa evden kendi malzemelerinizi getirmeniz gerekiyor.” (s.79-80)

Bu iletide Greg’in okul müdürünün, koyduğu bazı kurallar ile öğrencileri tasarrufa yönlendirdiği görülmekte ve okura olumlu nitelikte bir mesaj vermektedir.

4.18.4 “Saftirik Greg’in Günlüğü 18 Beyin Bedava” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler. “Saftirik Greg’in Günlüğü 18 Beyin Bedava” kitabında ilişki tüketimine yönelik iletiler toplam 1 başlık altında sınıflandırılmıştır: Popülerlik.

4.18.4.1 Popülerlik. Bu başlık altında toplam bir iletiye rastlanmıştır:

Greg, “Çatoz Acılı Cips” markasının okul gazetesine sponsor olduğundan bahsetmekte ve aşağıdaki ifadeleri kullanmaktadır:

“Yeni bir araştırmaya göre Çatoz Acılı Cips tüketimi ortaokuldaki popülerlik sıralamasıyla yakından alakalı. Tüketilen paket sayısı ile bir öğrencinin akranları arasındaki tercih edilirliliği arasında pozitif bir korelasyon bulunuyor.” (s.116)

Bu iletide, okul gazetesinde yer alan reklamın çocukları popülerlik ve tercih edilme uğruna aşırı tüketime yönlendirdiği anlaşılmakta ve okura bilinçli tüketim konusunda olumsuz nitelikte bir mesaj vermektedir.

Tüketim alışkanlıkları ile ilgili en fazla ileti (41) serinin dördüncü kitabı *Saftirik Greg’in Günlüğü 4 İşte Şimdi Yandık’ta*; en az ileti ise (8) serinin on yedinci kitabı *Saftirik Greg’in Günlüğü 17 Pis Kokulu Şarkılar’da* gözlemlenmiştir.

Satın alma davranışı teması ile ilgili en fazla ileti (15) serinin dördüncü kitabı *Saftirik Greg’in Günlüğü 4 İşte Şimdi Yandık’ta*; en az ileti (3) ise serinin beşinci kitabı *Saftirik Greg’in Günlüğü 5 Ama Bu Haksızlık* ve on yedinci kitabı *Saftirik Greg’in Günlüğü 17 Pis Kokulu Şarkılar’da* gözlemlenmiştir.

Zaman tüketimi teması ile ilgili en fazla ileti (8) serinin altıncı kitabı *Saftirik Greg’in Günlüğü 6 Panik Yok’ta*; en az ileti ise (1) serinin birinci kitabı *Saftirik Greg’in Günlüğü*, üçüncü kitabı *Saftirik Greg’in Günlüğü 3 Türünün Son Örneği* ve on yedinci kitabı *Saftirik Greg’in Günlüğü 17 Pis Kokulu Şarkılar’da* gözlemlenmiştir.

İlişki tüketim teması ile ilgili en fazla ileti (7) serinin sekizinci kitabı *Saftirik Greg’in Günlüğü 8 Batsın Bu Dünya’da*; en az ileti ise (0) serinin dokuzuncu kitabı *Saftirik Greg’in Günlüğü 9 Bende Bu Şans Varken*, on ikinci kitabı *Saftirik Greg’in Günlüğü 12 Tam Bir Felaket* ve on beşinci kitabı *Saftirik Greg’in Günlüğü 15 Çıkmaza Girdik’ta* gözlemlenmiştir.

Çevreci tüketim teması ile ilgili en fazla ileti (4) serinin altıncı kitabı *Saftirik Greg'in Günlüğü 6 Panik Yok'ta*; en az ileti ise (0) serinin sekizinci kitabı *Saftirik Greg'in Günlüğü 8 Saftirik Greg'in Günlüğü Batsın Bu Dünya'da* ve on altıncı kitabı *Saftirik Greg'in Günlüğü 16 Tam İsabet'te* gözlemlenmiştir.

Bölüm 5

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, çocuk okurlara yönelik olan Saftirik Greg'in Günlüğü serisinde erken çocukluk dönemi tüketim alışkanlıklarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bölümde, bulgulardan elde edilen sonuçlara ve tartışmalara yer verilmiştir.

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden alan yazını tarama ve içerik çözümlemesi yöntemi ile oluşturulmuş ve çalışmanın veri tabanını oluşturan; Saftirik Greg'in Günlüğü isimli serinin 18 kitabı incelenmiştir. Çalışmanın araştırma sorularına cevap verecek nitelikte ve Saftirik Greg'in Günlüğü serisinde yer alan 18 kitap için ayrı başlıklar oluşturularak içerik çözümlemeleri yapılmıştır; bu başlıklar altında yer alan bulgular, tematik olarak sınıflandırılmıştır.

Bu doğrultuda elde edilen sonuçlara bakıldığında; tüketim temalarından en çok gözlemlenen davranış satın alma davranışdır. Satın alma davranışı teması ihtiyaç fazlası tüketim, gösterişçi ve popüler tüketim, satın alma, harçlık, hediyeye verilen değer, hediye satın alma, tutumlu olma, satın almada ebeveyne bağlılık, para kazanma, ihtiyaç dışı tüketim, parayı farklı amaç için kullanma, parayı boşa harcama, kısa yoldan para kazanma isteği, ihtiyaç doğrultusunda tüketim, zengin olma isteği, para biriktirme, satın alma kararında aile görüşü, bütçe, tasarruf alt başlıklarından oluşmaktadır.

Tüketim temalarından en çok gözlemlenen ikinci tema ise zaman tüketimidir. Zaman tüketimi teması ünlü olma arzusu, baba-çocuk zamanı, boş zaman değerlendirme, kısa yoldan para kazanma isteği, sorumluluklarını yerine getirme, Greg'in tatil anlayışı, okuldan kaçma isteği, tembellik, zamanını bilgisayar oyunu ile tüketme, zamanını ekran ile tüketme, zamanını kitap okuyarak tüketmeyi istememe, zamanını uyku ile tüketme, aile ile zaman, yaz tatili, okulu zaman kaybı olarak görme, zamanını eğitim ile tüketme, eğitici aktiviteler, zamanını sosyal medya ile tüketme, zaman tüketimi alt başlıklarından oluşmaktadır.

İlişki tüketimi teması insanları aldatarak para kazanma, çıkarıcı ilişkiler, arkadaşlığa verilen değer, baba-çocuk ilişkisi, arkadaş ilişkileri, popülerlik, karşılık bekleyerek alınan hediye, hediyeye verilen değer, kardeş ilişkileri alt başlıklarından oluşmaktadır.

Çevreci tüketim teması ise geri dönüştürme, kiralama, sürdürülebilirlik, tutumlu olma, geri dönüşüm, ihtiyaç fazlası tüketim, çevreci tüketim, israf ve tasarruf alt başlıklarından oluşmaktadır.

Bulgularımıza bakıldığında, “Saftirik Greg’in Günlüğü serisinde gözlemlenen iletilerde; tüketimin bir süreç olduğu seride yer alan karakterlerin davranış ve tutumlarından anlaşılmaktadır.” Bu durum Özabacı ve Özmen’de (2005) de tüketimin yaşamın ilk yıllarında ortaya çıkmış ve yetişkinlik dönemine dek kesintisiz bir şekilde devam eden bir süreç olduğu biçiminde desteklenmektedir.

Saftirik Greg’in Günlüğü serisinde çözümlenen iletilerde; çocukların tüketim konusundaki fikirlerinin, aileler tarafından geçmiş zamana göre daha çok dikkate alındığı gözlemlenmiştir. Bu durum Dal ve Dal’da (2015) da çocukların hem ailelerinin tutum ve davranışlarından etkilendikleri hem de onların alacakları kararları küçük yaşlardan itibaren etkiledikleri biçiminde desteklenmektedir.

Saftirik Greg’in Günlüğü serisindeki ana karakter Greg’in tutum ve davranışlarında sıklıkla okula karşı fazla sevgi duymama, okul başarısının düşük olması, çok fazla televizyon izleme ve bundan etkilenme, israf etme gibi özellikler gözlemlenmiştir. Bu durum Kılıçer ve Boyraz’da (2019) da materyalist kişilerde kıskançlık, gösterişçi tüketim, statü düşkünlüğü gibi özelliklerin gözlemlenebildiği ve materyalist çocukların da daha az mutlu olabildikleri biçiminde desteklenmektedir.

Saftirik Greg’in Günlüğü serisinde ana karakter Greg’in zengin ve ünlü olma arzusu, para kazanma isteğinin gözlemlendiği birden fazla ileti yer almaktadır. Bu durum Kanner’da da çocukların sonsuz miktarda tüketmediklerinde kendilerini sıradan biri olarak kabul ettikleri biçiminde desteklenmektedir.

Saftirik Greg’in Günlüğü serisinde ana karakter Greg’in popüler tüketim sonucu mutlu olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum Coşkun’da (2011) da günümüzde insanların pazarlama tekniklerinden önemli ölçüde etkilenmekte ve popüler bir ürüne sahip olmanın onlar için bir amaç; bu amaç ulaşmanın ise bir zevk kaynağı olduğu biçiminde desteklenmektedir.

Saftirik Greg’in Günlüğü serisinde ana karakter Greg’in havalı gözükmeye yarışına girdiği gözlemlenmiştir. Bu durum Duman’da (2016) da tüketicilerin havalı, mükemmel veya öyle gözükmeye yarışına girdikleri biçiminde desteklenmektedir.

Saftirik Greg’in Günlüğü serisinde ana karakter Greg’in, ilişki tüketimi teması alt başlıklarında çözümlenen iletilerde bu tür çıkarıcı tavırlar sergilediği gözlemlenmiştir. Bu durum Özel ve Mumyalmaz’da (2018) da günümüz tüketim

kültürü içinde insan ilişkilerindeki sevgi, saygı, yardımlaşma gibi değerlerin kaybolduğu ve insanların ilişkilerinde çıkarıcı konuma geldikleri biçiminde desteklenmektedir.

Saftirik Greg'in Günlüğü serisinde ana karakter Greg'in, reklam, marka ve fiyat gibi terimler ve farkındalıklarını içeren iletiler elde edilen bulgularda yer almaktadır. Bu durum Valkenburg ve Cantor'da (2001) da ileri çocukluk dönemindeki (8-12 yaş) çocukların bu tür terimler hakkındaki bilgileri işlemeye başladıkları, akranlarından etkilenebildikleri ve karşılaştırmalar yapabildikleri biçiminde desteklenmektedir. Bu durum Kılıçer ve Boyraz'da (2019) da bu dönemde çocukların tüketim ile statü arasındaki ilişkiyi fark etmeye başladıkları biçiminde desteklenmektedir.

Saftirik Greg'in Günlüğü serisinde elde edilen bulgularda ana karakterin annesinin; çocuklarına bilinçli tüketim, bütçe, birikim, tasarruf gibi konularda olumlu nitelik taşıyan mesajlar verdiği görülmektedir. Bu durum Kızıloğlu'nda (2023) da çocukların para ile küçük yaşlarda tanıştığı ve bahsedilen konularda ilk bilgi ve tecrübeleri ailelerinden öğrendikleri biçiminde desteklenmektedir.

Çocuklar kitle iletişim araçları, akranlar, aile, internet, kitaplar vb. çeşitli faktörlerden yoğun bir şekilde etkilenmektedirler. İçine doğdukları kültürün, çocukların gelişimini, düşünce yapılarını ve davranışlarını etkilemesi kaçınılmaz hale gelmektedir. Bu çalışmada, incelenen Saftirik Greg'in Günlüğü serisinden alan yazını destekleyecek bulgular elde edilmiştir. Bulgulardan elde edilen sonuçlara bakıldığında Saftirik Greg'in Günlüğü serisinde:

Karakterler çoğunlukla ihtiyaçları doğrultusunda satın alma eylemini göstermemişlerdir.

Çözümlenen iletilerin çok az bir kısmında karakterler, ihtiyaç doğrultusunda tüketme eylemi göstermişlerdir.

Ana karakter Greg'in, tüketimi bir haz kaynağı olarak gördüğü; satın alınan ürünlerin onu mutlu ettiği görülmektedir.

Ana karakter Greg'in, tüketme eylemi sonucu güçlü, kabul gören, popüler, havalı olma gibi özelliklere sahip olmak istediği görülmektedir.

Okuyucu olan çocukları tüketime özendiren iletilerin yer aldığı görülmektedir.

Ana karakter Greg'in, son model teknolojik ürünlere sahip olmak istediği gözlemlenmiştir.

Sürdürülebilir tüketim ve geri dönüşüm ile ilgili iletilere çok az bir kısımda rastlanmıştır.

İsraf ve tasarruf ile ilgili iletilere çok az bir kısımda rastlanmıştır.

Ana karakter Greg'in, marka bilinci ile ilgili çok az ileti gözlemlenmiştir.

Ana karakter Greg'in, gereksiz tüketime özendirdiği gözlemlenen iletilere rastlanmıştır.

Ana karakter Greg'in, beğenilme düşüncesi ile ürün satın alma eylemi gösterdiği iletilere rastlanmıştır.

Ana karakter Greg'in, satın alma eyleminde çoğunlukla ailesine bağlı olduğu gözlemlenmiştir.

Ana karakter Greg'in; popüler olma, son model teknolojiyi kullanma, fazla ilgi görme gibi üstünlük bildiren arzuları olduğu gözlemlenmiştir.

Ana karakter Greg'in, zamanının çoğunu ekran ve bilgisayar oyunları ile tükettiği çok fazla sayıda iletiye rastlanmıştır.

Ana karakter Greg'in, okul yaşamını sevmeyi ve okulda geçirdiği süreyi zaman kaybı olarak gördüğü iletilere rastlanmıştır.

Ana karakter Greg'in, bencil özelliklere sahip olduğu ve çıkarıcı ilişkiler yürüttüğü gözlemlenmiştir.

Popülerliğin ve fazla tüketimin, akranlar arasında tercih edilme sebebi olduğu olumsuz mesajını içeren iletilere rastlanmıştır.

Ana karakter Greg'in, popüler olmayı başka değerlerden (okul yaşamı, arkadaşlık, sorumluluk, başarı gibi) önemli gördüğü gözlemlenmiştir.

Bu çalışmada çocuk okuyucuların, Saftirik Greg'in Günlüğü serisinde yer alan olumsuz tüketim alışkanlıklarını örnek alma, benimseme veya ana kahraman ile özdeşleşmelerine yol açabilecek sıklıkta ileti çözümlenmiştir. Kitaplar, okuyucuya örnek rol modeller sunmaktadır. Özellikle çocuklar kitaplardaki kahramanlardan etkilenmektedirler. Yavuzer (2016), çocukların önce ebeveynleri ile özdeşim kurarken; süreç içerisinde bu modellerin yerini kitap kahramanlarının aldığından bahsetmektedir. Kitaplar aracılığı ile çocuklara; tüketim bilinci iletilmelidir.

Türkiye ve dünyada çok popüler olan Saftirik Greg'in Günlüğü serisinin çocuklar için uygunluğu tartışma konusudur. Çocuklara yönelik serinin içerdiği olumsuz iletilere çok sayıda rastlanmıştır. Erken çocukluk edebiyatının önemli bir eğitim aracı olduğu düşünüldüğünde, çok satanlar listesine giren bu seriyle ilgili çok az araştırma ve olumsuz sonuçların olması düşündürücüdür. Seride yer alan olumsuz tüketim alışkanlıkları, çocuğa görelilik ilkesine uymamaktadır. Seride yer alan mizahın

çocukları gelişimsel açıdan da desteklemesi beklenmekte fakat olumsuz ilişki becerileri, bilinçsiz tüketim davranışları gibi faktörler bu ilke ile zıt düşmektedir.

Bu bağlamda şu öneriler getirilebilir:

Ebeveynler, dizinin eğlenceli olmasının yanı sıra içerdiği hassas ve olumsuz içeriklerden dolayı çocuklardan önce kendileri okumalıdır.

Ebeveynler, çocuklara kitap seçimi konusunda daha bilinçli olmalıdır.

Eğitimciler, hangi yaşta hangi tür kitaplar okunmalı gibi konulara daha fazla yönelmelidir.

Eğitimciler, çocukların kitap kahramanları ile özdeşim kurabileceklerini göz önünde tutarak; popüler çocuk kitaplarından ziyade içerik konusunda kaliteli kitaplar önermelidir.

Toplum, “Okuyun da ne olursa olsun.” bakış açısından uzaklaşmalıdır.

Toplum, çocukların gelişimini olumlu yönde desteklemeyen çocuk edebiyatı ürünlerinin toplumun yapısını bozacağına bilincine varmalıdır.

KAYNAKÇA

- Taş, S. (2022). *Çocuk ve Tüketim Çocukların Tüketici Bireyler Olarak Sosyalleşmeleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özkahveci, E. ve Civek, F. (2021). Tüketim ve çocuk ilişkisinin teorik olarak değerlendirilmesi. *Social Sciences Research Journal*, 10(2), 259-271.
- Demirel, S. ve Yegen, C. (2015). Tüketim, postmodernizm ve kapitalizm örgüsü. *Ankara Üniversitesi İlef Dergisi*, 2(1), 115-138.
- Karaca, Ş. (2019). Bireysel sosyal sorumluluğun bilinçli tüketim davranışı üzerindeki etkisini incelemeye yönelik bir çalışma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(1), 147-172.
- Altuntuğ, N. (2012). Kuşaktan kuşağa tüketim olgusu ve geleceğin tüketici profili. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 203-212.
- Ersoy, A. ve Sariabdullahoğlu, A. (2010). Erken dönemde tüketici bilincinin geliştirilmesi. *Üçüncü Sektör Kooperatifçilik*, 45(1), 65-76.
- Alıcı, B. (2014). *Animasyon filmlerin çocukların tüketim alışkanlıklarına etkisi: robotlar, Barbie moda masalı, Cedric ve Winx Club animasyon filmleri incelemesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Bozyiğit, S. ve Madran, C. (2018). Çocukların çevre bilinçli tüketici olarak sosyalleşmesinde annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının rolü. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 173-196.
- Alagöz, S. (2009). Çocukerkil aile sisteminde satın alma davranışı. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 8(16), 316-338.
- Şahin, A. ve Hatungil, T. (2008). İlkokul öncesi çocukların tüketim alışkanlıklarını etkileyen faktörlerin tüketici kimliklerinin oluşumu üzerindeki etkilerinin incelenmesi. *Öneri Dergisi*, 8(30), 83-95.

- Aktaş, H., Özüpek, M. ve Altunbaş, H. (2013). Çocukların marka tercihleri ve medya tüketim alışkanlıkları. *Selçuk İletişim*, 6(4), 115-125.
- Bulut, Z., Tekinbaş, F. ve Babacan, M. (2014). Okul öncesi yaş grubu çocukların pazarlama kavramları farkındalığı. *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 27-49.
- Coşkun, S. (2011). *Küreselleşme sürecinde tüketim toplumu ve tüketim kültürü* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Özüşen, B. ve Yıldız, Z. (2012). Buzul çağından ilk çağa tüketimin tarihi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 4(7), 1-16.
- Özbey, A. (2018). Küreselleşme perspektifinden tüketim toplumunun sosyolojik okuması. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2(1), 1-11.
- Acar, S. (2018). Tüketim toplumu üzerine eleştirel bir değerlendirme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(7), 91.102.
- Hatıplı, M. (2017). Postmodernizm, tüketim, popüler kültür ve medya. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34, 32-50.
- Bulut, Z., Özkaya, F., Karabulut, A. ve Atağan, G. (2019). Gıda ürünlerinin sürdürülebilir tüketimi bağlamında tüketici tipolojisi geliştirme çalışması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28(3), 73-90.
- Duman, Z. (2016). Tüketimci kapitalizmin ve tüketim kültürünün eleştirisi. *Sosyoloji Dergisi*, 33, 15-36.
- Karadoğan, U. (2019). “Çocuk ve çocukluk” kavramının tarihsel süreçte değerlendirilmesi. *Çocuk ve Medeniyet Dergisi*, 4(7), 195-226.
- Güçlü, S. (2016). Çocukluk ve çocukluğun sosyolojisi bağlamında çocuk hakları. *Sosyoloji Dergisi, Armağan Sayısı*, 1-22.

- Tan, M. (2019). Çağlar boyunca çocukluk. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 22(1), 71-88.
- Uğur, S. (2018). Geçmişten günümüze şekillenen çocukluk algısı ve çocuk yetiştirme pratikleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 45, 227-247.
- Çiçek, N. (2012). Erken cumhuriyet döneminde modern çocukluk nosyonunun görünüşleri üzerine bir analiz. *Mülkiye Dergisi*, 36(4), 69-104.
- Toran, M. (2012). Çocukluk kavramı. Avcı, N. ve Toran, M (Eds.). *Çocukluğun ve erken çocukluk eğitiminin tarihi ve kuramsal temelleri* (s. 1). Ankara: Eğiten Kitap.
- Bozyiğit, S. ve Madran, C. (2013). Çocukların tüketici olarak sosyalleşme süreci. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 71-95.
- Ercan, D. ve Harmankaya, H. (2019). 5-10 yaş arası çocuk tüketicilerin giysi tercihleri ve giysi satın alma davranışlarına etki eden faktörler. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(4), 2672-2690.
- Bozyiğit, S. ve Madran, C. (2018). Çocukların çevre bilinçli tüketici olarak sosyalleşmesinde annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının rolü. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 173-196.
- Koçer, D. (2020). İdeal çocuktan küresel tüketiciye: Türkiye’de çocuk dergileri ve çocuk imgesi. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 13(31), 1218-1237.
- Ungan, S. ve Demir, E. (2016). Günümüz çocuk edebiyatı yazarları ve eserleri üzerine bir inceleme. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 1(1), 40-65.
- Yavuz, D. (2019). Çocuk edebiyatı ve kültürel semboller. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 175-184.
- Taşdelen, V. (2005). Çocuk edebiyatı: çocuğu anlayan edebiyat. *Hece*, 104, 319-331.
- Şengül, M. B. (2018). Çocuk edebiyatı bağlamında Gülten Dayıoğlu’nun Fadıuş romanı. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 35(1), 72-84.

- Gönen, M. (2017). *Çocuk edebiyatı yazarı ve çizeri olarak Feridun Oral'ın çocuk edebiyatımızdaki yeri ve eğitsel değerler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Karagöz, B. (2018). Resimli çocuk kitaplarında gözden kaçan bir alan: ileti problemi (Anne Tavuk Anlatıyor serisi örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(68), 1765-1787.
- Güzelyurt, T. ve Özkan, Ö. (2019). Okul öncesi dönemde çevre eğitimi: çocuk kitaplarına yönelik bir inceleme. *Elementary Education Online*, 18(1), 20-30.
- Wimpy Kid. "Get to Know Jeff". Erişim: 25 Aralık 2023. <https://wimpykid.com/about-the-author/>
- Langova, T. (2020). *Educational issues in diary of a wimpy kid* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Masaryk University Brno Faculty of Education, Brno.
- Söylemez, S. (2023). *Bilinçli tüketim, işbirlikçi tüketim ve gönüllü sadelik: sürdürülebilir tüketim ve bir uygulama* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çetin, E. (2016). Sembolik tüketimin araçları: alışveriş merkezleri ve moda. *Sosyoloji Dergisi*, (Armağan Sayısı), 65-74.
- Birol, M. (2014). Tüketim alışkanlıkları çerçevesinde kadınların giyim alışverişlerinde karar verme tarzları üzerine bir araştırma. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 21, 81-95.
- Karababa, S. ve Alamdar, S. (2017). Çocuk edebiyatı kitaplarında mizah: saftirik örneği. *International Journal of Language Academy*, 5(8), 331-347.
- Rochania, P. (2014). *The relationship between the Hefflys and their teenage sons as reflected in diary of a wimpy kid: rodric rules movie* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Diponegoro University Faculty of Humanities, Semarang.
- Çetinkaya, S. ve Kubal, S. (2021). The message problem in the children's book: diary of wimpy kid. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 6(13), 1094-1142. Doi: 10.35826/ijoecc.393.

- Demir, Z. (2022). Kùltùrlerarası iletifim baēlamında çizgi roman: diary of wimpy kid (Saftirik Greg'in Gùnlùēē). *Akdeniz Ùniversitesi İletifim Fakùltesi Dergisi*, 37, 233-251. Doi: 10.31123/akil.1077652.
- Erdal, K. Ve Yurtseven, H. (2018). Saftirik Greg'in gùnlùēē serisinde okul yaēamı. *Uluslararası Tùrkçe Edebiyat Kùltùr Eēitim Dergisi*, 7(2), 1126-1147.
- Bal, N., Murat, M., Òzer, F., ve İēēōren, Ò. (2020). Saftirik ve soyut dùēēnce becerileri. *International Social Sciences Studies Journal*, 6(54), 94-107. Doi: 10.26449/sss.1951
- Wet, C. (2022). *Gender themes in Jeff Kinney's diaries of a wimpy kid*. (ERIC Document Reproduction Service No. ED622723)
- Al-Jubouri, Z. (2022). Anti-heroism in children's literatùre: a psychoanalytic study of Jeff Kinney's diary of a wimpy kid. *Journal of Language Studies*, 5(4), 16-28.
- Pastyřiková, K. (2020). *The diary of a wimpy kid – an analysis of the english-czech translation* (Yayınlanmamıē yùksek lisans tezi). SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ Filozoficko-přirodovēdecká fakulta v Opavē, Opava.
- Òzer, F. (2019). *Saftirik Greg'in gùnlùēē serisinin deēerler baēlamında incelenmesi* (Yayınlanmamıē yùksek lisans tezi). Kùtahya Dumlupınar Ùniversitesi Eēitim Bilimleri Enstitùsù, Kùtahya.
- Kartal, H., Gùner, F., Çelik, C., Soyuçok, M. ve Beēer, R. (2019). İlkokul ikinci sınıf òērencilerinin okuma tercihleri ve kùtùphanelerden beklentileri ùzerine nitel bir inceleme. *Tùrk Kùtùphaneciliēi*, 33(4). 267-281. Doi: 10.24146/tk.597718
- ēener, C. (2022). *Translating Idioms in Children's Literature: A Case Study on Jeff Kinney's Diary of a Wimpy Kid Series* (Yayınlanmamıē yùksek lisans tezi). Hacettepe University Graduate School of Social Sciences Department of Translation and Interpreting, Ankara.
- Balta, E. E. (2019). Çocuk edebiyatı ùzerine yapılmıē lisansùstù çalıēmaların iēerik analizi (2011-2018 yılları). *OPUS-Uluslararası Toplum Araētırmaları Dergisi*, 10(17), 464-489. Doi: 10.26466/opus.510809

- Güzelyurt, T. ve Özkan, Ö. (2018, Mart). *Erken çocukluk döneminde çevre eğitimi içerikli resimli çocuk kitaplarının incelenmesi*. I. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulan sözlü bildiri. İKSAD, Mardin.
- Balcı, A. (2012). Türkiye'de çocuk edebiyatı üzerine hazırlanan lisansüstü tezler hakkında bir meta-analiz çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17), 195-206.
- Karataş, E. (2014). Çocuk edebiyatında “karakter” kavramı. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (33), 60-79.
- Sever, S. (2013). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. İzmir: Tudem Yayın Grubu.
- Altunışık, R. ve Azizağaoğlu, A. (2012). Postmodernizm, sembolik tüketim ve marka. *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 33-50.
- Papatğa, E. Ve Ersoy, A. (2015). İlkokul öğrencilerinin hikayeler aracılığıyla bilinçli tüketici farkındalığının geliştirilmesi. *Eğitimde Politika Analizi Dergisi*, 4(1), 61-78.
- Südaş, H. (2015). Çocuk tüketicilerde marka tanınırlığının incelenmesi: okul öncesi çocuklar üzerinde bir araştırma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(1), 369-376.
- Sarıkaya, N. ve Türkmen Barutçu, M. (2016). 11-14 yaş arası ilk dönem çocuk ergen tüketicilerin alışveriş davranışlarında ünlü kişi etkisi. *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, (17), 43-64.
- Halis, B. (2012). Tüketimin değişen yüzü: elektronik ticaret uygulamaları ve sosyal paylaşım ağlarının rolü. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 149-160. Doi: 10.7596/taksad.v1i4
- Kılıçer, T. ve Boyraz, Elif. (2019). *Tüketimin çocuk hali*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bozyiğit, S. ve Karaca, Y. (2014). Çocukların tüketim hakkındaki aile iletişimleri ile materyalist eğilimleri ve demografik özellikleri arasındaki ilişki. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(27), 56-64.

- Chakroff, J. (2007). *Parental mediation of advertising and consumer communication: the effectiveness of parental intervention on young children's materialistic attitudes* (Yayınlanmamış doktora tezi). The Ohio State University, Ohio.
- Dal, N. ve Dal, V. (2015). Çocukların tüketici olarak sosyalleşme sürecinde tv reklamlarının ve ailenin rolü hakkında teorik bir çalışma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 371-388.
- Ateşoğlu, İ. ve Türkkahraman, M. (2009). Çocukların tüketici olarak sosyalleşmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3). 215-228.
- Özabacı, N. ve Özmen, M. (2005). Tüketici olmayı nasıl öğreniyoruz. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 135-148.
- Šramová, B. (2014). Media literacy and marketing consumerism focused on children. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 141, 1025-1030.
- Bazerman, M. (2001). Consumer research for consumers. *Journal of Consumer Research*, 27(4), 499-504.
- Akbülbül, Ö. (2012). *Children & Consumption Identifying Preschool Children's Consumption Behavior with: Individual, Environmental (Family) and Television Viewing (Advertisements) Determinants* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe University Graduate Institute of Social Sciences, Istanbul.
- Gölpek, F. (2012). Eğitim getirilerinin özel ve sosyal açıdan incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 14(1), 43-53.
- Özel, F. ve Mumyalmaz, A. (2018). Max Horkheimer ve Theodor W. Adorno'da modern insan ve tüketim ideolojisi. *Akademik Hassasiyetler*, 5(10), 61-82.
- Şimşek, T. (2014). Çocuk edebiyatı tarihine ön söz. *Türk Dili*.
- Özdemirci, F. (2000). Kitapların dünyasında çocuk çocuğun dünyasında kitaplar. *Türk Kütüphaneciliği*, 14(2), 226-232.
- Ghosh, S. ve Gaur, J. (2020). *Consumerism engulfing childhood and youth*. 04th International Conference on Marketing, Technology & Society 2020. Indian Institute of Management Kozhikode.

- Kaimal, L. ve Paul, M. (2021). Child induced consumerism and influence on parent-child relationship: a sociological enquiry. *Journal of Interdisciplinary Studied and Research*, 22(1), 93-103.
- Cook, D. (2009). Knowing the child consumer: historical and conceptual insights on qualitative children's consumer research. *Young Consumers Insight and Ideas for Responsible Marketers*, 10(4), 269-282. Doi: 10.1108/17473610911007111
- Valkenburg, P. ve Cantor, J. (2001). The development of a child into a consumer. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 22, 61-72. Doi: 10.1016/S0193-3973(00)00066-6
- Hayta, A. (2009). Sürdürülebilir tüketim davranışının kazanılmasında tüketici eğitiminin rolü. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 143-151.
- Hekimci, F. (Ed.). (2018). *Sürdürülebilirliğin tüketim boyutu*. Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı.
- Aslan, C. (2023). *Çocuk Edebiyatı ve Duyarlık Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dilidüzgün, S. (2018). *Çşğdaş Çocuk Yazını Yazın Eğitime Atılan İlk Adım*. İzmir: Tudem Eğitim Hizmetleri.
- Ersoy, S. (2008). Çocuklara para yönetimini öğretmede ebeveyn rehberliği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 140-157.
- Kotanlı Kızıloğlu, Ş. (2023). 54. Dijital iletişim bağlamında finansal okuryazarlık: çocuklara ve ebeveynlere yönelik dijital uygulamalar ve yeni nesil harçlık modelleri. *RumeliDE Journal of Language and Literature Studies*, 13, 922-935.
- Çakır, R. (2020). Ebeveynlerin harçlık yönetimindeki tutumlarının incelenmesi. *ZfWT*, 12(1). 223-248.
- Ersoy, S. ve Nazik, M. (2006). Ergenlerde tüketicilik bilinç düzeyi üzerine bir inceleme. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 313-328.
- Yalçın, S. (2001). *Televizyon Reklamlarının Çocuklar Üzerindeki Etkileri*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yavuzer, H. (2016). *Çocuk Psikolojisi*. Remzi Kitabevi.
- Dal, N. (2017). Tüketim toplumu ve tüketim toplumuna yöneltlen eleştiriler üzerine bir tartışma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 1-21.

- Özbey, A. (2018). Tüketim toplumunda tüketim metaforu olarak zaman ve in time filmi üzerine sosyolojik analiz. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 2463-2479.
- Özcan, B. (2007). *Sosyolojik Olarak Tüketim ve Boş Zaman: İstanbul Olivium Outlet Center ve Galleria Alışveriş Merkezi Örnekleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gilanlıoğlu, E. ve Öze, N. (2020). Dijital tüketim kültürünün hegemonyası ve serbest zaman. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 4(3), 185-202.
- Akkoç, A. (2019). Tüketim toplumunun toplumsal değerler üzerindeki etkisi. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 22(2), 1-25.
- İskender, H. (2017). Günlük türünün Türkçe öğretiminde kullanım olanakları üzerine bir değerlendirme: Zlata'nın günlüğü örneği. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 413-423.

